

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA DĚJIN UMĚNÍ

OBOR: DĚJINY VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

Alois Moravec

a

Sdružení jihočeských výtvarníků

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Hana Krubnerová

Vedoucí diplomové práce: doc. PaedDr. Alena Kaváčková, Dr.

OLOMOUC 2012

Prohlazuji, že jsem magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně. K práci jsem použila literaturu a prameny uvedené v seznamu na konci.

V Lizov dne 20. 6. 2012

Hana Krubnerová

Na tomto místě bych ráda poděkovala především doc. PaedDr. Aleně Kaváčkové, Dr. za odborné vedení diplomové práce, za řadu cenných podnětů, rad a připomínek. Dále bych chtěla poděkovat zaměstnancům Státního oblastního archivu v Plzni a Třeboni a také pracovníkům archivu Akademie výtvarných umění v Praze a archivu Západočeského muzea v Plzni za ochotu, vstřícnost a umožnění badatelské práce. Za celou řadu materiálů a vzpomínek na Aloise Moravce děkuji své babičce Mileně Jílkové (Moravcové), které bych tímto chtěla svou práci věnovat.

Obsah

1. Úvod	5
2. Zhodnocení archivních fondů a dosavadního vývoje bádání	77
3. Život Aloise Moravce	13
4. Sdružení jihočeských výtvarníků	23
4. 1. Založení a historie SJV	23
4. 2. Výstavní činnost SJV	29
4. 3. Editorství a další činnost SJV	49
5. Umělecká tvorba Aloise Moravce	55
5. 1. Ilustrátorská tvorba	55
5. 2. Grafická tvorba	68
5. 3. Malířská tvorba	74-74
6. Závěr	92
Prameny	94
Literatura	95
Summary	99
Seznam obrazové přílohy	100
Obrazové příloha	111

1. Úvod

Ve své práci, jak už i samotný název napovídá, se hodlám zabývat osobností Aloise Moravce a Sdružením jeho českých výtvarníků (dále SJV) v českých Budjovicích. Konkrétně se jedním z vytyčených úkolů stane posouzení možného promítnutí na kterých lokálních specifik Jiho českého kraje a dané doby do umělecké tvorby, stejně jako do činnosti jmenovaného sdružení. Jak akademický malíř Alois Moravec, tak i jeho český spolek SJV, kterého byl výtvarník také členem, svým významem dokonce přesáhli hranice kraje a svou uměleckou činností se zapsali do vývoje českých dějin výtvarného umění. Moravec se vnoval do odvětví - malba, kresba, grafika a ilustrací knih a časopisů. Mimo to v době kdy žil v Plzni, se vnoval i scénografii. Dokladem toho se staly kostýmy, které navrhoval pro představení Městského divadla v Plzni.¹

V práci se snažím o vytvoření uceleného pohledu na uměleckou životní cestu a na vývoj jeho výtvarné tvorby. V téžina autor, kteří se Aloisem Moravcem a jeho dílem zabývali, popisovali umělecké zránění na základě souboru děl vytvořených v daném výtvarném odvětví. Všichni je však oceňovali jako umělce, který velmi citlivě a reálně dokázal zachytit krajinu ve spojení s člověkem.

Za cíl své diplomové práce si vytyčuji připomenout nejen malíře, kreslíře, grafika, ilustrátora Aloise Moravce, který se velmi zajímal o přírodu, umění pojmenovat řadu rostlin a živočichů, ale také osobnost velkého optimisty a velmi zábavného společníka při rozhovoru v kavárně i na cestách po jiho české krajině.

V Moravcově výtvarné tvorbě, jejíž rozsah je známy, zvláště pak v grafice, se lze orientovat občas jen s obtížemi. Snahu projevila řada osobností jež za uměleckou života. Jednalo se především o jedince, kteří se pohybovali v uměleckém okruhu. Po jeho smrti však zájem o jeho osobu pomalu ustával. Nakonec Alois Moravec upadl téměř v zapomnění jako jeden z mnoha regionálních malířů. To je

¹ Alois Moravec, Soubor návrhů kostýmů pro divadelní hru Bedřicha Smetany *Dalibor*, uloženo v archivu Západočeského muzea v Plzni.

také jeden z divů, pro které se i já pokouším nyní s časovým odstupem uchopit jeho život a tvorbu vcelku.

Jeden z dalších impulsů pro mne představuje příbuzenský vztah, který nazývá rodinu s tímto umělcem pojí. Díky tomuto faktu se mi naskytla příležitost dostat se k velkému množství materiálu z pozůstalosti Jindřicha Moravce, jenž byl otcem mojí babičky Mileny Jílkové, rozené Moravcové.² Jindřich s Aloisem Moravcem udržoval dlouhou korespondenci a několikrát spolu i spolupracovali, zejména se více vztahovali v oblasti 5. 1. ilustrátorská činnost. Josef Moravec, otec Jindřicha Moravce, narozený v roce 1873 v Nepomuku, který později pracoval jako editel měsíční zprávy v Mikulovicích u Znojma, byl bratrancem Aloise Moravce. Otcem Josefa Moravce z Nepomuku byl krejčí Vojtěch Moravec z Nepomuku, který se narodil v roce 1845 v Borku, a jeho sourozencem byl Aloisův otec Josef Moravec narozený roku 1849.

Po přechodu na kapitole, kde zmíní její autory české literatury, se zabývám životem a tvorbou akademického malíře. Moravec se narodil a neustále se vracel do jeho milovaných místech. Jeho dílo stává se mu stalo nevysychajícím pramenem, ze kterého čerpal inspiraci pro svá díla po celý život. Popisují také jeho pražské zkolování v období kolem první světové války, členství ve spolcích a s tím spojený rozvoj jeho následné umělecké kariéry.

V této pozornosti dále vztahují Sdružení jihočeských výtvarníků, do jehož členství Moravec vstoupil. Zaměřuje se nejen na historii vzniku a spolkovou práci členů, ale i na jeho výstavní, ediční a další činnost. Pozorují jeho působení nejen v místních kruzích, ale díky spolupráci s dalšími regionálními organizacemi také v různých částech naší země, zvláště v hlavním městě Praze.

V závěrečné části práce se zaměřuji na Moravcovu tvorbu, kterou sleduji na ilustrátorskou, grafickou a malířskou. Vzhledem k množství autorových děl se snažím pouze na vybraných příkladech nastínit vývoj a změny v jeho uměleckém zrání.

² Opis části kroniky vztahující se k rodu Moravců z Kroniky . 1 . české a moravské rody 1654-1954, kterou v roce 1953 vytvořil kronikář Augustin Moravec opisy z Archivu zeměpisného a sepsal rodopisy jednotlivých českých a moravských rodů od roku 1654 do roku 1954. Opis uložen v soukromé pozůstalosti Jindřicha Moravce v českých Budějovicích. Kronika . 1 . české a moravské rody 1654-1954, <http://www.obec-cizkov.cz/download-file/835-1295923479.pdf>, vyhledáno dne 11. 9. 2011.

2. Zhodnocení archivních fondů a dosavadního vývoje bádání

Základním zdrojem informací pro poznání osobnosti Aloise Moravce se mi stala již zmiňovaná soukromá pozůstalost Jindřicha Moravce – otce mojí babičky Mileny Jílkové.³ Zachoval se v ní opis kroniky rodu Moravců, korespondence mezi příbuznými od třicátých až do osmdesátých let 20. století, fotografie, novinové výstisky a řada výstavních katalogů.

Dalším významným pramenem představoval fond s názvem Alois Moravec (1921-1983) uložený ve Státním oblastním archivu v Plzni.⁴ Kromě katalogů a plakátů k uměleckým výstavám, osobní korespondence a fotografií je zde uloženo několik skic, které dopomohly k poznání umělcovy především malířské práce v pléneru. Mimo jiné jsem se zde seznámila s několika grafickými listy, novoroenkami a řadou exlibris.

Umělecké tvorby Aloise Moravce se poprvé kriticky vnoval Bohumil Polan ve *Sborníku grafické práce Hollar* v roce 1931.⁵ Článek s řadou malířských grafických děl přibližoval umělecké zrání Jihočecha na poli výtvarného umění po roce 1920, kdy opustil brány školy. Umělec v celoživotní příkloně k rodné zemi doložil Polan grafickým cyklem čtyřlept s názvem *Roční období*.⁶

Sám Alois Moravec přiblížil svou osobu ve dvou částech biografických dílech, které uveřejnil prostřednictvím *Sborníku grafické práce Hollar*. První text s názvem *Lov na krajinu*, který doplnil i svými ilustracemi, napsal Alois Moravec v roce 1933.⁷ V díle se vnoval krajinářem, které označil za lovce krajiny. Zmínil také, jak na svém putování po českých krajích narazil na kladné i záporné odezvy tohoto povolání mezi veřejností. Krátké vyprávění doplnil Moravec dřevoryty.

³ Soukromá pozůstalost Jindřicha Moravce, uložena v českých Budějovicích.

⁴ Státní oblastní archiv v Plzni, fond Alois Moravec 1921-1983, neuveřejeno.

⁵ Bohumil Polan, Vnitřní postavení Aloise Moravce, *Sborník grafické práce Hollar* VII, 1930-1931, s. 133-140.

⁶ Alois Moravec, *Roční období*, Praha 1920.

⁷ Alois Moravec, *Lov na krajinu*, *Přiloha Sborníku grafické práce Hollar* IX, sv. 4, 1933.

Druhý Moravec v samostatný literární text s názvem *Poátky malíře* vydal taktéž Hollar jako přílohu čtvrtého svazku sborníku v roce 1936.⁸ Na trnácti stranách popisoval Moravec dítě a chlapce Slávka, který rád maloval a jeho otec – učitel – synovi talent velmi podporoval. Příběh velmi kopíroval život autora, ale nelze jej zcela ztotožnit s Aloisem Moravcem, protože jak sám autor na konci popisoval: *„Jestli se dozvím, že někdo roztrouje, že ten Slávek mám být já, tak ho budu soudně stíhat.“*⁹ Vyprávění dokreslily velmi jemné autorovy litografie v hnědé barvě.

První monografie v nově založeném českém výtvarníku pochází z ruky Moravcovy přítele a kolegy Františka Viktora Mokrého.¹⁰ Publikace *Alois Moravec* byla vydána jako desátý svazek knihovny *Galerie* v roce 1940. Mokřý v ní zmínil dítě a umělec. S citem popsal krajinu, kde Moravec s rodinou žil a vyrůstal. Objasnili zde také zásluhy okolí na rozvoji umělcova talentu a jeho následné zkolování. Hlavní část knihy shrnula jeho dosavadní tvorbu, kterou autor obohatil o řadu soudobých kritik. Bohužel zde však uvedl pouze jméno autora těchto hodnotících statí. Úplné citování zdroje chybí, takže dohledání je téměř nemožné. Výtisk je doplněn řadou reprodukcí, které ilustrují text a objevují se i na konci knihy v rozsáhlé obrazové příloze.

K zedesátinám umělce sepsal Arsen Pohribný lánek *44 let grafické práce Aloise Moravce* uveřejněný v časopise *Hollar* v roce 1960.¹¹ V něm sleduje, jak se jeho styl grafické tvorby vyvíjel od školy přes druhé světové války až do zedesátých let. Upozornil na to, že se Moravec stále držel náklonnosti k venkovu, čímž projevoval víru v život a zachovával si optimismus i v nepříznivých dobách.¹² Autor také poukázal na to, že se již mezi mladými umělci nenalezl ani jeden pokračovatel této generace, do které patřil Moravec a jeho spolužáci z Akademie výtvarných umění v Praze. Přitom stran dokumentujících vývoj umělecké tvorby dokreslil Pohribný reprodukcemi Moravcových grafických listů.

⁸ Alois Moravec, *Poátky malíře*, Příloha Sborníku grafické práce Hollar XII, sv. 4, 1936.

⁹ Ibidem, s. 14.

¹⁰ František Viktor Mokřý, *Alois Moravec*, Praha 1940.

¹¹ Arsen Pohribný, *44 let grafické práce Aloise Moravce*, Sborník grafické práce Hollar XXXI, sv. 1, 1960, s. 34-38.

K výze zmíněnému íslu revui *Hollar* vyzla také p íloha *Alois Moravec, Soupis grafických prací*.¹³ Arsen Pohribný si zde vyty il nesnadný úkol sepsat dosavadní grafickou íinnost um lce v pokud mo0no vy erpávajícím seznamu, na kterém s ním Moravec spolupracoval. Soupis prací rozd lil Pohribný na ást grafiky, která je azena podle data vzniku. Druhý díl, ve kterém sepsal kni0ní ilustrace, uspo ádal Pohribný podle nakladatel í knih. Katalog opat il Moravec svým doslovem, ve kterém vysv ttil, 0e asové za azení bylo velmi náro né a ob as i nemo0né.¹⁴ Proto z d vod ív tí p ehlednosti ádil obsa0ená díla podle nakladatelství a nikoliv chronologicky, jak bývá obvyklé. V doprovodném textu Pohribný ve stru nosti shrnul profesní 0ivot Aloise Moravce od d tství a0 do dosp losti. Katalog doplnily Moravcovy d evoryty s typickými nám ty lidí p í práci a v sepjetí s krajinou.

Z tohoto výze zmíněného soupisu o ty i roky pozd jí erpala Eva Bu0gová pro druhé monografické dílo. Publikace s názvem *Ilustrátor Alois Moravec* vyzla v roce 1964.¹⁵ Eva Bu0gová pojala um lce z pohledu jeho ilustrátorské íinnosti, která byla velmi rozsáhlá. Záznam 0ivota Aloise Moravce zapo ala p íchodem do Prahy v roce 1913, kdy nastoupil na Um leckopr myslovou zkolu. Vykreslila zde vývoj zkolení a p sobení jednotlivých profesor ína Moravc v pozd íjí styl. Hlavní ást knihy v novala autorka shrnutí práce na výtvarných doprovodech knih od jeho prvotiny v roce 1916 a0 do roku vydání publikace. Kniha vzak nevytvá í soupis d l, ale postihuje vývoj zm ín v pojetí kni0ního doprovodu skrze pr íez st 0ejními p íklady ilustrací. Detailn ípopsala vzhled vyobrazení a také pou0itou techniku, jejím0 prost ednictvím Moravec dosahoval po0adovaného výrazu. Text doplnily tí p vodní d evoryty a reprodukce d l. Na konci doplnila autorka bibliografii, která vyzla ze soupisu bibliografie podle nakladatelství uve ejn ěného v íasopise *Hollar* v roce 1960, o dalzí tituly.

¹² Ibidem, s. 38.

¹³ Arsen Pohribný, Alois Moravec, *Soupis grafických prací, P íloha Sborníku grafického um ní Hollar XXXI*, Praha 1960.

¹⁴ Ibidem, s. 18.

¹⁵ Eva Bu0gová, *Ilustrátor Alois Moravec*, Praha 1964.

Tvorbou akademického malíře Aloise Moravce se ve své diplomové práci *Obrazová tvorba Aloise Moravce v meziválečném období* zabývala Jana Kladivová.¹⁶ Napsala ji v roce 1979 na Karlově univerzitě v Praze. Kladivová se ve své práci věnovala především období dvacátých a třicátých let 20. století. Pro Moravce znamenaly tyto roky začátek kariéry výtvarníka. Autorka postihla ve třech kapitolách první etapu umělcova života. Nejprve nastínila poměry ve vývoji českého výtvarného umění v první třetině minulého století. Postihla souboj na domácí výtvarné scéně mezi českou tradicí a západními vlivy přicházejícími především z Francie. Dále na vybraných příkladech Moravcových obrazů ukázala směr, kterým se umělec ve své práci ubíral. Kladivová také v dalších souvislostech objasnila, z jakého důvodu a kdy si autor vybíral tematiku krajinou nebo sociální, což představovalo dva hlavní proudy jeho tvorby. V diplomové práci dospěla Jana Kladivová k závěru, že Moravcovu tvorbu nelze rozdělit do tematických okruhů nebo stylů. Podle dobové kritiky v novinách a časopisech vydedukovala, že byl hodnocen kladně především díky vztahu člověka k přírodě a lásce k ní. Sama autorka v jeho tvorbě ocenila, že dokázal skloubit krajinou a sociální tematiku. Text doplnila o katalog obrazů, které uvedla jako příklady ve své diplomové práci, pohledem autorových výstav s popisem vystavených děl a soupisem základních biografických dat umělce. Mimo to vytvořila seznam výtvarných cen a vyznamenání, které Moravec získal, a shrnula zahraniční cesty, které podniknul ve zkušebném období. Práce Kladivové se značně zakládá na Moravcově monografii od Mokrého, kterou kopíruje i časové vymezení. Zcela zde chybí obrazová příloha popisovaných obrazů.

Diplomová práce *Obrazová tvorba Aloise Moravce v meziválečném období* se stala výchozím zdrojem pro sta Kladivové uvedenou ve *Sborníku vlastivědných prací o Šumavu*, který vydalo město Kazperské Hory k svému 650. výročí v roce

¹⁶ Jana Kladivová, *Obrazová tvorba Aloise Moravce v meziválečném období* (diplomová práce), Katedra dějin umění a estetiky, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 1979.

1980.¹⁷ Lánek, který autorka nazvala *Ko eny tvorby akademického malí e Aloise Moravce*, vzak nep inesl . dle mého názoru . Oádné nové objevy i záv ry. Jde pouze o zkráčenou verzi její diplomové práce ur enou pro zirzí ve ejnost.

O výstavní innosti um lce a áste n i jeho Oivot pojednala ada katalog výstav.¹⁸ Úvodní slova v tzinou psali Moravcovi p átelé a známí, kte í se pohybovali v jeho okruhu, tvo ili s ním nebo sdíleli stejnou náklonnost k jiOním echám. Mezi nimi se ásto objevovalo jméno básníka Ladislava Stehlíka, kritika Bohumila Polana a výtvarníka Karla řtíky, jejich0 texty se neustále s malými obm nami opakují.

Naposledy se k tvorb Aloise Moravce vyjad ovaly novinové lánky Jaroslava Riedla, který intenzivn p ipomínal um lecký p ínos akademického malí e ve dnech výro í jeho narození i úmrtí. Uve ejn é informace ale ji0 nep ínázely nic nového.¹⁹

Druhým subjektem, kterým jsem se více zabývala ve své práci, je regionální spolek Sdru0ení jiho eských výtvarník v eských Bud jovicích. Základem pro zpracování spolku se mi stal fond Sdru0ení jiho eských výtvarník (dále SJV), který je ulo0en ve Státním oblastním archivu v T eboni (dále SOA T ebo).²⁰ Fond uspo ádala Dana Hubená a inventá sepsal Old ich ředa. Materiály pochází z let

¹⁷ Jana Kladivová, *Ko eny tvorby akademického malí e Aloise Moravce*, *Sborník vlastiv dných prací o řumav k 650. výro í m sta Kazperské Hory*, Kazperské Hory 1980, s. 193-203.

¹⁸ Ladislav Stehlík, *Lidé a práce v obrazech akad. Malí e a grafika Aloise Moravce* (kat. výst.), Salon výtvarné dílo v Praze 1946. . Jan Loriz, *Alois Moravec, souborná výstava p vodní grafiky* (kat. výst.), Sí Hollar Praha 1946. . Karel řtíka, *Alois Moravec* (kat. výst.), Výstavní sí Melantrich v Praze 1951. . Karel řtíka, *Alois Moravec soubor grafiky k zedesátinám* (kat. výst.), Výstavní sí Hollar v Praze 1959. . Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, nositel vyznamenání sza vynikající práci%*(kat. výst.), Vlastiv dné muzeum ve Strakonících 1964. . Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, Pátá výstava prací ze řumavy a Pozumaví* (kat. výst.), řumavské muzeum Kazperské Hory 1969. . Ladislav Stehlík, *Alois Moravec* (kat. výst.), Okresní vlastiv dné muzeum ve ž á e nad Sázavou 1971. . *Alois Moravec, grafické dílo* (kat. výst.), Sál zámku v Krom íi 1972. . Vladimír e ucha, *Alois Moravec, grafické dílo* (kat. výst.), Východo eská galerie v Pardubicích 1974. - *Alois Moravec: Obrazy z Hora0 ovicka* (kat. výst.), M stské muzeum v Hora0 ovicích 1976. - Ladislav Stehlík, *Zaslou0ilý um lec Alois Moravec, Výb r z díla* (kat. výst.), Okresní muzeum v Písku 1976. . *Zaslou0ilý um lec Alois Moravec, nositel vyznamenání sza vynikající práci%*řumavské *Motivy* (kat. výst.), Muzeum řumavy Kazperské Hory 1978. . Bohumil Paclík, *Alois Moravec* (kat. výst.), Husine 1979. . Blanka Stehlíková . Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, Výb r z díla* (kat. výst.), Galerie Václava řpály v Praze 1980. - Blanka Stehlíková, *Alois Moravec, Výb r z díla* (kat. výst.), Alzova jiho eská galerie v Hluboké nad Vltavou (rok neuveden). . Bo ivoj Lauda, *Zaslou0ilý um lec Alois Moravec, obrazy a grafiky* (kat. výst.), Alzova jiho eská galerie v Hluboké nad Vltavou 1984.

¹⁹ Jaroslav Riedl, *Pootavská malí ská ko ist, eskobud jovické listy*, 13. 1. 1994. - Jaroslav Riedel, *Malí prozá ený sluncem i duchem, eskobud jovické listy*, 7. 3. 1997, s. 5. . Jaroslav Riedl, *Moravcovo malí ské dílo, Ned lní kanape*, . 13, sobotní p íloha jiho eských Deník Bohemia, 30. 3. 2002, s. 2.

²⁰ Státní oblastní archiv T ebo (dále SOA T ebo), fond Sdru0ení jiho eských výtvarník (dále SJV) v eských Bud jovicích 1925-1950, Invetá ev. . 43.

1925 až 1950, kdy regionální spolek působil. Poté co sdružení ukončilo svou činnost, odkázalo veškerou dokumentaci archivu, díky čemuž je dnes fond velmi obsáhlý. Mezi dokumenty se nachází například členy, výstavní katalogy, pozvánky na výstavy, výstavní ohlasy z dobového tisku, ale i úřední doklady a další listiny spojené s činností sdružení.

Samo Sdružení jihočeských výtvarníků vydávalo jednou ročně v letech 1934 až 1941 svůj *Sborník výtvarného umění Práce*.²¹ Po pětileté odmlce vyšlo poslední číslo *Sborníku Práce SJV, Umění jihočeských* za roky 1947-1948. Ročníky informovaly o probíhajících i plánovaných výstavách, uveřejňovaly umělecké statuse členů, připomínaly výročí narození i úmrtí členů a významných osobností výtvarné scény. Na konci každého čísla bylo shrnuto, co projednala valná hromada spolku. Textovou složku doplnila řada reprodukcí výtvarných děl členů SJV.

Nejnoveji se Sdružení jihočeských výtvarníků vnoval Oldřich Nesvadba ve své diplomové práci s názvem *Sdružení jihočeských výtvarníků v českých Budějovicích 1925-1950*, kterou napsal během svého studia na Historickém ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v českých Budějovicích v roce 2007.²² Oldřich Nesvadba zprostředkoval pohled na spolek především z historického hlediska. Uvedl historii vzniku a založení SJV, organizační strukturu, výstavní a publikační činnost spolku. V medailoncích připomněl členy, které vybrané členy organizace a také legionáře v řadách SJV. Ve své práci se zaměřil spíše na důležitou souvislost spolku a jeho osobností nejen na výtvarnou stránku.

²¹ Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, české Budějovice, zestavený sborník z let 1934-1936 a dále 1939-1941. - Jiří M. Linhart (red.), *Umění jihočeských 1947-1948, Sborník Práce SJV*, české Budějovice 1947.

²² Oldřich Nesvadba, *Sdružení jihočeských výtvarníků v českých Budějovicích 1925-1950* (diplomová práce), Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v českých Budějovicích, české Budějovice 2007.

3. pivo Aloise Moravce

Jiho česká obec Malé Chyzky²³ severně od Milevska leží v oblasti nazývané česká Sibi. Zde v kopcovité, drsné krajině skoro sedm set metrů nad mořem dne 5. ledna 1899 přišel na svět malý a grafik Alois Moravec [1]. Chlapec se narodil do učitelské rodiny jako první syn Josefa Moravce a jeho manželky Anežky [2].

Malá matka Anežka Moravcová, rozená Šmídová se narodila v okrese Písek v obci Dmýzčice dne 21. ledna 1866.²⁴ Byla členkou v domácnosti. Josef Moravec se narodil 23. března 1849 v Borku v okrese Plzeň. Aloisův otec studoval polytechniku a architekturu v Praze, ale nemohl ji dokončit pro smrt rodičů.²⁵ Začal pracovat jako učitel na školách pojišťovních společnostech. Jistebnice, Chyzky, Stělské Hoztice. Mimo vyučování ve školách si přivydělával také jako portrétista.

Rod Moravců pochází z obce Štěpánovice u Nepomuka, kde byl jedním ze starých usedlých selských rodů.²⁶ První záznam o Moravcích v místní kronice vznikl již 5. listopadu 1652.²⁷ Z této doby jsou zapsáni v domovním čísle popisném 11.

Alois Moravec byl prvorozené dítě a měl tři mladší sourozence. Sestra Marie²⁸ se narodila druhá, ale nedožila se ani jednoho roku. Další sestra Anežka²⁹ se provdala za ing. Jiřího Krechlera do Prahy a měla s ním dvě děti - Jindřicha. Bratr Vojtěch³⁰ se zkolil jako žák u profesora Josefa Gočára³¹ a stal se akademickým

²³ Dnešní název obce - Chyzky. Moravec se stal jejím státním občanem.

²⁴ Rodný list Aloise Moravce, uložený na matrice Obecního úřadu v Chyzkách, opis převzat z projektu Osobnosti Chyžeckého žáků z Chyzky 2008, <http://www.zschysky.cz/2008/osobnosti-chysecka/>, vyhledáno dne 11. září 2011.

²⁵ Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, Nositel vyznamenání šza vynikající práci* (kat. výst.), Vlastivědné muzeum v Strakonici 1964, s. 2.

²⁶ Kronika. 1. Štěpánovské rody 1654 - 1954. V roce 1953 kronikář Augustin Moravec vytvořil opisy z Archivu země České a sepsal rodopisy jednotlivých štěpánovských rodů od roku 1654 do roku 1954., <http://www.obec-cizkov.cz/download-file/837-1295926178.pdf>, vyhledáno dne 11. září 2011.

²⁷ Opis části kroniky vztahující se k rodu Moravců z Kroniky. 1. Štěpánovské rody 1654-1954, kterou v roce 1953 vytvořil kronikář Augustin Moravec opisy z Archivu země České a sepsal rodopisy jednotlivých štěpánovských rodů od roku 1654 do roku 1954. Opis uložený v soukromé pozůstalosti Jindřicha Moravce v českých Budjovicích.

²⁸ Ibidem. (27. 6. 1900 v Chyzkách - 29. 1. 1901 v Chyzkách)

²⁹ Ibidem. (10. 1. 1902 v Chyzkách - nezjištěno)

³⁰ Ibidem. (10. 4. 1904 v Chyzkách - nezjištěno)

³¹ Jindřich Boecký, *Josef Gočár, Otakar Novotný*, Praha 2011. - Zdeněk Lukeš, *Josef Gočár*, Praha 2010. - (Růžka), Rostislav Švábka, Josef Gočár, in: Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění, A-M*, Praha 1995, s. 211-212.

architektem. Oženil se s Bedizkou Zimovou a měl s ní syna Aleze. Žil v Praze Dejvicích a často se s bratrem Aloisem navštěvoval. Poslední z dětí byl Josef³², který studoval Reálnou školu ve Strakonících, poté pokračoval na Učitelském ústavu v Praze. Nakonec nastoupil jako učitel v Běznou Loun.

Rodina Moravcova žila v Chyzkách v přízemí jednoposchodového domu čísla popisného 22 [3]. Předvodně měl patřit Oidovské rodině Oppenheimer.³³ V Chyzkách byli Moravcovi až do roku 1908, kdy se přestěhovali do Stelských Hoztic u Horažovic za novým pracovním místem Josefa Moravce.

Oproti předchozímu chudému a nehostinnému kraji bylo okolí Stelských Hoztic pro malého Aloise rájem. Především tuka Otava poskytovala nové zajímavosti a zážitky pro devítiletého chlapce – koupání, chasníky plavící koně navenek, v zimě plnou ledových ker.³⁴ Povodí řeky Otavy se stalo malířovou velkou láskou a doménou hned od samého počátku. Samotná ves Stelské Hoztice ležela na poměrně frekventované cestě a díky zámku s parkem budila dojem místa.

Talent zdědil Alois Moravec po svém otci Josefovi, ten také již jako Oáček Reálné školy v Rokycanech vynikal jako skvělý kreslíř. Přestože nemohl po smrti svých rodičů studovat, nevzdal se svého nadání. Dokonce se kreslením portrétů vydělával a jen litoval, že se sám nemohl vyzkoušet a inovat se uměním. I tak to byl člověk velmi vzdělaný se zirkým rozhledem. Proto u svého syna jeho talent vzorně podporoval a rozvíjel.³⁵

Alois Moravec se vzdělával nejprve v letech 1908–1911 na Obecné škole ve Stelských Hozticích, poté přešel na Měšťanskou školu do Horažovic. Zde učil vynikající učitel kreslení Ladislav Novotný, který předával Oáčkovi nejen výborné

³² Opis (pozn. 27) – (8. 12. 1908 v Kozlov – 27. 5. 1933 v Lounech na zápal mozkových blan)

³³ Augustin Jarolímek, *Chýzecko v historii více jak osmi století*, Chýzky 2009, s. 184. – Po roce 1918 tento dům koupil učitel Tomázek, a proto se mu začalo říkat Tomázkovna. Do dnešních dnů se bohužel nezachoval, protože jej po příchodu komunismu dalo zbořit Jednotné zemědělské družstvo.

³⁴ Ladislav Stehlík, *Alois Moravec* (pozn. 25), s. 2.

³⁵ Boivoj Lauda, *Zasloužilý umělec Alois Moravec, obrazy a grafika* (kat. výst.), Městské muzeum v Milevsku 1984. – Kromě svého syna se také zasloužil o to, že přešedil rodině Richarda Laudy, aby souhlasili se studiem svého syna na pražské malířské akademii u profesora Maxmiliána Pirnera. – Vladimír Havel, *Od kupectví k paletě*, Blatná, rok neuveden, s. 50–51.

kreslí ské základy a pohotovost, ale také lásku k umění.³⁶ Z roku 1909 se dochovaly první nártky nadaného zkoláka. Ukazují na velkou spontánnost, kreslí skou pohotovost a smysl pro barevnou harmonii. Díky vzem p íznivým vliv m složil p íjímací zkouzku na Um leckopr myslové zkole v Praze. Mladík dokonce usp l v konkurenci uchaze , z nich0 n kte í vyzli Bohá ovu moderní um leckou zkolu malí ství v Praze³⁷ nebo Soukromou výtvarnou zkolu Karla Reisnera v Praze.³⁸

Do Prahy p ízel mladý Alois Moravec poprvé v roce 1913 jako trnáctiletý práv v den poh bu svého velkého um leckého vzoru Mikoláze Alze.³⁹ Na Um lecko-pr myslové zkole v Praze studoval nejd íve ve vzeobecném odd lení u profesora Emanuela Dít te⁴⁰ a Arnozta Hofbauera⁴¹, u kterých b hem povinných dvou let získal základy kresby a malby.⁴² Následn p ezel do ateliéru mladého profesora Frantizka Kysely⁴³, který rozvíjel kreslí skou tradici pod vlivem Mikoláze Alze. M l také vliv na orientaci svého oáka sm rem ke grafickým disciplínám, které Moravec využil p edevzím v kni0ních ilustracích.

Jezt na zkole ve svých sedmnácti letech začal pracovat na grafických úpravách knih. Jeho první ilustrovaná kniha *O vysvobození prince Jirky* od Antonína Sovy vyzla v nakladatelství Hejdy a Tu ka v roce 1916.⁴⁴ V tém0e roce se objevila v nakladatelství Frantizka Topie i dalzí kniha s jeho ilustracemi *eské pohádky o Kristu Pánu* od Karla Václava Raise.⁴⁵ Oba po iny velmi kladn p íjala kritika i nakladatelé, tak0e se mu následn zakázky jen hrnuly. Více k jeho prvním ilustracím a dalzímu po ínání se v nuji v kapitole 5. 1. Ilustrátorská innost.

³⁶ Ladislav Stehlík, *Alois Moravec* (pozn. 25), s. 2.

³⁷ U ilí na ni brat í Bohá ové, Alois, Josef a Maxmilián. - (AP) Alena Pomajzlová, Bohá . brat í, in: And la Horová (ed.), *A-M* (pozn. 31), s. 77.

³⁸ Eva Bu0gová (pozn. 15), s. 11.

³⁹ *Ibidem*.

⁴⁰ Emanuel Dít , ml. (1862 Praha . 1944 Praha), profesor figurální kresby a malby na UPRUM v Praze v letech 1903-1925. - (AKo) Adriana Ko ísková, Emanuel Dít ml., in: And la Horová (ed.), *A-M* (pozn. 31), s. 139.

⁴¹ Arnozt Hofbauer (26. 4. 1869 Praha . 11. 1. 1944 Praha) - (TV) Tomáz Vl ek, Arnozt Hofbauer, in: And la Horová (ed.), *A-M* (pozn. 31), s. 272.

⁴² Frantizek Viktor Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 13-14.

⁴³ Frantizek Kysela (4. 9. 1881 Kou im . 20. 2. 1941 Praha) - Emanuel Poche . Sylva Marezová, *Frantizek Kysela*, Praha 1956. - (JL) Jaroslava Lencová, Frantizek Kysela, in: And la Horová (ed.), *A-M* (pozn. 31), s. 431.

⁴⁴ Antonín Sova, *O vysvobození prince Jirky*, Praha 1916.

V roce 1916 přezel na Akademii výtvarných umění v Praze do grafické speciálky profesora Maxe Švabinského, kam se dostal již bez přijímacích zkoušek.⁴⁶ Stejně jako další student navštívil Alois Moravec soukromý ateliér Švabinského ve Lvovské ulici a ukázal mu své práce, díky nimž byl přijat na Akademii.⁴⁷ Profesor měl velké nároky na své žáky a neakceptoval lajdáctví a bohémství. Dokázal však na druhou stranu ocenit snahu a píli. Alois Moravec neměl s morálkou problémy. Nadále tedy pod vedením nového profesora rozvíjel salzovskou tradici a výtvarné znalosti, které získal již v předchozích letech u profesora Kysely.

Na akademii se ve třídě specializované na grafiku zkolil osm semestrů až do roku 1920. Během svého studia jej profesor Švabinský hodnotil známkou velmi dobrý.⁴⁸ Mezi jeho spolužáky patřil například Vlastimil Rada⁴⁹, Vojtěch Sedláček⁵⁰, Jan Rambousek⁵¹, Karel Štika⁵² nebo Jan Slavíček⁵³, syn známého malíře Antonína Slavíčka⁵⁴. Jan Rambousek na něj zavzpomínal v článku o třídě profesora Švabinského pro časopis *Hollar* slovy: *sV koutku sedl malý, vrtozivý neposedá Moravec, jedna z posledních nad jí zkoly.*⁵⁵

⁴⁵ Karel Václav Raisner, *eské pohádky o Kristu Pánu*, Praha 1916.

⁴⁶ Eva Buřgová (pozn. 15), s. 16. - Jožka Dvořák, *Malí domoviny*, Signál 1978, s. 3.

⁴⁷ Jan Rambousek, O grafické speciálce profesora Maxe Švabinského, *Sborník grafických práce Hollar, 1927-1928*, . 4, s. 12.

⁴⁸ Archiv Akademie výtvarných umění v Praze, Katalogy grafické školy prof. Maxe Švabinského 1910-1927, uloženo na Akademii výtvarných umění v Praze, neuvedeno.

⁴⁹ Vlastimil Rada (1895 - eské Budějovice . 1962 Praha), na AVU v Praze (1912-1919) - Jan Kvít: *Vlastimil Rada: Malíř a ilustrátor*, Praha 1953. . *Vlastimil Rada: 1895-1962*, Praha 1976. - (JB) Jana Brabcová, Vlastimil Rada, in: Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění, N-ž*, Praha 1995, s. 667-668.

⁵⁰ Vojtěch Sedláček (1892 Libaný . 1973 Praha), na AVU v Praze (1911-1921) - Václav Vilém Štěpěch, *Vojtěch Sedláček*, Praha 1957. . Vlastimil Kvítenský, *Vojtěch Sedláček*, Hradec Králové 1972. - (SM) Simona Mayerová, Vojtěch Sedláček, in: Anděla Horová (ed.), N-ž (pozn. 49), s. 724.

⁵¹ Jan Rambousek (1895 Praha . 1976 Praha), na AVU v Praze (1913-1921) - Jiří Hlužík, *Jan Rambousek*, Praha 1963. - (JW) Jana Wittlichová, Jan Rambousek, in: Anděla Horová (ed.), N-ž (pozn. 49), s. 670.

⁵² Karel Štika (1898 Praha . 1975 Praha), na AVU v Praze (1919-1923) - (LH) Lubomír Hlavíka, Karel Štika, in: Anděla Horová (ed.), N-ž (pozn. 49), s. 843.

⁵³ Jan Slavíček (1900 Praha . 1970 Praha), syn Antonína Slavíčka, na AVU v Praze (1916-1925) - Luboz Hlaváček, *Jan Slavíček*, Praha 1980. - (DKr) Daniela Kramerová, Jan Slavíček, in: Anděla Horová (ed.), N-ž (pozn. 49), s. 757.

⁵⁴ Antonín Slavíček (16. 5. 1870 Praha . 1. 2. 1910 Praha) - Roman Prahel, *Antonín Slavíček: 1870-1910*, Praha 2004. . Jan Marius Tomez, *Antonín Slavíček*, Praha 1966. - (MHI) Miroslava Hlaváková, Antonín Slavíček, in: Anděla Horová (ed.), N-ž (pozn. 49), s. 755-757.

⁵⁵ Jan Rambousek (pozn. 47), s. 12.

Spolu se svými spoluobčany ze žvabinského štádu Vlastimilem Radou, Vojtěchem Sedláčkem a Janem Rambouskem vstoupil Alois Moravec do Výtvarného odboru Umělecké besedy⁵⁶ v Praze v roce 1917. Uvnitř Umělecké besedy tak vzniklo seskupení umělců nazývané domovinné křídlo, které získalo význam ve vývoji novodobého českého malířství.⁵⁷ V této době vládl dialog mezi starší a novou nastupující generací umělců, ale i výměnami názorů mezi jednotlivci. Jedni se přikláněli k západním vzorům především francouzským. Naproti tomu si Alois Moravec spolu se svými druhy vybrali druhou skupinu, která se přimykala k národnímu dědictví. Mezi jejich vzory můžeme považovat hlavně Mikoláze Alze⁵⁸, ale i Antonína Slavíčka a Jana Preislera⁵⁹. K vývoji ve své době postupovali opatrně a přijímali jen málo z nových uměleckých forem.

Hlavní přínos domovinného křídla je datován po první světové válce, kdy Moravec společně s Vlastimilem Radou, Vojtěchem Sedláčkem, Janem Rambouskem, Jaroslavem Jarezem⁶⁰, Gustou Nekolovou⁶¹, Václavem Rabasem a Bohumilem Ullrychem⁶² ve své tvorbě vyjádřili svůj postoj k sociálnímu a venkovskému realismu. Přinázeli nový pohled na českou krajinu, která byla zbavena romantické malebnosti a symbolismu. Konec války potom vedl domovinné křídlo k uměleckým projevům s pozorností zaměřenou na sociální témata. Hlavním tématem ve dvacátých letech 20. století se jim stala česká krajina a sepjetí venkovského člověka s ní. Umělci chtěli dosáhnout světovosti jinými prostředky než

⁵⁶ (JB) Jana Brabcová, Umělecká beseda, in: Anděla Horová (ed.), N-ž (pozn. 49), s. 878.

⁵⁷ Bohumil Polan (pozn. 5), s. 133-134. - Blanka Stehlíková, Alois Moravec, Výběr z díla (kat. výst.), Alžběžina česká galerie v Hluboké nad Vltavou nedatováno.

⁵⁸ Mikoláš Aleš (18. 11. 1852 Mirovice . 10. 7. 1913 Praha) malíř, kreslíř, ilustrátor, dekoratér - Luboz Hlaváček, Mikoláš Aleš, Praha 1974. - Jiří Kotalík, Mikoláš Aleš: 1852-1913 (kat. výst.), Jízďárna Pražského hradu v Praze 1979. - Roman Prahel, Mikoláš Aleš, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 23-24.

⁵⁹ Jan Preisler (17. 2. 1872 Popovice . 27. 4. 1918 Praha) - Jiří Kotalík, Jan Preisler, Praha 1968. - Petr Wittlich, Jan Preisler, 1872-1918, Praha 2003. - (EP-DKr) Eva Petrová - Daniela Kramerová, Jan Preisler, in: Anděla Horová (ed.), N-ž (pozn. 49), s. 646-648.

⁶⁰ Jaroslav Jarež (10. 1. 1886 Kutná Hora . 30. 11. 1967 Praha) - Redakce, Jaroslav Jarež, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 315.

⁶¹ Gusta (Augusta) Neklová-Jarežová (7. 7. 1890 Jablonné u Nevekova . 15. 9. 1919 Kutná Hora) - (JK) Jiří Kohoutek, Gusta (Augusta) Neklová-Jarežová, in: Anděla Horová (ed.), Nová encyklopedie českého výtvarného umění, Dodatky, Praha 2004, s. 535.

⁶² Bohumil Ullrych (12. 12. 1893 Velký Bor . 7. 2. 1948 Praha) - Frantizek Viktor Mokrý, Bohumil Ullrych, Praha 1946.

pouhým následováním forem Paříské školy.⁶³ Alois Moravec se účastnil všech
lénských výstav Výtvarného odboru Umělecké besedy až do roku 1936. Besední
sborník *Životěm v každém číslu uvede jeho výtvarných děl*.

Vedle Výtvarného odboru Umělecké besedy se Alois Moravec stal od roku
1919 řádným členem Spolku českých umělců grafiků Hollar (dále SČUG Hollar).⁶⁴ Již
jako člen Akademie výtvarných umění v Praze na doporučení profesora Maxe
Švabinského posílal spolu s Vojtěchem Sedláčkem své grafické listy do Hollaru.⁶⁵ Po
řádném přijetí se hned od počátku velmi aktivně podílel na výstavní činnosti a to jak
na domácích tak i zahraničních výstavách například v Tokiu, Paříži nebo Londýně.
Sborník grafické práce Hollar, který vycházel jednou za čtvrt roku, pravidelně
přinášel svým čtenářům ukázky těchto vystavených děl v podobě reprodukcí.

⁶³ Blanka Stehlíková, *Alois Moravec, Výběr z děl* (kat. výst.), Alžběžina česká galerie v Hluboké nad Vltavou.

⁶⁴ Založení Sdružení českých umělců grafiků Hollar (zkratka SČUG Hollar) došlo roku 1917, těsně před vznikem československé republiky díky dvěma výtvarným umělcům, Tavičkovi Frantisku Šimonovi a Maxi Švabinskému. Společně s těmi grafici stáli ve vedení povodní organizace, která měla patnáct členů. Mezi první členy patřil například Frantisek Bílek, Vratislav Hugo Brunner, Bohumír Jaroněk, Zdeněk Kratochvíl, Frantisek Kysela, Jan Konápek, Karel Vík a další. Do názvu si spolek vybral jméno významného českého barokního rytce a kreslíře Václava Hollara.

Jedním z hlavních úkolů sdružení se stala propagace národní grafické tvorby. Do doby založení Hollara bylo známo pouze pár autorů. Poté se do povědomí celého světa dostalo české a československé grafické umění. Díky Hollaru získalo mnoho grafiků lepší podmínky pro uplatnění své práce a možnost vystavovat na výstavách tuzemských i zahraničních.

Vedle lénských výstav Hollar, které se organizovaly pravidelně, se konala řada samostatných výstav v nově vzniklých kreslárnách, grafických ateliérech a knižnicích. Po řádném přijetí do sdružení Hollar se zaměřoval i na zahraničí. První mezinárodní výstava se konala v Jugoslávii, po ní následovala Francie, Belgie, Holandsko, Finsko, Estonsko, dvakrát za sebou Spojené státy americké a poté Londýn a další města v Anglii. V anglickém prostředí pak byl Hollar nejvíce oceňován a kritika obdivovala úroveň grafické práce členů. V letech 1923–1924 Sdružení českých umělců grafiků seznamovalo diváky s francouzskou grafickou tvorbou, ruskou knižnicí i volnou grafikou a soubory holandské, dánské a polské grafiky.

Od roku 1923 začal Hollar vydávat svůj vlastní časopis s názvem *Hollar*, který byl od počátku uměleckou revue světové úrovně. Nejvíce se podílel na tom jeho vedoucí redaktor Jan Rambousek díky svým organizačním schopnostem. Po pětileté práci jej vystřídal iniciátor kulturních akcí Hollara a hlava spolkového života Artur Novák, který časopis vedl dalších patnáct roků.

Sborník grafické práce Hollar přinášel články o vývoji v grafické tvorbě. Shrnoval celoživotní uměleckou práci autorů jak tuzemských (Alois Moravec, Vojtěch Sedláček) tak zahraničních (Francisco Goya a Honoré Daumier). Mimo to přibližoval životní narození, kulatiny a smrti významných osobností. Uváděl také soupis uměleckých výstav u nás i v cizině. Objevovali se v něm i recenze a upomínky na nově vydané knihy, časopisy a další tisky.

Po čtyřicet let spolku Hollar se s každou další výstavou zvyzoval a ustálil na číslu, které se udrželo až do osvobození v roce 1945. Mezi nově přichozími členy se často objevovali členové profesora Maxe Švabinského, který od roku 1910 vedl speciální ateliér grafiky na Akademii výtvarných umění. Jeho členy byli například Jan Rambousek, Vojtěch Sedláček, Alois Moravec, Vlastimil Rada. . Frantisek Dvořák, *Přelomové české grafiky, SČUG Hollar 1917-1967*, Praha 1967. . (JM) Jindřich Machalický, Hollar, SČUG Hollar, Sdružení českých výtvarných umělců grafiků Hollar, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 275-276. . (JM) Jindřich Machalický, Hollar, *Sborník grafické práce Hollar*, in: Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 275.

B hem let strávených ve spolku Hollar se soustředil především na svou výtvarnou tvorbu a do administrativních a organizačních činností samotného sdružení příliš nezasahoval, jak dokládají Zprávy o činnosti S ÚG Hollar uváděné v čtvrtletníku *Hollar*.⁶⁶ Moravec zastával pouze menší a okrajové funkce. Někdy jej jmenovali na valné hromadě do výstavní poroty spolu s dalšími členy spolku.⁶⁷ Jindy jej zaslaným dopisem vyslali jako zástupce Hollaru na pohřbení oběd zesnulého Frantizka Bílka do jeho jihomoravského rodiště Chýnova.⁶⁸

Roku 1923 odešel za svou ženou Aloisou rozenou Petrovou do Plzně,⁶⁹ kde se umělecká atmosféra rozvíjela pomaleji. Z tohoto důvodu se také ihned stal v čele osobností Sdružení západomoravských výtvarných umělců.⁷⁰ Členem spolku byl až do roku 1935. Přemyslové město s periferií plnou továren přinutilo Moravce uchopit nový tematický proud v jeho tvorbě – sociální náměty z městského prostředí. Především pracoval v plzeňském podniku Žukodovky. V novém prostředí si ale umělec přes všechno ponechal svůj osobitý styl. Komponoval grafické soubory leptaných suchých jehel s názvy jako *Roční období, Z kdyšského Pozumaví a Plzeň*. Mimo to i navrhnul scénické výpravy pro operu *Dalibor* od Bedřicha Smetany [4,5] a pro hru Franka Wedekinda *Procitnutí jara* v městském plzeňském divadle.⁷¹ Moravec zde získal nové přátele například profesora Josefa Skupu⁷², rodáka ze Strakonice, malíře Augustina Němce⁷³ a také legendárního divadelníka Vendelína Budíla⁷⁴.

⁶⁵ Bohumil Paclík, *Alois Moravec* (kat. výst.), Prachatice 1979.

⁶⁶ Zprávy o činnosti S ÚG Hollar, *Sborník grafické práce Hollar I-XXXV*, 1923-1966.

⁶⁷ Arthur Novák, Zprávy o činnosti S ÚG Hollar v roce 1941, *Sborník grafické práce Hollar XIX*, sv. 2, 1942, s. 64.

⁶⁸ Arthur Novák, Zprávy o činnosti S ÚG Hollar v roce 1941, *Sborník grafické práce Hollar XIX*, sv. 3, 1942, s. 86.

⁶⁹ František Viktor Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 16. – Opis části kroniky vnučící se rodu Moravců z Kroniky . 1, (pozn. 27).

⁷⁰ Petr Jindra, *Umění českého západu, Sdružení západomoravských výtvarných umělců v Plzni 1925-1951*, Plzeň 2010.

⁷¹ Soubor návrhů kostýmů pro operu *Dalibor* od Bedřicha Smetany, uloženo v archivu Západomoravského muzea v Plzni. – František Viktor Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 18. – Jaroslav Riedl, *Malířská próza ení sluncem i duchem, Českobudějovické listy*, pátek 7. března 1997, s. 5.

⁷² Josef Skupa (16. 1. 1892 Strakonice – 8. 1. 1957 Praha) loutkoherec, zakladatel Divadla Spejbla a Hurvínka. Pro městské divadlo v Plzni navrhoval například kulisy. – Pavel Grym, *Spejbl a Hurvínek aneb Sóló pro Josefa Skupu, symfonie jednoho života*, žánr nad Sázavou 1995.

⁷³ (AKo) Adriana Koiszková-Primusová, Augustin Němec (15. 3. 1861 Nepomuk – 16. 8. 1938 Plzeň), in: *Anděla Horová* (ed.), *N-ž* (pozn. 49), s. 537-538.

V letech 1923. 1940 pro svou obnovu přijal práci na Divnostenských zkolách jako odborný uitel. Nejdříve uil v Plzni například na Odborné škole typografické a poté také v Praze, kam se roku 1926 přestěhoval nadobro. Usadil se přímo v centru hlavního města. Z jeho bytu a zároveň ateliéru v nejvyšším patře domu čísla popisného 21 na Národní třídě měl nádherný výhled na panorama Hradčan.

Po roce 1936 do roku 1950 vystavoval se Sdružením jihočeských výtvarníků, kde spolu se svými kolegy a kamarády Bohumilem Ullrychem a Frantiskem Viktorem Mokřým⁷⁵ vytvořili jakési spíše kádrové⁷⁶ Sdružení se podrobněji v níže uvedené 4. kapitole. Jednalo se ve své době o velmi významný, regionální, výtvarně zaměřený spolek, který se na rozdíl od ostatních stal progresivní uměleckou organizací a v době fašistického ohrožení republiky měl podstatnou kulturní a výchovnou funkci.⁷⁷

Alois Moravec často cestoval do ciziny a to jak na každoroční letní pobyty, tak po svých galeriích. Vídeň navštívil v letech 1918 a 1922, Berlín a Drážďany v letech 1919 a 1930, Mnichov v roce 1920, Paříž v letech 1924, 1925 a 1930, Belgie, Holandsko a Londýn v roce 1930.⁷⁸ Zahraniční cesty dokumentoval skicami a následně i grafickými listy, ale nikdy nevytvořil více než pár děl jako milou vzpomínku.

Talent malíře nepotřeboval exotické kraje i naaranžovaná zátíž, spokojil se s českou venkovskou krajinou. Přestože žil v Praze ve středním městě a ze svého ateliéru měl nádherný výhled na Pražský hrad s letohrádkem královny Anny a Petřínem, málokdy se uchýlil k tomu, aby městské prostředí ztvárnil. Ve své tvorbě zůstal věrný české krajině a místním obyvatelům.

⁷⁴ Vendelín Budil (19. 10. 1847 Praha . 26. 3. 1928 Plzeň) editel Městského divadla v Plzni v letech 1889 až 1891, poté 1895 až 1900 a nakonec v letech 1902 až 1912. . Olga Spálová, *Sága rodu Budilova: sto let českého divadla na jevizti i v zákulisí*, Praha 1980.

⁷⁵ Frantizek Viktor Mokřý (8. 4. 1892 Praha . 29. 10. 1975 Praha) . Josef Richard Marek, *Frantizek Viktor Mokřý*, Praha 1940. . (AKa) Alena Kaváčková, Frantizek Viktor Mokřý, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 529.

⁷⁶ Jaroslav Riedl (pozn. 71), s. 5.

⁷⁷ Bořivoj Lauda (pozn. 35).

⁷⁸ Frantizek Viktor Mokřý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 18.

Každoročně se vracel do jižních a západních částech na malířské pobyty především v době letního období. Velmi často se například vracel do Poříčí na Kubez v mlýně, který patřil synovi Moravcova spolužáka z Muzanské školy v Horažovicích.⁷⁹ Ke Stelským Hozticím jezdil na chatu i k Josefu Sichingerovi, s jehož úvodním slovem byly tiskem zveřejněny grafické listy Aloise Moravce během osmdesátých let dvacátého století [6].⁸⁰ Často zajížděl také na letní byt ke svému příteli Ladislavu Stehlíkovi do Myslíva [7]. Sám spisovatel a básník na návštěvy jeho i dalších malířů vzpomínal v knize *U Krbu*.⁸¹ V období konce padesátých a začátku sedesátých let, kdy tvořil na zakázku pro Muzeum Žumavy v Kazperských Horách, jezdil Moravec na letní pobyty k rodině Horpeniaků.⁸² PhDr. Vladimír Horpeniak, dnes zaměstnanec historického pracoviště Muzea Žumavy v Kazperských Horách, si uchoval vzpomínku na Aloise Moravce ze svého dětství: *„Mám I jsem to z té stí, že Alois Moravec jezdíval na letní byt k mým rodičům v Kazperských Horách a tak jsem Mistra poznal jako dítě sotva sedmileté“*⁸³

Za svou dlouhou uměleckou kariéru vytvořil několik set olejů, tisíce kreseb a grafických listů. Pro své přátele a rodinu vymýšlel vtipné novoročníčky [8]. Každou knihu doprovázel svými ilustracemi a navrhl pro ně přebaly. Přes dvě stě knih zdobila Moravcova exlibris [9]. Mimo to kreslil i do časopisů například Matejčouška, Panorama, Ohníček i kresby do novin pro Právo, Lidové noviny [10] a jiné. Například Lidové noviny v rubrice Pražský film otiskly každé pondělí veselá a vtipná anekdota z různých setkání Aloise Moravce s umělci, když sám nebo se svým kolegou Bohumilem Ullrychem putoval po jižních a západních částech.⁸⁴

⁷⁹ Jaroslav Riedl (pozn. 71), s. 5.

⁸⁰ Alois Moravec, *Strakonicko*, Strakonice 1983. - Alois Moravec, *Krajina mého srdce*, Strakonice 1985. - Alois Moravec, *Ažeka plyne*, Strakonice 1987.

⁸¹ Ladislav Stehlík, *U krbu*, Praha 1987, s. 28-34.

⁸² Vladimír Horpeniak, *Malí krajiny jižních částech a Žumavy*, Výstava Aloise Moravce (1899 - 1987), <http://www.sumavanet.cz/diskuse/prispevek.asp?tab=snet&id=3715>, vyhledáno dne 11. října 2011. . Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, Pátá výstava prací ze Žumavy a Pozumaví* (kat. výst.), Žumavské muzeum Kazperské Hory 1969.

⁸³ Email od PhDr. Vladimíra Horpeniak, historické pracoviště Muzeum Žumavy v Kazperských Horách, ze dne 13. 10. 2011.

⁸⁴ Ladislav Stehlík, Zasloužilý umělec Alois Moravec . malíř našeho kraje/Pokračovatel Alžova uměleckého odkazu, *Náze noviny*, ročník 29, číslo 29, čtvrtek 8. srpna 1974, s. 3.

B hem svého Oivota Alois Moravec obdr0el adu cen mezi nimi nap íklad Turkovu cenu pro výtvarné um ní, kterou ho ocenilo hlavní m sto Praha v roce 1926.⁸⁵ V následujícím roce získal 1. cenu exhibist za grafický vtip a soustavnost.⁸⁶ Dále se mu dostalo estného uznání Spolku eskoslovenských bibliofil v letech 1937 a 1939. Na Sv tové výstav v Pa í0i v roce 1938 obdr0el Zlatou medaili. Získal také vyznamenání Za vynikající práci v roce 1964. V roce 1974 mu vláda eskoslovenské socialistické republiky u p íle0itosti jeho sedmdesátých pátých narozenin ud lila titul zaslou0ilého um lce.

Alois Moravec zem el 6. b ezna 1987 v Praze, kde pobýval a0 do své smrti. Poh ben je vzak na jeho p ání ve St elských Hozticích u kostelní zdi. Svými díly je zastoupen v mnoha sbírkách nap íklad Národní galerie v Praze, Galerie hlavního m sta Prahy, Alzovy jiho eské galerie v Hluboké nad Vltavou, Muzea Źumavy v Kazperských Horách, Muzea St edního Pootaví ve Strakonících a v dalzích nazich ve ejných i soukromých sbírkách.

⁸⁵ Cenu získal nap íklad i Ladislav Jan Kofránek v roce 1907, Miroslav Holý v roce 1923.

⁸⁶ Arsen Pohribný, Soupis (pozn. 13), s. 5.

4. Sdružení jiho českých výtvarníků

4. 1. Založení a historie SJV

Na přelomu 19. a 20. století se umění vracelo zpět k tradicím a témata umleckých děl se zaměřila na regionální prostředí. V jihočeských kruzích tuto novou podobu formovali především ti jihočeskí rodáci. Richard Lauda⁸⁷, Frantizek Bílek⁸⁸ a Josef Jakší^{89, 90}. První dva jmenovaní se zapsali i do pokladnice českého výtvarného umění nejen v regionálním rozměru. Ohlazovali jeho další poválečný vývoj umění v kraji a stali se tak jeho patrony.

Po první světové válce se mnoho umělců vrátilo z Prahy do svých rodičů a ocitlo se izolováno od svých přátel a od ruchu hlavního města. Jejich kulturní život upadal, a proto se roku 1922 rozhodl Dr. Ing. Karel Chochola⁹¹ spolu s akademickým malířem Juliem Bousem⁹², že založí výtvarný spolek. Společně 1. března 1922 vydali výzvu k ustavení regionálního zájmového sdružení malířů, sochařů a architektů.⁹³ Nakonec tento projekt stal pouze u společné výstavy umělců, kteří se sešli na jihovýchodě. K vytvoření regionálního umleckého spolku nedošlo z důvodu nedostatku znalostí podmínek o založení takové organizace.

Druhý pokus o tři roky později byl již úspěšný a to především díky dvěma významným osobnostem, které se usadily v jihočeských kruzích. Architekt Ing. Dr. Karel

⁸⁷ Richard Lauda, (3. 1. 1873 Jistebnice - 24. 7. 1929 Praha) - Věra Kurzweilová, *Richard Lauda*, Praha 1964. - (JKK) Jiří Kropáček, Richard Lauda, in: Anděla Horová (ed.), *Dodatky* (pozn. 61), s. 453.

⁸⁸ Frantizek Bílek (6. 11. 1872 Chýnov - 13. 10. 1941 Chýnov) - Petr Wittlich (ed.), *Frantizek Bílek a jeho pražský ateliér*, Praha 2010. - (MM) Marcela Mrázová, Frantizek Bílek, in: Anděla Horová (ed.), *AM* (pozn. 31), s. 69-70.

⁸⁹ Josef Jakší (4. 3. 1874 Bavorov - 20. 9. 1908 Prachatice) - Jan Antonín Mager, *Osobnosti města Prachatice*. Josef Jakší, http://www.prachatice.cz/n_osobnosti_43.html, vyhledáno dne 3. 4. 2012.

⁹⁰ Vlastimil Tetiva, Sdružení jihočeských výtvarníků, in: *české umění XX. století* 1. díl, české Budějovice 2003, s. 122-123.

⁹¹ Karel Chochola (30. 9. 1893 Plzeň - 3. (4.) 6. 1942 Tábor (popraven)) - (JiH - JPt) Jiří Hilmera - Jiří Ptáček, Karel Chochola, in: Anděla Horová (ed.), *Dodatky* (pozn. 61), s. 312.

⁹² Julius Bous (26. 6. 1878 Nepolisy u Chlumce nad Cidlinou - 23. 10. 1944 české Budějovice) - Karel Fiala, *Julius Bous*, české Budějovice 1938.

⁹³ Státní oblastní archiv Těbov (dále SOA Těbov), fond Sdružení jihočeských výtvarníků (dále SJV), Oldřich Šeda, Inventář, I/152, sign. II A 8.

Chochola a akademický malíř Ota Matouzek⁹⁴ sepsali v září 1925 novou výzvu, která navrhovala ustanovení spolku s následujícím programem:

Sdružení vázalo by leny pom rem p átelským, hájilo by jejich stavovské zájmy, representovalo by um lce jako celek v i ú ad m, ve ejnosti a v neposlední ad by bylo d le0ité tím, 0e práci svojí vychovávalo a informovalo by ve ejnost v otázkách um leckých. Programu navr0eného chceme docíli ti:

1) Po ádáním p ednázek o um ní v bec.

2) Po ádáním výstav kolektivních a jednotlivc , místních i putovních.

3) Vydáváním ro enky, která by v p íhodnou dobu vyzla a p inázela by lánky um lecké, literární, estetické a podobn , jako0 i produkce d l výtvarných.⁹⁵ Tuto výzvu doplnilo svými podpisy dne 16. září 1925 například Otto Birma⁹⁶ a Jan Vít zslav Duzek⁹⁷.

Dne 24. října 1925 se v kavárně sU Volbrecht %ov eských Bud jovicích konala první ustavující schůzka regionálního výtvarného spolku Sdružení jiho eských výtvarníků (dále SJV). Zúčastnilo se jí sedm výtvarníků . Otto Birma, Julius Bous, Frantizek Bohumil Doubek⁹⁸, Jan Vít zslav Duzek, Bohumír Hochman⁹⁹, Karel Chochola a Ota Matouzek. Ti svými příspěvky v diskusi podpořili myšlenku založení spolku. Dohodli se a zvolili si jako zakládající členové spolku první předsednictvo. Prvním předsedou sdružení se stal akademický malíř Emil Pitter¹⁰⁰, místopředsedou byl zvolen akademický sochař Jan Vít zslav Duzek, jednatelem ztábní kapitán

⁹⁴ Ota Matouzek (3. 12. 1890 Plzeň . 9. 3. 1977) - Miroslav Krajný, *Ota Matouzek*, eské Bud jovice 1967. - (JKK) Jiří Kropáček, Ota Matouzek, in: Anděla Horová (ed.), *Dodatky* (pozn. 61), s. 492.

⁹⁵ SOA Těboř, fond SJV, Oldřich Čeda, Inventář, sign. I A 1 a.

⁹⁶ Otta Birma (10. 10. 1892 Čtchovice (Praha-západ) . 1953), sochař, legionář . heslo: Otta Birma, in: Prokop Toman, *Nový slovník eskoslovenských výtvarných umlc* , I. A-K, Ostrava 1993, s. 67.

⁹⁷ Jan Vít zslav Duzek (8. 6. 1891 Makov u Tábora . 2. 3. 1966 Tábor) - (JKK) Jiří Kropáček, Jan Vít zslav Duzek, in: Anděla Horová (ed.), *Dodatky* (pozn. 61), s. 183.

⁹⁸ Frantizek Bohumil Doubek (20. 3. 1865 eské Bud jovice . 1952) - Sabina Hazková, *Frantizek Bohumil Doubek (1865. 1952). Život a dílo esko-bavorského malíře* (bakalářská práce), Filozofická fakulta Jiho eské univerzity, eské Bud jovice 2008. . heslo: Frantizek Bohumil Doubek, in: Prokop Toman (pozn. 96), s. 172-173.

⁹⁹ Bohumír Hochman (12. 11. 1888 - ?) . heslo: Bohumír Hochman, in: Prokop Toman (pozn. 96), s. 353

¹⁰⁰ Emil Pitter (14. 5. 1887 Lizov . 18. 10. 1943 eské Bud jovice) malíř, grafik, studoval Umleckoprmyslovou školu u profesorů Dítěte, Hofbauera, Mazky, Preislera. Mimo SJV byl také významným členem eskobudjovické avantgardní skupiny Linie. . Karel Valter, *Linie*, eské Bud jovice 1980, s. 29-32, 64-68. . Svatopluk Cíviz, *Emil Pitter*, eské Bud jovice 1978.

akademický malíř Ota Matouzek, pokladníkem akademický malíř Frantizek Bohumil Doubek, který záhy předal funkci akademickému sochaři O. Borkovi¹⁰¹. Zapisovatelem se stal architekt Bohumír Hochman, tiskovým referentem, archivářem a kronikářem akademický malíř Julius Bous.¹⁰²

Přes návrh akademického malíře Frantizka Hály¹⁰³, aby se spolek měl jmenovat podle malíře Mikoláze Alze, prosadili členové obecního pojmenování. Sdružení jihočeských výtvarníků.¹⁰⁴ Organizace propojovala ke spolupráci umělce Jihočechy a umělce v jiných částech tvořící. Výtvarné sdružení mimo jiné i informovalo veřejnost o umleckém vývoji doma i ve světě a to prostřednictvím pořádaných výstav, odborných přednášek a ediční činnosti.

Ota Matouzek spolu s Karlem Chocholou vytvořili stanovy spolku. Návrh předložili výborové komisi dne 11. listopadu 1925 a ten byl předsednictvem přijat.¹⁰⁵ Schválené znění stanov se stalo základní právní listinou, která platila pak až do 31. prosince 1950, kdy Sdružení jihočeských výtvarníků zaniklo. Dle stanov se stala programem výtvarného sdružení podpora všech umleckých a tvůrčích počinů na území jihočeského regionu a to především výstavní činností nejen členů spolku, ale i cizích umělců. Do formování programu zasahoval i Karel Štika, který se věnoval ediční činnosti spolku a měl velký přehled o umleckém dění jak doma tak ve světě.

Financování činnosti sdružení pokrývaly členské příspěvky, zisk z výstav, přednášek, vydávaných publikací a z vyžádaných i dobrovolných udělených darů a subvencí.¹⁰⁶ Sdružení jihočeských výtvarníků rozlišovalo několik druhů spolkových členů:¹⁰⁷ čestní členové byli zasloužilí výtvarníci jednohlasným zvolením valnou hromadou. Dále dopisující členové, kteří přispívali mimo sídlo sdružení, byli vybráni dvoutřetinovou většinou hlasů. Následovali řádní členové z adriatických

¹⁰¹ O. Borek, akademický sochař. Bližší informace jsem o něm nenalezla v žádné literatuře.

¹⁰² SOA Těboř, fond SJV, Oldichův šedá, Inventář, sign. II A 1.

¹⁰³ Frantizek Hála (24. 3. 1898 Blatná - /?/), (VNe) Vratislav Nejedlý, Frantizek Hála, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 257.

¹⁰⁴ Oldich Nesvadba (pozn. 22), s. 15-16.

¹⁰⁵ SOA Těboř, fond SJV, Oldichův šedá, Inventář, sign. II A 1.

¹⁰⁶ SOA Těboř, fond SJV, inv. č. 46, Účetní doklady, subvence, členské příspěvky, sign. III B 1 a, karton 16.

¹⁰⁷ SOA Těboř, fond SJV, Oldichův šedá, Inventář, sign. II A 1.

výtvarník , kteří se písemně přihlásili, a na základě předložených prací byli vybráni dvoutřetinovou většinou hlasů. Dalším druhem se stali zakládající členové z ad ministrů výtvarného umění, kteří složili ve prospěch SJV nejméně 300 Kč. Nakonec to byli přihlašující členové z ad ministrů umění, kteří se písemně přihlásili, a proti jejich přijetí nebylo námitek. Přispěvek činil 25 Kč ročně, z čehož plynulo snížené vstupné na výstavní činnost spolku, sleva na publikace vydané sdružením, nárok na každoroční prémie (umělecké dílo vytvořené členy sdružení pro tuto příležitost) a nároky na členství SJV.¹⁰⁸

Členem spolku se mohl stát každý občan, který se ke členství písemně přihlásil, byl starší dvaceti let a byl trestně bezúhonný. O přijetí nového příslušníka spolku poté na návrh výboru rozhodovala valná hromada. Všichni členové sdružení pak mohli rozhodovat o spolkových záležitostech, účastnit se všech spolkových podniků, používat spolkové knihy a časopisy, poskytovala se jim možnost nákupu prémie za reálnou cenu, sleva na publikace SJV a snížené vstupné na výstavní podniky spolku.

Nejvyšší institucí sdružení byla valná hromada.¹⁰⁹ Scházela se jednou do roka a volila předsedu a zástupce členů výboru, dva předsedy ústřední a dva náhradníky členů výboru, z nichž aspoň jeden musel být výtvarníkem. Dále pouze zapisovatel a pokladník z členů výboru nemuseli být výtvarníky. Členské schůzky spolku se konaly nejméně jedenkrát za čtrnáct dní a vedl je předseda anebo pověřený místopředseda sdružení. Neomluvená účast na schůzce se trestala pokutou. Členy i absence se nezily vyloučením člena ze spolku.

Členové Sdružení jeho eských výtvarníků se vyznačovali především svým láskyplným vztahem ke svému domovu a rodné krajině. Svým přístupem se velmi blížili domovinnému křídlu Výtvarného odboru Umělecké besedy a na které do ní již před vstupem do spolku SJV patřili - například Alois Moravec, Frantizek Viktor Mokrý a Bohumil Ullrych.

¹⁰⁸ Karel Chochola, *Práce: sborník výtvarného umění*, české Budějovice 1934, s. 67.

¹⁰⁹ SOA Těboř, fond SJV, inv. č. 10, Stanovy a jednací řády, sign. II A 2, karton 1.

Hlavní motiv tvorby v tvziny len SJV p edstavovala krajina, lidé v ní a jejich práce. Um lci pozorovali prom ny v krajín , její mnohotvárnost, vztah lov ka k p írod . Nalézali na známých místech v p írod skryté skute nosti. Pozorovali r st a vývoj v krajín . Nacházeli nap íklad rozpad tvaru skály, zm nu stavby stromu a dalzí prvky, které dávali krajín stále nový ráz. Výtvarníci se sna0ili postihnout tuto prom nlivou, pulsující atmosféru krajiny, aby diváka opojila tvarem, barvou, sv tlem a také ruchem v ní.

Mezi estné leny Sdru0ení jiho eských výtvarníků pat il nap íklad i národní um lec Dr. h. c. Ludvík Kuba¹¹⁰, Jan Kojan¹¹¹, Richard Lauda, Frantizek Bílek, Karel řitika, Julius Bous, Emil Pitter, Karel Chochola, Adolf Träger¹¹², Alois Moravec, Bohumil Ullrych, Ota Matouzek, Theodor Pchálek¹¹³, Ada Novák¹¹⁴, Jan Pez ák¹¹⁵, Cyril Chramosta¹¹⁶ a Jan Vít zslav Duzek. Sdru0ením vzak prozlo mnoho dalzích um lc .

Spolek také p stoval dobré vztahy s dalzími um leckými, um nov dnými a památkovými institucemi jako nap íklad Alzovou jiho eskou galerií, Jiho eským národním divadlem v eských Bud jovicích, eskoslovenskou akademií v d v Praze, Národní galerií v Praze, Um leckopr myslovým muzeem v Plzni a Praze. Mimo to spolupracovalo sdru0ení s dalzími regionálními výtvarnými spolky . Klubem p átel um ní, spolkem Alez v Brn¹¹⁷, Pra0ským Alezem, Spolkem eských um lc

¹¹⁰ Ludvík Kuba (16. 4. 1964 Pod brady . 30. 11. 1956 Praha) - (SM) Simona Mayerová, Ludvík Kuba, in: And la Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 415.

¹¹¹ Jan Kojan (10. 8. 1886 Kojákovice u T ebon . 5. 6. 1951 Lhota u Borovan) - (JKk) Ji í Kropá ek, Jan Kojan, in: And la Horová (ed.), Dodatky (pozn. 61), s. 393.

¹¹² Adolf Träger (21. 1. 1888 eské Bud jovice . 26. 1. 1965 eské Bud jovice) - (JKk) Ji í Kropá ek, Adolf Träger, in: And la Horová (ed.), Dodatky (pozn. 61), s. 789.

¹¹³ Theodor Pchálek (7. 12. 1904 Pavlovice u Tachova . 1992) - (JKk) Ji í Kropá ek, Theodor Pchálek, in: And la Horová (ed.), Dodatky (pozn. 61), s. 591.

¹¹⁴ Ada Novák (12. 2. 1912 eské Bud jovice . 26. 12. 1990 eské Bud jovice) - (RM) Roman Musil, Ada Novák, in: And la Horová (ed.), N-ž (pozn. 49), s. 571.

¹¹⁵ Jan Pez ák (30. 8. 1910 Nezdice na řumav . 23. 4. 2003 eské Bud jovice) - (JKk) Ji í Kropá ek, Jan Pez ák, in: And la Horová (ed.), Dodatky (pozn. 61), s. 589.

¹¹⁶ Cyril Chramosta (6. 3. 1908 Husinec . 3. 12. 1990 Praha) . heslo: Cyril Chramosta, in: Prokop Toman (pozn. 96), s. 402.

¹¹⁷ (HKa) Hana Karkanová, Klub výtvarných um lc Alez, in: And la Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 354.

grafik Hollar v Praze, Sdružením západoslovenských výtvarných umělců v Plzni, Spolkem výtvarných umělců Mánes¹¹⁸, Uměleckou besedou v Praze a dalšími.

Dne 21. ledna 1950 se členové SJV na valné schůzi dohodli na přijetí usnesení o zastavení činnosti spolku.¹¹⁹ Po tomto rozhodnutí převzala aktivitu v jihozápadním území nově ustanovené Krajské středisko svazu československých výtvarných umělců v západních Budějovicích (KS S VU), které pokračovalo v prostorách Domu umělců v západních Budějovicích. Dne 9. prosince 1950 se na valné hromadě SJV rozhodlo o úplném zastavení činnosti spolku. Dokument o zániku Sdružení jihozápadních výtvarníků nabyl účinnosti k 31. prosinci 1950.

¹¹⁸ (LB) Lenka Bydovská, Spolek výtvarných umělců Mánes, in: Andrea Horová (ed.), N-ž (pozn. 49), s. 775-776.

¹¹⁹ SOA Těboř, fond SJV, Oldřichová, Invetá, sign. II B 7.

4. 2. Výstavníinnost SJV

Bhem svéinnosti uspořádalo Sdružení jihoeských umlcůdohromady 146 výstav p edevzím ve mstech jihoeského kraje, ale i mimo n j například v Praze, Brn , Plzni i Bratislav . Po roce 1945 se výstavníinnost p esunula i na vesnice i do prostor továrních podniků. Krom pravidelných lenských výstav pořádalosdružení monografické výstavy svých členůi jiných významných osobností na poli eského výtvarného umění. Jehoinnost se rozšířovalataké na organizování výstav, na kterých se p edstavily regionální spolky nebo sdružení i jiných oblastí.

První výstava se konala od 6. prosince 1925 do 6. ledna 1926. Probíhla v zapojených prostorech Mstského muzea v eských Budjovicích.¹²⁰ Pozvánky a plakáty pro její propagaci vytvořil Karel Chochola. Vyznamenaly se jednoduchostí, nenesly žádněilustrace. Pouze první písmena slov a zkratku SJV Chochola barevněodlišil [11, 12]. První lenské výstavy se zúčastnilo zestnáct členůspolku SJV. Vystaveno zde bylo 188 umleckých děl, z nichž byly označeny ty, které byly na prodej. Výstavu zahájil svou řečí Emil Pitter, pedseda Sdružení jihoeských výtvarníků. Výstava vzbudila velký zájem novinářů, významných osobností mstského života i široké veřejnosti. Pozitivní kritiku na výstavu přinesly nejen místní regionální noviny. Po této výstavě pražská umlecká revue *Veraikon* dokonce vnovala celé jedno číslo Sdružení jihoeských výtvarníků.¹²¹ Bylo to první číslo ročníku 1926, které vyšlo na konci února. Autor Emil Pacovský v něm zhodnotil význam spolku, který vznikl ve významném centru na jihovýchle mezi Bavorskem a Rakouskem, a který staví na kulturním významu již od dob středověku až po moderní umění.¹²²

¹²⁰ SOA Těboř, fond SJV, inv. . 31, Výstavy, 1925-1931, sign. II C 1 a, kart. 8. . *I. Výstava SJV V . Budjovicích* (kat. výst.), Mstské muzeum . Budjovice 6. 12. 1925 . 6. 1. 1926. - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13.

¹²¹ Emil Pacovský, Sdružení jihoeských výtvarníků v eských Budjovicích, *Umlecká revue Veraikon*, ro . XII, 1926, sezt 1, s. 1-12.

¹²² *Ibidem*, s. 1-2.

Od dubna do června 1926 putovala výstava po městech jihozápadních Čech. Těbo, Těbo, Lizov, Jindřich v Hradec, Tábor.¹²³ Podobné putovní výstavy v jednotlivých městech jihozápadních Čech doplňovaly v programu spolku české výstavy během roku. Druhá, třetí a čtvrtá česká výstava se konaly opět v propojených prostorách Městského muzea v českých Budějovicích.¹²⁴ Třetí výstava v dubnu 1927 se především věnovala desátému výročí bitvy u Zborova. Největší zastoupení zde měla díla Oty Matouška.¹²⁵ Jeho grafika s temi vojáky na plakátu lákala veřejnost k návštěvě předhlídky dle s válečnou tematikou [13].

Pátá česká výstava se uskutečnila na Slovensku ve Slovenské Umělecké Besedě od 2. do 20. prosince 1927.¹²⁶ V Městském muzeu v českých Budějovicích v této době totiž probíhala výstava sbírek diecézního muzea. Výstavy na Slovensku se zúčastnilo devět členů SJV. Problémy SJV s výstavními prostory pokračovaly i nadále. Příští výstavy se potom pro změnu konaly na verandě českobudějovické Besedy. Sedmá česká výstava s názvem *Jihozápadní krajiny* byla věnována významnému členovi SJV Otě Matouškovi.¹²⁷

Desátá výstava se konala od 9. února 1930 opět v Besedě v českých Budějovicích a SJV na ní spolupracovalo se Sdružením západních výtvarných umělců z Plzně.¹²⁸ Spolupráci tyto dva regionální spolky navázaly ihned po vzniku a vydržela jim až do jejich zániku. Až o vzájemné výstavy, kterými se prezentovali umělci v hostujícím městě nebo společné výstavy v hlavním městě Praha. Od března 1930 potom probíhala reciproční výstava dle SJV ve výstavních prostorách Sdružení západních výtvarných umělců v Plzni, kterou zahájil Karel Chochola a Ota Matoušek.¹²⁹

Na příští výstavu přijal pozvání i Výtvarný odbor Umělecké Besedy z Prahy. Výstava v českobudějovické Besedě byla zahájena ve stejném termínu jako plzeňská

¹²³ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 36.

¹²⁴ Ibidem. - SOA Těbo, fond SJV, inv. . 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13.

¹²⁵ *Zborov* (kat. výst.), české Budějovice 3. . 26. 4. 1926. - SOA Těbo, fond SJV, inv. . 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13.

¹²⁶ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 37.

¹²⁷ Ibidem, s. 39.

¹²⁸ SOA Těbo, fond SJV, inv. . 31, Výstavy, 1925-1931, sign. II C 1 a, kart. 8.

expoziční SJV.¹³⁰ Vystavenými díly zde se stal výbor z výstavy Umlecké besedy v pražském Obecním domě. Mezi vystavovanými se objevil Frantizek Viktor Mokřý, Bohumil Ullrych a Alois Moravec, kteří se stali členy Sdružení jihočeských výtvarníků a o pár let později v roce 1935. Moravec zde představil olejomalby *Marnotratný syn*, *Pod stromy* a *Krajina z jihočeských vřechů* všechny z roku 1929. Tímto po předáními výstavami cizích výtvarných spolků, a už z Prahy, jiných regionálních měst a později i dokonce z jiných zemí, se snažilo Sdružení jihočeských výtvarníků rozšířit Jihočeské umění, které nemělo možnost cestovat za výstavami do hlavního města, povědomí o výtvarném umění. Vedle toho sloužily výstavy i pro umělce jako inspirace a možnost srovnání umleckého vývoje v jihočeských vřechách s různými kraji.

Mezi dalšími vyniká vystoupení pražského Spolku výtvarných umělců Mánes, které připravilo SJV v českobudějovické Besedě. Výstava byla zahájena dne 28. prosince 1930 a trvala až do 18. května 1931.¹³¹ Po Mánesu následovala vernisáž dalšího pražského spolku Prager Secession dne 25. ledna 1931.¹³² Proslovem ji zahájil předseda SJV Karel Chochola. Za spolek Prager Secession promluvil akademický malíř Ludwig Püschel.

Od 22. března do 12. dubna 1931 spolupracovali s SJV i členové Sdružení českých umělců grafiků Hollar.¹³³ V Besedě v českých Budějovicích zahájil výstavu Julius Bous. Představil se na ní například Vojtěch Sedláček, Cyril Bouda, Vlastimil Silovský a také Alois Moravec. Jeho dřevoryty a lepty. *Hrad Rábí*, *Zima na rybníku* [14]. se v té době prodávali za cenu 60 korun. Přestože v té době Moravec nepatřil mezi členy SJV, jeho venkovské náměty dle odehrávající se především na předjihočeských vřechách k nim byly velmi blízko.

Na začátku roku 1932 zopakovalo Sdružení jihočeských výtvarníků spolupráci se Sdružením západních českých výtvarných umělců. Tentokrát se jejich společná

¹²⁹ Ibidem.

¹³⁰ *Seznam prací členů Výtvarného odboru Umlecké besedy v Praze* (kat. výst.), Beseda české Budějovice 16. 3. - 16. 4. 1930. - SOA Těboř, fond SJV, inv. č. 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13.

¹³¹ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 38.

¹³² Ibidem, s. 42.

výstava konala v Obecním domě v Praze a zahájení proběhlo dne 6. ledna 1932.¹³⁴ Vernisáž zahájil doktor Jindřich Kohn.¹³⁵ Kritika ocenila především vesměs ojedinělou ukázkou regionální tvorby v hlavním městě.

Další výstavou SJV se stalo české a japonské umění na verandě eskobudovické Besedy ve dnech 31. ledna až 21. února 1932.¹³⁶ Na výstavě se objevily ukázky malby mandžovské dynastie 18. a 19. století, aby doplnily kontrast mezi starou a novou školou, kterou zde zastupovali umělci pod vedením Ťi-bai-ziho. Výstavu doplnily staré i současně japonské dřevoryty spolku umělců z Tokia Šinko Yamato Ekai.¹³⁷

Vernisáž dne 23. října 1932 začala výstava významného malíře Emila Filly,¹³⁸ který sám vybral obrazy pro české Budjovice.¹³⁹ V první polovině roku 1933 pokračovalo SJV pozváním dalších pražských výtvarníků jako například Vlastimila Rady a Vojtěcha Sedláčka, i Adolfa Hofmeistera a Antonína Pelce. Tím se spolek snažil přiblížit eskobudovické veřejnosti jednotlivé umělce současně výtvarné scény.

Třicátou letenskou výstavu pojalo Sdružení jihočeských výtvarníků jako oslavu 28. října 1918. Výstava trvala od 22. října do 12. listopadu 1933.¹⁴⁰ Vernisáž zahájili svými proslovky Dr. Karel Stejskal, Julius Bous a Karel Štika tentokrát v prostorách zapojených Ústavem pro zvelebování obytností v českých Budjovicích v Husovské ulici. Dosavadní prostor verandy eskobudovické Besedy již totiž nebylo možno nadále využívat z důvodu adaptace Besedy. Třicátá letenská výstava se vzhledem k ohlasům však i přes obtíže stala díky podpoře umělecké hodnot nejvýznamnější

¹³³ 18. Výstava SJV, *Hollar* (kat. výst.), Beseda české Budjovice 22. 3. - 12. 4. 1931. - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 32, Výstavní katalogy, 1925-1931, sign. II C 1 b, kart. 13.

¹³⁴ SOA Těboř, fond SJV, inv. . 31, Výstavy, 1932-1939, sign. II C 1 a, kart. 9.

¹³⁵ Za protektorátu pražského primátora Karla Baxy, starosty města Plzeň-Lužka Píky, starosty města české Budjovice Rudolfa Berana. . Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 44.

¹³⁶ SOA Těboř, fond SJV, inv. . 31, Výstavy, 1932-1939, sign. II C 1 a, kart. 9.

¹³⁷ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 45.

¹³⁸ Emil Filla (4. 4. 1982 Chropyn . 6. 10. 1953 Praha) - Vojtěch Lahoda, *Emil Filla*, Praha 2007. - (VL) Vojtěch Lahoda, Emil Filla, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 176-177.

¹³⁹ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 46-47.

¹⁴⁰ Ibidem, s. 48-49.

akcí v roce 1933, kdy SJV velmi bohatě zásobilo mnoho české Budějovice kulturními událostmi.

Naproti tomu následující rok se stal jedním z nejhudších na výstavní činnost spolku. Vrcholem roku 1934 se stala vernisáž, která se uskutečnila dne 8. června.¹⁴¹ Výstavu s názvem *Anabase pro zítích pluku 1. Mistra Jana Husa ve výtvarném umění* v sálech Ústavu pro zvelebování činností v českých Budějovicích na Husově třídě uspořádalo SJV u příležitosti oslav 20. výročí praporu pro zítích pluku 1. Mistra Jana Husa (dále 1. MJH). K výstavě vyzval bohatý katalog doplněný medailonky legionářských malířů a sochařů a historií pro zítích pluku. Graficky jej upravil Ota Matouzek stejně jako plakát, který výstavu doprovázel [15].

Další česká výstava SJV se konala na přelomu roku 1934 a 1935 v Obecním domě v Praze z důvodů stále nevyřešené situace s výstavními prostory.¹⁴² U příležitosti zahájení výstavy spolek představil vedle výstavního katalogu také *Sborník výtvarného umění: Práce*.¹⁴³ V něm se mimo jiné Karel Chochola obracel zpět k historii spolku a také k minulým výstavám a přednáškám.¹⁴⁴ Od 25. ledna 1935 poté vystavovali členové SJV v českých Budějovicích v sálech Ústavu pro zvelebování činností.¹⁴⁵ Vernisáž zahájil proslovem Ota Matouzek. Obě akce se staly velmi vyhledávané a uzavřely první desetiletou činnost spolku. SJV si získalo během let uznání umělecké scény i ve společnosti ve svém osvětovém působení na poli výtvarného umění. V tomto úspěšném období vstoupil do Sdružení jeho českých výtvarníků malíř Alois Moravec [16, 17] spolu s Františkem Viktorem Mokrým, Bohumilem Ullrychem, Adolfem Trägerem.¹⁴⁶

¹⁴¹ Arnošt Cechmajstr, *Anabase pro zítích pluku 1. Mistra Jana Husa ve výtvarném umění* (kat. výst.), české Budějovice 8. 6. – 2. 7. 1934.

¹⁴² Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 51-52.

¹⁴³ Sborník *Práce* vycházel jednou ročně od roku 1934 až do roku 1941. Jeho redaktorem byl Karel Chochola. V letech 1937 a 1938 sborníku z politických důvodů nevyzval. Poslední číslo vyzlo roku 1947-1948 pod názvem *Umění jihovýchodních 1947-1948*, které redigoval Jiří M. Linhart. Každoročně shrnoval a informoval veřejnost o své výstavní a ediční činnosti, ale také o vývoji náčeskoslovenského umělecké scény. - Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, české Budějovice 1934.

¹⁴⁴ Karel Chochola, K historii SJV, in: Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, české Budějovice 1934, s. 9-10.

¹⁴⁵ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 52.

¹⁴⁶ SOA Těboř, fond SJV, inv. č. 20, členové řádní a nepřispívající. Příspěvky, oznámení o přijetí, osobní listiny, 1925-1944, sign. II A 9, kart. 2.

Adolf Träger, jako nový člen SJV, zahájil podzimní výstavní aktivitu spolku. Od 3. listopadu do 1. prosince 1935 mohlo publikum v českých Budjovicích zhlédnout jeho samostatnou výstavu nazvanou *Malby a kresby*.¹⁴⁷ Umělcům se navíc vnovalo i celé číslo *Uměleckého revue Veraikon*, které vyšlo v březnu roku 1936.¹⁴⁸

Další česká výstava v pořadí číslo 36. se konala od 8. prosince 1935 do 1. ledna 1936.¹⁴⁹ V prostorách Ústavu pro zvelebování činností ji zahájil projevem místopředseda SJV Julius Bous a doplnilo ho jeho české pěvecké kvarteto písní *Ó, vlasti má* od Karla Slavíka. Nově přichozím členům jako například Aloisi Moravci, Frantisku Viktoru Mokrému a Bohumilu Ullrychu spolek vnoval v této prostor pro jejich díla, aby mohli představit svou činnost ve spolupráci se sdružením. Alois Moravec zde vystavoval deset svých olejomalb mezi nimi například práce *Devorubec, Rábí od Hydčic* nebo *Kytice s pestrým zátkem*.¹⁵⁰

Od 12. ledna do 16. února 1936 byla otevřena výstava SJV v Obecním domě v Praze.¹⁵¹ Alois Moravec zde vystavoval dvanáct olejomalb. Mezi nimi se objevily *Pradleny, Oráč nebo žně u Katovic*. Na jaře se potom na pozvání SJV znovu v českých Budjovicích představili členové Spolku výtvarných umělců Mánes.¹⁵² Následující výstava se konala až v listopadu 1936. Týká se výstava se vnovala jeho českým krajinám Oty Matouzka.¹⁵³

Ve dnech 7. až 28. března 1937 se uskutečnila v Ústavu pro zvelebování činností další česká výstava v nově osvětleném 87. narozeninám prezidenta republiky Tomáze Garriguea Masaryka.¹⁵⁴ Na zahájení pronesla slavnostní proslov pražský kritik Josef Richard Marek a potom vystoupil muzejní sbor Hlahol s křesťanským s českým jarem. Také tuto výstavu Alois Moravec obeslal mnoha svými oleji jako

¹⁴⁷ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 55.

¹⁴⁸ Emil Pacovský, Umělecké dílo Adolfa Trägera, *Umělecká revue Veraikon*, ro. XXII, 1936, sešit 1, s. 1-14.

¹⁴⁹ XXXIV. česká výstava SJV (kat. výst.), české Budjovice 8. 12. 1935 - 1. 1. 1936.

¹⁵⁰ Ibidem.

¹⁵¹ česká výstava SJV (kat. výst.), Obecní dům Praha 12. 1. - 16. 2. 1936. SOA Těboř, fond SJV, inv. č. 67, kniha 24, 1935-1938.

¹⁵² Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 56.

¹⁵³ Ibidem.

¹⁵⁴ česká výstava SJV (kat. výst.), české Budjovice 7. - 28. 3. 1937.

Milevský klášter i *Slovenská krajina* [18], ale také zde vystavoval kresby provedené rudkou *Mláčení* nebo křídou malovanou kompozici *Ve stáji*.

Následující výstava měla téma *Náz voják* a konala se u příležitosti 20. výročí zborovských oslav. SJV ji uspořádalo ve spolupráci s příslušným plukem 1 MJH ve dnech od 6. až do 27. 6. 1937.¹⁵⁵ Obsahovala především umělecká díla malířů legionářů. Oty Matouzka a Jindřich Vlček.¹⁵⁶ Vedle nich však vystavovali i další členové umělecká díla s vojenskou tematikou. Alois Moravec, Bohumil Ullrych, Jan Kojan, Bohumil Dobiáš i Bedřich Benda.

Hned na počátku nového roku 1938 vystavovali umělci SJV svá díla v českých Budějovicích na čtyřicáté české výstavě, která trvala po celý leden.¹⁵⁷ Česká výstava však nepředstavovala žádnou novou podstatu. Pouze seznamovaly veřejnost s uměleckou tvorbou členů SJV v daném roce i období. Po stránce kvality došlo k hodnocení výstav velmi odlišovalo. Kritika však především ocenila témata spojená s rodnou krajinou obzvláště ve vzrušené době plné nenadálých událostí před druhou světovou válkou.

Na konci února 1938 pak proběhla vernisáž Klubu výtvarných umělců Alez z Brna v prostorách Ústavu pro zvelebování obyvatel v českých Budějovicích.¹⁵⁸ Hned další výstava SJV se konala v brněnském pavilonu, kde ji spolek Alez uspořádal na oplátku pro Jihočechy ve dnech od 9. dubna do 1. května 1938.¹⁵⁹ Zahájil ji proslov Eugena Dostála, děkana Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Za spolek SJV promluvil údajně předseda Karel Chochola. Výstava SJV se setkala s velkým úspěchem u moravského publika a tak nakonec byl o nutné její trvání prodlouženo až do 8. května 1938.¹⁶⁰

¹⁵⁵ *Náz Voják* (kat. výst.), české Budějovice 6. – 27. 6. 1937. Pod protektorátem ministra národní obrany Frantizka Machníka.

¹⁵⁶ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 57.

¹⁵⁷ 44. česká výstava (kat. výst.), české Budějovice 9. – 30. 1. 1938.

¹⁵⁸ K. V. U. Alez z Brna v českých Budějovicích, 26. 2. 1938. - SOA Těboř, fond SJV, inv. č. 67, kniha 24, 1935-1938.

¹⁵⁹ *SJV v Brně*, 46. česká výstava (kat. výst.), pavilon K. V. U. Alez Brno 9. 4. – 1. 5. 1938. SOA Těboř, fond SJV, inv. č. 67, kniha 24, 1935-1938.

¹⁶⁰ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 59.

B hem prosince tého0 roku pak prob hly další dv výstavy len Sdru0ení jiho eských výtvarník . První z nich zahájil proslovem na vernisá0i básník Ladislav Stehlík dne 4. prosince 1938 v Obecním dom v Praze.¹⁶¹ Ve výstavním výboru, který expozici p ipravoval, se objevilo jméno Aloise Moravce vedle Bohuslava Dobiáze, Jana Kojana, Oty Matouzka a Václava Polívky. Svým rozsahem menzí váno ní výstava SJV se konala v místnostech Ústavu pro zvelebování 0ivností v eských Bud jovicích. Trvala od 11. do 23. prosince a byla p edevzím prodejní.¹⁶²

Dne 15. b ezna 1939 vznikl protektorát echy a Moravy. Nazí zemi v té dob okupovalo a0 do kv tna 1945 nacistické N mecko. P sobení ady novin a asopis ukon ila vláda, která se dostala nov k moci.¹⁶³ Zbylé informa ní zdroje se dostaly pod neustálý dohled. Stejná situace nastala v kultu e, avzak dokonce i p es tyto nep íznivé podmínky protektorátu se spolek SJV sna0il vystavovat.

SJV za alo spolupracovat s Národním souru enstvím, co0 byla jediná povolená politická strana v této dob , na výstavách s názvem *Národ svým výtvarným um lc m*.¹⁶⁴ Jubilejní v po adí padesátou výstavu uspo ádalo SJV v sálech Ústavu pro zvelebování 0ivností v eských Bud jovicích od 12. do 26. b ezna 1939.¹⁶⁵ Plakát k výstav v barvách trikolory navrhnul Jaroslav Burez [19]. V katalogu Adolf Träger p ipomn l soupisem vzech padesát výstav b hem p sobení spolku. Vernisá0 zahájil proslovem spisovatel a redaktor Karel Koval z Prahy. Výstava musela být prodlou0ena o týden pro velký zájem ve ejnosti. Za celou dobu trvání se vzak poda ilo prodat pouze jeden obraz.¹⁶⁶ Nep ející období ale neodradilo leny spolku, kte í nadále pokračovali ve své innosti. Alois Moravec zde vystavil adu d l.

¹⁶¹ *Ienská výstava SJV* (kat. výst.), Obecní d m Praha 4. - 29. XII. 1938. SOA T ebo , fond SJV, inv. . 67, Kniha 24, 1935-1938.

¹⁶² Old ich Nesvadba (pozn. 22), s. 60.

¹⁶³ Ibidem, s. 61-62.

¹⁶⁴ Ibidem, s. 62.

¹⁶⁵ 50. *Ienská výstava SJV* (kat. výst.), eské Bud jovice 12. . 26. III. 1939. - SOA T ebo , fond SJV, inv. . 67, Kniha 25, 1939-1940.

¹⁶⁶ Old ich Nesvadba (pozn. 22), s. 63.

Návzt vníci mohli nap íklad obdivovat obraz *Rybá i, Ve stodole, Pastva u rybníka*. Jako technika mu posloužil p eváon kvaz dopln ý rudkou nebo tuží.¹⁶⁷

Následovala putovní výstava len SJV po jiho eských m stech . Bechyn ¹⁶⁸, Jind ich v Hradec¹⁶⁹, Klatovy¹⁷⁰. Výstavy v jednotlivých m stech doprovázely katalogy. Ka0dý vystavující len SJV byl v0dy zastoupen dv ma obrazy. Alois Moravec obeslal výstavu olejomalbami *žn* a *Rábí od Hyd ic*.

Dne 1. íjna 1939 za ala výstava Spolku eských um lc grafik Hollar v eských Bud jovicích.¹⁷¹ Vernisá0 z d vod nedostatku asu neprob hla. SJV se dále do konce roku 1939 ú astnilo celorepublikové výstavní události nazvané *sNárod svým um lc m%*. U p íle0itosti této akce pod záztitou Národního souru enství, ministerstva zkolství a národní osv ty vystavovalo SJV díla svých len v eských Bud jovicích a Tábo e ve dnech od 12. listopadu do 15. prosince.¹⁷²

P íztí rok zahájil spolek pátou výstavou v Obecním dom v Praze, která trvala od 4. do 25. února 1940.¹⁷³ Vernisá0 doprovázela slova Karla Ťtiky¹⁷⁴, který v rámci výstavy dne 18. února uvedl i malé matinee jiho eské poezie. Pra0ská expozice se vyzna ovala nap íklad pro Aloise Moravce neobvykle bohatým souborem vystavovaných olejomaleb . *žioK v kraj, Nad Rejty, U Svin*. Jeho obraz *Matka zem* se stal nejlépe ocen ým um leckým dílem podle lánku sV rnost jiho eských malí %v novinách s názvem *Venkov*.¹⁷⁵ *sMoravec má na této výstav obraz, jen0 jest vlastn ýtvárným symbolem, zt lesn ním touhy hledajícího um lce, který*

¹⁶⁷ *lenská výstava Sdru0ení jiho eských ýtvárník* (kat. výst.), eské Bud jovice 12. . 26. III. 1939. - SOA T ebo , fond SJV, inv. . 67, Kniha 25, 1939-1940.

¹⁶⁸ 51. *lenská výstava* (kat. výst.), M stská zkola Bechy 16. 7. . 6. 8. 1939. - SOA T ebo , fond SJV, inv. . 67, Kniha 25, 1939-1940.

¹⁶⁹ 52. *lenská výstava* (kat. výst.), Jind ich v Hradec 3. . 17. 9. 1939. - SOA T ebo , fond SJV, inv. . 67, Kniha 25, 1939-1940.

¹⁷⁰ 53. *lenská výstava* (kat. výst.), Klatovy 28. 9. . 15. 10. 1939. - SOA T ebo , fond SJV, inv. . 67, Kniha 25, 1939-1940.

¹⁷¹ Old ich Nesvadba (pozn. 22), s. 64.

¹⁷² 54. *lenská výstava, Národ svým ýtvárným um lc m* (kat. výst.), Tábor 12. 11. . 15. 12. 1939. - SOA T ebo , fond SJV, inv. . 67, Kniha 25, 1939-1940.

¹⁷³ Ota Matouzek, *lenská výstava SJV* (kat. výst.), Obecní d m Praha 4. - 25. 2. 1940, SOA T ebo , fond SJV, inv. . 67, Kniha 25, 1939-1940.

¹⁷⁴ Karel Ťtika, Projev k vernisá0i lenské výstavy Sdru0ení jiho eských ýtvárník v Praze 1941, in: Karel Chochola (red.), *Práce: sborník ýtvárného um ní*, eské Bud jovice 1941, s. 37-40.

¹⁷⁵ Karel Koval, V rnost jiho eských malí , *Venkov* (z knihy výst íok SJV), SOA T ebo , fond SJV, inv. . 67, Kniha 25, sign. IV A 2 b.

*kone n stane u svého cíle a vidí to, kolem eho mnozí jiní chodili, ani0 by vid li.%o
šžena a zem a oblaka, hmota a duze v barevné harmonii podve erní nálady, kterou
prochvívá zamyšlení nad eským krajem. Tu Moravec vyslovil mu0n své doznání a
ty ostatní jeho obrazy, kolem n ho p izvukují a tvo í hymnus lásky k rodnému kraji.%o*

B hem této výstavy v bec poprvé ocenilo SJV ve spolupráci s Národohospodá ským sborem jiho eským vít zný obraz výstavy *Rybolov* od Jana Kojana Jiho eskou výtvarnou cenou.¹⁷⁶

Dne 7. dubna 1940 zahájil úvodním slovem Bohumil Ullrych výstavu, na které spolupracovalo SJV a spolek Hollar. Místem konání se stala Sí um ní Hollar na Masarykov náboí v Praze.¹⁷⁷ B hem prosince se konala výstava *sNárod svým výtvarným um lc m%* ve spolupráci s Národním souru enstvím v eských Bud jovicích.¹⁷⁸ Vernisá0 dne 7. prosince uvedl slovem Karel Tondl. Na velmi bohatém kulturním ve eru k zahájení spolupracovali se spolkem také lenové inohry Jiho eského divadla.

V nadcházejícím roce od 16. února do 16. b ezna 1941 vystavovali lenové SJV v pra0ském domu Jednoty um lc výtvarných ve Vorzilské ulici.¹⁷⁹ Na vernisá0i promluvil Karel řtíka a byla zde ji0 podruhé p edána Jiho eská výtvarná cena. Tentokrát PhDr. Milan Novotný, p edseda Národohospodá ské sboru jiho eského, ocenil dlouholetého lena a zakladatele SJV malí e Otou Matouzka za jeho celo0ivotní dílo. Alois Moravec se na této výstav nepodílel jen adou vystavovaných d l . *Deztivé léto, Ve er o Oních*, ale také jako výkonný len výstavního výboru v ele s p edsedou Otou Matouzkiem. Tisk zhodnotil p ehlídku d l SJV kladn . Poukázal na vysokou úrove pra0ské návzt vy SJV, kterou tento rok nesní0il *sani jediný*

¹⁷⁶ Jiho eskou výtvarnou cenu v novalo ka0doro n od roku 1940 Sdru0ení jiho eských výtvarník nejlepšímu um lci. P vodn byla p edávána na výstav v Obecním dom v Praze za nejlepší dílo výstavy. Pozd ji za celo0ivotní dílo na nejv tzi výstav roku len SJV.

¹⁷⁷ SOA T ebo , fond SJV, inv. . 31, Výstavy 1940-1942, sign. II C 1 a, kart. 10.

¹⁷⁸ *Národ svým um lc m* (kat. výst.), Beseda eské Bud jovice 1. . 22. 12. 1940.

¹⁷⁹ *lenská výstava* (kat. výst.), D m jednoty um lc výtvarných Praha 16. 2. . 16. 3. 1941. - SOA T ebo , fond SJV, inv. . 31, Výstavy 1940-1942, sign. II C 1 a, kart. 10.

*diletantů*¹⁸⁰ Pomyslné první místo mezi vystavenými umleckými díly vyhrál obraz *Bílá sobota* od Bohumila Ullrycha.

Následující výstava se konala ve dnech 5. až 19. října v Sezimov Ústí a otevřela se zde také poprvé Jihočeský salon¹⁸¹ Vzorem mu byl Zlínský salon a sloužil k propagování jihočeského výtvarného umění. Alois Moravec zde uvedl olejomalby *Zbělítov u Milevska*, *Chyzecká dráha* a *Na blatech*. V témže stejném termínu od 4. do 22. října probíhala výstava drobných prací jen v Salonu Auto Praga v českých Budějovicích.¹⁸²

Na konci roku 1941 měl spolek poměrně velmi bohatý program přes nepříjemné válečné období, kdy řada umělců emigrovala, přestala tvořit nebo byla dokonce zadržena v koncentračních táborech. SJV začalo pořádat menší výstavy, na kterých představovalo jednotlivé členy, aby si spolek udržel živější počet výstav za rok. Dne 25. října 1941 začala výstava Oty Matouška, Karla Štecha, Karla Šteifa a Bohumila Dobiáze, která trvala do 12. listopadu.¹⁸³ Po ní od 15. do 30. listopadu v Salonu Auto Praga na Lannovské třídě v českých Budějovicích vystavovali Julius Bous, Jan Bulíř, Jiří Probošt a Karel Šteif.¹⁸⁴

Ve stejných místnostech Salonu Auto Praga začala i výstavní sezóna dalšího roku 1942. Od 11. do 25. ledna zde umístilo SJV obrazy dvou umělců. Theodora Pchálka a Jana Rafaela Schustra, o které publikum jevílo velký zájem.¹⁸⁵ Od 1. do 15. února uspořádalo SJV ve spolupráci Krajského vedení Národního souruženství v českých Budějovicích a Krajského ústředí osvobodových sborů výstavu soudobého českého umění s názvem *sNárod svým výtvarným umělcem*¹⁸⁶ Divákům se v českobudějovické Besedě představili novopříchozí členové SJV - Marie Ripková,

¹⁸⁰ Sdružení jihočeských výtvarníků, *Salon* 15. 3. 1941, s. 24. (z knihy výstava SJV) - SOA Tebo, fond SJV, inv. . 67, kniha 26, sign. IV A 2 b.

¹⁸¹ 1. výstava SJV v rámci budovaného Jihočeského salonu (kat. výst.), Sezimovo Ústí 5. . 19. 10. 1941. - SOA Tebo, fond SJV, inv. . 31, Výstavy 1940-1942, sign. II C 1 a, kart. 10.

¹⁸² Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 67.

¹⁸³ Ibidem, s. 68.

¹⁸⁴ Ibidem.

¹⁸⁵ Ibidem.

¹⁸⁶ Výstava soudobého českého umění, Beseda české Budějovice 1. . 15. 2. 1942. (z knihy výstava SJV) - SOA Tebo, fond SJV, inv. . 67, kniha 27, sign. IV A 2 b.

Bedřich Mudroch a Jaroslav Janda. Po odmítnutí se spolkem vystavoval i Alois Moravec díla jako *Budjovice*, *Bezdrav* a další.

Další výstava *Jihočeská krajina* se samostatně v nově otevřeném Salonu Otu Matouzkovi. Zahájil ji dne 31. března 1942 v prostorách Výtvarného díla na Jungmannově náměstí v Praze svou expozicí Bohumil Ullrych, ve které ohodnotil především uměleckou vrcholnost křesťanských umělců.¹⁸⁷ Stejně tak byla monografická i následující výstava zemřelého Jana Krejby, která se konala od 29. března do 12. dubna na Lannovské třídě v jihočeských Budjovicích.¹⁸⁸ Vernisáž uvedl místopředseda spolku SJV Julius Bous. Retrospektivní výstavu umělkyně navštívila ziroká veřejnost v hojném počtu.

Podzimní činnost SJV se odehrávala ve výstavních prostorech Salonu Auto Praga na Lannovské třídě v jihočeských Budjovicích. Poprvé se zde konala výstava s německým názvem *Teiche . Fischer . Fische* od 1. do 15. listopadu 1942, ke které se také tiskla pouze německá pozvánka a dvojjazyčný katalog.¹⁸⁹ Nová situace vznikla v důsledku událostí, které následovaly po 27. květnu 1942, kdy byl spáchán atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha.

V Sezimově Ústí dne 11. listopadu 1942 obdržel Alois Moravec Jihočeskou výtvarnou cenu za své dosavadní dílo při zahájení II. Salonu jihočeských výtvarníků.¹⁹⁰ Výstavu zahájil proslovem profesor Antonín Hozek a člen SJV Josef Stainochr. Salon skončil ježto 26. téhož měsíce.¹⁹¹ Oceněný Moravec na Jihočeském salonu vystavil olejomalby *Ušky* a *Brod na Blatech*, jejichž cena tehdy dosahovala 9000 korun za kus.

V novém roce zahájil výstavní činnost SJV Emil Pitter svou samostatnou výstavou ve výstavních sálech na Lannovské třídě, která trvala od 3. do 25. dubna 1943.¹⁹² Po ní následoval I. Blatský salon¹⁹³, na kterém spolupracovalo SJV

¹⁸⁷ Bedřich Nesvadba (pozn. 22), s. 69.

¹⁸⁸ Ibidem, s. 69-70.

¹⁸⁹ Ibidem, s. 71.

¹⁹⁰ SOA Těboř, fond SJV, inv. . 34, Výtvarné ceny, 1940. 1949, sign. II C 3, kart. 14. . Arthur Novák, *Sborník grafické práce Hollara XIX*, sv. 1, 1943, s. 29.

¹⁹¹ II. Salon jihočeský výtvarný (kat. výst.), Sezimovo Ústí 11. . 26. 11. 1942. - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 32, Výstavní katalogy, 1939-1947, sign. II C 1 b, kart. 14.

¹⁹² SOA Těboř, fond SJV, inv. . 67, Kniha 27, (1941-1944), sign. IV A 2 b.

s Okresním osvětlovým sborem ve Veselí nad Lužnicí. Především prodejní akce probíhala ve Veselí nad Lužnicí od 6. do 14. června 1943.¹⁹⁴ Z prodaných děl se vybrala částka přes 132 tisíc korun.

Po prázdninách pokračoval spolek 86. lužnickou výstavou SJV v českých Budějovicích.¹⁹⁵ Zúčastnili se jí například Áda Novák, Frantizek Viktor Mokrý a Jan Kojan. Alois Moravec zde vystavil přes deset obrazů. Hodnota jeho olejomalb na plátně se pohybovala kolem zestnácti tisíc korun.

Rok 1943 zakončila v prosinci již tradiční vánoční prodejní výstava na předverandy českobudějovické Besedy a také III. Jihočeský výtvarný salon v sále Bažantů v Sezimově Ústí.¹⁹⁶ Obě akce byly zahájeny 12. prosince 1943. Na Jihočeském salonu promluvil Stanislav Sedlák a Jan Vítězslav Dušek.

Následující rok 1944 se stal pro výstavní činnost spolku jezdčů chudší než rok předtím. Výstavy se týkaly spíše jednotlivců i společné výstavy obesílalo čím dál méně lidí v důsledku druhé světové války. Od 20. února do 5. března 1944 vystavoval svou soubornou výstavu člen SJV Jan Pezák v Salonu Auto Praga v českých Budějovicích.¹⁹⁷ Vernisáž uvedl proslovem redaktor Frantizek Knáze. Dále zorganizovalo sdružení výstavu pražského autora Jana Melichara v Besedě v českých Budějovicích, která konala 23. dubna 1944.¹⁹⁸ Díky malířskému členovi SJV Josefu Víznerovi zahájil Dr. Josef Korbela dne 28. května 1944 v podání již III. Blatský salon ve Veselí nad Lužnicí.¹⁹⁹

Hned po osvobození a konci války 8. května 1945 se začala opět rozbíhat i aktivní činnost spolku Sdružení jihočeských výtvarníků v českých Budějovicích. První poválečnou výstavu zahájil dne 16. prosince 1945 předseda SJV Ota Matouzek,

¹⁹³ Blatský salon . prodejní výstava SJV, která se konala ve Veselí nad Lužnicí. Jejím vzorem se stal Jihočeský výtvarný salon v Sezimově Ústí.

¹⁹⁴ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 71-72.

¹⁹⁵ 86. lužnická výstava SJV (kat. výst.), . Budějovice 15. 9. . 6. 10. 1943. - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 31, Výstavy (1943-1946), sign. II C 1 a, kart. 11.

¹⁹⁶ 3. Salon jihočeských výtvarníků - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 31, Výstavy (1943-1946), sign. II C 1 a, kart. 11.

¹⁹⁷ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 74.

¹⁹⁸ Ibidem.

¹⁹⁹ Ibidem.

který se vrátil z koncentračního tábora.²⁰⁰ Šlo o jubilejní výstavu k dvacetiletému trvání Sdružení jihoeských výtvarníků, která byla instalována v nových prostorách na Masarykově náměstí č. 372 v Jihoeských Budjovicích. Výstavní plochu získal díky své iniciativě předseda SJV Ota Matouzek.²⁰¹ Výstava trvala až do 6. ledna 1946. Jihoeskou výtvarnou cenu za rok 1945 na ní obdržel Adolf Träger. Katalog výstavy mimo jiné připomínal památku členů SJV, kteří padli v boji nebo zemřeli v koncentračních táborech během druhé světové války [20].

Po ní následovala v novém roce dokumentární výstava válečného básní, které zachytily kresby Oty Matouzka vytvořené během vzniku v koncentračním táboře. Pro velký zájem ve městě setrvala ve výstavních sálech na Masarykově náměstí od 20. ledna až do 10. února 1946.²⁰²

Dále SJV zorganizovalo výstavu nedávno zemřelému Emilu Pittrovi ve dnech 3. až 24. března 1946.²⁰³ Výstavu zahájil předseda Ota Matouzek a doplnil jej Josef Bartuzka proslovem a recitací vlastní básně. V Osvětovém domě v Táboře proběhla v pořadí již 94. Jihoeská výstava SJV od 28. dubna do 12. května.²⁰⁴ Vernisáž jí otevřel předseda Ota Matouzek. Alois Moravec přispěl obrazy *Jaro v poli*, *Pohrabova ka*.

Velkým úspěchem pro SJV se stala výstava uměleckých děl členů Spolku výtvarníků umělců Mánes.²⁰⁵ Vernisáž zahájil dne 12. května 1946 Ota Matouzek spolu s uměleckým historikem Talavanem.²⁰⁶ V ukázkách pražské výtvarné tvorby mohli diváci obdivovat Václava Špálu, Otta Janečku, Jana Kodeta, Vincence Makovského nebo Josefa Wagnera.

Na podzim následovala souborná výstava grafického díla Aloise Moravce. Vernisáž zahájil místopředseda SJV Theodor Pchálek dne 6. října v sálech na

²⁰⁰ Jiří M. Linhart, *Jubilejní Jihoeská výstava SJV, 1925-1945* (kat. výst.), . Budjovice 16. 12. 1945 . 6. 1. 1946. - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13.

²⁰¹ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 76.

²⁰² Ibidem.

²⁰³ Ibidem, s. 77.

²⁰⁴ 94. Jihoeská výstava SJV (kat. výst.), Osvětový dům Tábor 28. 4. . 12. 5. 1946. - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 67, Kniha 29, (1945-1949), sign. IV A 2 b.

²⁰⁵ 95. Jihoeská výstava, SVU Mánes Praha (kat. výst.), . Budjovice 12. 5. . 2. 6. 1946. - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 31, Výstavy (1943-1946), sign. II C 1 a, kart. 11.

Masarykov nám stí v eských Bud jovicích.²⁰⁷ P i otev ení zazn la báse Moravcova p ítele Ladislava Stehlíka, kterou recitovala Zde ka Vojnarová. Pár slov o um lci a jeho díle vyslovil Václav N mec. e vyzla nákladem SJV, aby doprovodila vystavená grafická díla Aloise Moravce.²⁰⁸ Velká návzt vnost ve ejnosti p im la spolek k prodlou0ení výstavy do 28. íjna 1946. Moravec zde vystavil na 134 grafických d l z let 1915 a0 1945.

Dalzí lenskou výstavu v po adí 97. zahájil dne 3. listopadu 1946 Dr. Alois Neuman, poslanec a p edseda M stského národního výboru (dále MNV) v eských Bud jovicích, pod jeho0 záztitou se výstava konala.²⁰⁹ Jiho eskou výtvarnou cenu obdr0el in memoriam Dr. Ing. Karel Chochola, kterého gestapo popravilo za druhé sv tové války. *Svobodné slovo* ozna ilo výstavu s[õ] *um leckou událost prvého ádu* [õ]%a obohatilo ji podtitulem *sRadostná a bohatá 0e jiho eských um lc %210* Mimo to informovalo ve ejnost o pr b hu a náplni vernisá0e. Noviny zmínily, jak její hudební zahájení Bud jovickým kvartetem, tak recitaci básnických d l, ale také proslov p edsedy Oty Matouzka o nelehkém úkolu a trnité cest SJV k úsp chu.

Místop edseda SJV Theodor Pchálek zahájil dne 6. února 1947 soubornou výstavu um leckých d l Aloise Bílka.²¹¹ Významný len SJV dlouho 0il a tvo il v Pa í0i, ale i p esto si uchoval lásku k rodnému kraji. Sám um lec na vernisá0i krátce promluvil o své práci i o um leckém prost edí v zahrani ní.

B hem jarních a letních m síc cestovala putovní výstava po jiho eských m stech . Trhové Sviny, Kaplice, eský Krumlov, T ebo , Strakonice, Hora0 ovice,

²⁰⁶ Old ich Nesvadba (pozn. 22), s. 78.

²⁰⁷ Alois Moravec (kat. výst.), . Bud jovice 6. . 24. 10. 1946. - SOA T ebo , fond SJV, inv. . 31, Výstavy (1943-1946), sign. II C 1 a, kart. 11. - Výstava grafiky Aloise Moravce, *Jiho eská pravda*, eské Bud jovice, 10. 10. 1946. (z knihy výst i0k SJV) - SOA T ebo , fond SJV, inv. . 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²⁰⁸ Václav N mec, *Bud jovická výstava Aloise Moravce, Zahajovací proslov Václava N mce*, eské Bud jovice 1946.

²⁰⁹ Ji í Linhart, *SJV 97. lenská výstava* (kat. výst.), eské Bud jovice 3. . 24. 11. 1946. - SOA T ebo , fond SJV, inv. . 31, Výstavy (1943-1946), sign. II C 1 a, kart. 11.

²¹⁰ *Svobodné slovo*, 5. 11. 1946. (z knihy výst i0k SJV) - SOA T ebo , fond SJV, inv. . 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²¹¹ Old ich Nesvadba (pozn. 22), s. 79.

Písek a Veselí nad Lužnicí.²¹² Význam těchto putovních výstav SJV osvětlil Bohumír Janoušek v úvodním slově k výstavnímu katalogu. *Sjde po stopách našich buditelů, kteří zlíbili lásku k české zemi a české knize. Sdružení jihočeských výtvarníků chce doplnit umělecký profil našeho národa a kraje a svými putovními výstavami chce vzbudit lásku k českému výtvarnému umění.*²¹³ Alois Moravec se na ní představil ve dvojnosti olejomalbami *Úmrtí od Kladičky a Balvan*.

V nově upravených místnostech na Masarykově náměstí v českých Budějovicích se předvedlo Sdružení jihočeských výtvarníků na své sté jubilejní výstavě [21].²¹⁴ Vernisáž se konala 5. října 1947 a promluvil na ní nejen předseda SJV Ota Matoušek, ale všichni významní představitelé kulturního života v českých Budějovicích. Noviny vyzdvihly především práce Theodora Pcháčka a Karla Šticha, který na ní získal Jihočeskou výtvarnou cenu pro rok 1947.²¹⁵ Výstava skončila dne 26. října 1947.

Činnost SJV pokračovala soubornou výstavou Oty Matouška *Jihočeská krajina* v Domě umění na Masarykově náměstí v českých Budějovicích ve dnech 9. a 30. listopadu.²¹⁶ Vernisáž zahájil proslavěným místopředsedou SJV Theodorem Pcháčkem a brigádní generál Václav Vlček. Konec roku opět patřil prodejní výstavě umění SJV. Trvala od 7. do 23. prosince 1947.²¹⁷

Na konci ledna 1948 uspořádalo SJV výstavu finského umění, kterou projevem uvedl místopředseda SJV Theodor Pcháček.²¹⁸ Výstava seznamovala diváky s mladou výtvarnou generací grafiků z Finska, ale neshledala se s velkým

²¹² Trhové Sviny 9. . 12. 5. 1947, Kaplice 18. . 25. 5. 1947, český Krumlov 1. . 8. 6. 1947, Těbovice 15. 6. . 7. 7. 1947. . Bohumír Janoušek, *Česká výstava SJV* (kat. výst.), Trhové Sviny 9. . 12. 5. 1947. - SOA Těbovice, fond SJV, inv. . 31, Výstavy (1947-1950), sign. II C 1 a, kart. 12.

²¹³ Ibidem.

²¹⁴ Jiří Linhart . J. R. Schuster, *100. Jubilejní výstava SJV* (kat. výst.), Dům umění české Budějovice 5. . 26. říjen 1947. - SOA Těbovice, fond SJV, inv. . 31, Výstavy (1947-1950), sign. II C 1 a, kart. 12.

²¹⁵ Stála výstava dobré činnosti výtvarné, *Svobodné Slovo*, 10. 10. 1947. - K výstavě SJV, *Jihočeská pravda*, . 42, 16. 10. 1947. (z knihy výstava SJV) - SOA Těbovice, fond SJV, inv. . 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²¹⁶ Od nich Nesvadba (pozn. 22), s. 80-81.

²¹⁷ Ibidem, s. 81.

²¹⁸ *Současná finská grafika* (kat. výst.), Sálka SJV české Budějovice 25. 1. . 15. 2. 1948. - SOA Těbovice, fond SJV, inv. . 31, Výstavy (1947-1950), sign. II C 1 a, kart. 12.

ohlasem u veřejnosti ani umlecké kritiky. Podle článku z periodika *Práce* nedosahovala ani průměrné české grafiky.²¹⁹

V Praze Na Příkopěch v prostorách Jednoty umělců výtvarných začala dne 3. února česká výstava SJV. Zahájil ji slovy básník Ladislav Stehlík.²²⁰ Bohumil Ullrych na ní obdržel Jihočeskou výtvarnou cenu za rok 1948 bohužel již in memoriam, protože předem zemřel ve svých padesáti letech dne 7. února 1948. Podle listu *Národního osvobození* však výstava nepřinesla nic nového.²²¹ Umělci přistoupili ke svým dílům konzervativně a až popisně realisticky. Také upozornil na nevyrovnanost kvalitní stránky výstavy, kdy se vedle sebe objevila díla nadprůměrná vedle těch průměrných. Článek apeloval na větší kritičnost při výběru vystavovaných exponátů. Podobně záporně se k výstavě Jihočech vyjádřil i deník *Právo lidu*: *„Celkově je možno říci, že na výstavě nalézáme málo smyslu pro výtvarnost, která je nezbytnou složkou výtvarného díla, že je tu mnoho povrchního a ve špatném smyslu reportérského malování, které nijak neupoutá.“*²²²

Již oekávaná výstava, na níž spolupracoval Spolek českých umělců grafik Hollara a bechyňská keramická škola, se konala v Domě umění v českých Budjovicích od 29. února až 21. března 1948.²²³ Výstavu zahájila slova akademického malíře Jan Bulíř. Ve výstavních prostorách se smísily keramické práce studentů školy a grafické listy jen spolku Hollara. Vystavoval zde i Alois Moravec jako jen Hollaru motiv *Z Karlových Var* provedený technikou suché jehly.

V květnu následovala výstava ve spolupráci se Sdružením západních výtvarných umělců, kteří na oplátku uvítali členy SJV na podzimní výstavě v Plzni. Díla jen SZVU byla vystavena od 8. do 30. května 1948 v Domě umění v českých

²¹⁹ Výstava finského umění zahájena, *Práce*, 28. 1. 1948. (z knihy výstíků SJV) - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²²⁰ V. Petřík, Jihočezi v Praze, *Práce*, 8. 2. 1948. (z knihy výstíků SJV) - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²²¹ (fd), Výstava jihočeských výtvarníků v Jednotě, *Národní osvobození*, 11. 11. 1948. (z knihy výstíků SJV) - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²²² (jk), Jihočeští výtvarníci vystavují v Praze, *Právo lidu*, 29. 2. 1948. (z knihy výstíků SJV) - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²²³ SUG Hollar Praha a Bechyňská keramická škola, od 28. 2. do 21. 3. 1948, uspořádalo SJV . Budjovice v Domě umění v . Budjovicích. - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 31, Výstavy (1947-1950), sign. II C 1 a, kart. 12.

Budjovicích.²²⁴ Recipro ní výstava v Plzni probíhala ve dnech 17. října až 7. listopadu 1948.²²⁵ Obě výstavy seznamovaly veřejnost s regionálními umělci a jejich tvorbou. Díky spolupráci spolku získávala veřejnost povědomí o výtvarném projevu v jiném kraji. V tisku *Pravda* upozornili čtenáře na kolísavou kvalitu vystavených exponátů a přímo jmenovali podporované umělce.²²⁶

Příležitostí výstava pořádaná spolkem se konala ve dnech 5. až 27. června 1948 a byla nazvaná *Dětská kresba*.²²⁷ Proslov pronesl Josef Bartuzka, který obě výstavy a obě vedl ve výtvarné činnosti. Výstavu doplnily vybrané knihy pro mládež.

Dne 9. října uvedlo SJV výstavu u příležitosti oslav výročí třicetiletého trvání československé republiky v Domě umění v českých Budjovicích. Výstava s názvem *Boj za svobodu ve výtvarném umění* trvala do konce října 1948.²²⁸ Alois Moravec zde seznámil veřejnost s kolorovanými kresbami vzniklými v době komunistického převratu 1948.

V prosinci se pak opakovala každoroční prodejní vánoční výstava jen SJV, která nabízela spíše drobné práce vhodné do každé domácnosti.²²⁹ Ve stejné době probíhala putovní výstava, která navštívila menší místa na jihu země - Zahájí, Olešník a Dítě.²³⁰ Akce probíhala v rámci týdne české knihy.

Od 20. února do 13. března 1949 zorganizovalo SJV v českých Budjovicích výstavu národního umělce Maxe Švabinského.²³¹ V Domě umění mohli navštívníci

²²⁴ J. Krátký, *SZVU*, 23. *česká výstava* (kat. výst.), Dům umění české Budjovice 8. - 30. května 1948.

²²⁵ Ota Matouzek, *česká výstava jihočeských výtvarníků SJV* (kat. výst.), Plzeň 17. 10. - 7. 11. 1948.

²²⁶ Jihočeskí výtvarníci vystupují v Plzni, *Pravda*, 14. 10. 1948, s. 4. (z knihy výstavy SJV) - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²²⁷ Děti malují život, *Jihočech*, 11. 6. 1948. (z knihy výstavy SJV) - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²²⁸ *Boj za svobodu*, 30. *Výročí československé republiky* (kat. výst.), Dům umění . Budjovice 9. - 31. 10. 1948. - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 32, Výstavní katalogy, 1948-1950, sign. II C 1 b, kart. 14.

²²⁹ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 84.

²³⁰ Výstava obrazů jen SJV, Zahájí 5. 12. 1948, Olešník 12. 12. 1948, Dítě 19. 12. 1948. - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 32, Výstavní katalogy, 1948-1950, sign. II C 1 b, kart. 14.

²³¹ *Národní umělec Max Švabinský, Grafika a kresby z let 1943-1948* (kat. výst.), Dům umění . Budjovice 20. 2. - 13. 3. 1949. - SOA Těboř, fond SJV, inv. . 32, Výstavní katalogy, 1948-1950, sign. II C 1 b, kart. 14.

obdivovat tém na sto padesát jeho grafik a kreseb z let 1943-1948, které poskytla SJV ze svých sbírek Národní galerie v Praze.

Dne 1. května 1949 otevřel Ota Matouzek svým proslavěným výstavu v komplexu továrny Jihočeských papíren ve Vltávě. Mezi umělci, kteří zde vystavovali, se objevila díla i členů SJV. Ady Nováka, Theodora Pchálka, Jana Pezárka, Karla Šticha a Karla Valtra.²³² Náměty jejich uměleckých děl vycházely přímo z prostředí továrny. Podobná výstava se konala i v prostorách eskobudovické smaltovny Bohemia. Snahou těchto výstav, jak uvedl deník *Práce*, bylo „[] p^oiblížit kulturu a výtvarnou práci nejzřízím vrstvám a zvlázt pracujícím.“²³³ Tento cíl si SJV vytyčilo v rámci pětiletého plánu ekonomické hospodaření pod vlivem komunistického režimu.

Ještě v roce 1949 proběhlo v eských Budjovicích představení dalšího národního umělce Josefa Lady. Vernisáž zahájil jihočeský básník Ladislav Stehlík dne 29. května.²³⁴ Výstava trvala až do 19. června a získala si velký ohlas nejen ve společnosti, ale i tisku.

Na podzim začala výstavní činnost SJV výstavou s názvem *eské Budjovice v díle členů SJV*. V Domě umění v eských Budjovicích setrvala od 11. září do 2. října 1949.²³⁵ Podobnou výstavu s názvem *Jižní echy v práci členů SJV* zahájil předseda SJV Ota Matouzek dne 9. října 1949.²³⁶ Obě události souvisely s čím dál větší politickým vlivem na výtvarné umění a snahou propagace komunismu.

Od 6. listopadu 1949 začala putovní výstava členů SJV nazvaná *Umění jde k lidu*, která objížděla sedm měst a obcí v jižních echách.²³⁷ SJV na ní spolupracovalo v rámci týdne eské knihy s Osvětovým oddělením Krajského národního výboru v eských Budjovicích. Poprvé se představila divákům ve Zlivi a

²³² Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 84-85.

²³³ (el), Jihočeskí výtvarníci vystavují v továrnách, *Práce*, 13. 7. 1949. (z knihy výstava SJV) - SOA Třeboň, fond SJV, inv. č. 67, kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²³⁴ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 85.

²³⁵ Ibidem.

²³⁶ 137. *lenská výstava, Jižní echy v práci členů SJV* (kat. výst.), . Budjovice 9. 10. . 30. 10. 1949. - SOA Třeboň, fond SJV, inv. č. 32, Výstavní katalogy, 1948-1950, sign. II C 1 b, kart. 14.

²³⁷ *Výstava obrazů členů SJV* (kat. výst.), 6. 11. . 26. 12. 1949. - SOA Třeboň, fond SJV, inv. č. 32, Výstavní katalogy, 1948-1950, sign. II C 1 b, kart. 14.

naposled v Hluboké nad Vltavou. Spolek se i t mto v tzinou jednodenními akcemi snažil o zp ístupn ní výtvarného um ní co nejzírží ve ejnosti. Spole ný výstavní katalog uvedla na titulní stran práce s názvem *Orání* zasloužilého lena SJV Oty Matouzka [22].

Matouzk v linoryt se objevil i na katalogu 142. výro ní lenské výstavy [23]. Poslední p ehlídka len SJV za ala dne 27. listopadu 1949 v Dom um ní v eských Bud jovicích.²³⁸ Její tématika se to ıla kolem jiho eského pracujícího lidu. O její dopln ní se postaral výtvarník Stanislav Bláha se svými originály z barevné kameniny.²³⁹ Alois Moravec zde vystavil sedm svých obraz , které z v tziny vznikly v prost edí papíren ve V t ní . *Regenera ní pec ve V t ní, Brusy d eva v papír n ve V t ní.*²⁴⁰ Výstava skon ıla 29. prosince 1949 a tím ukon il spolek svojí výstavní innost, o em SJV informovalo ve ejnost i na stránkách výstavního katalogu.

²³⁸ SJV *Výro ní lenská výstava (142.)* (kat. výst.), D m um ní eské Bud jovice 27. 11. . 23. 12. 1949. - SOA T ebo , fond SJV, inv. . 32, Výstavní katalogy, 1948-1950, sign. II C 1 b, kart. 14.

²³⁹ Old ich Nesvadba (pozn. 22), s. 87.

²⁴⁰ SJV *Výro ní lenská výstava (142.)* (kat. výst.) (pozn. 238).

4. 3. Ediční a další činnost SJV

Sdružení jiho českých výtvarníků se ve svém spolkovém programu zavázalo podobně jako jiné organizace k vzdělávání ve veřejnosti a rozšiřování jejich znalostí v oblasti výtvarného umění. Jako spolek regionální se v tomto snažení zaměřil na území jihočeských, ale díky spolupráci s dalšími především pražskými organizacemi působil i v širším měřítku. K tomu účelu využívali zánění pracovníci SJV nejen výstav a přednášek, ale také mnoha publikací, které vycházely v edici SJV. Za vydavatelské činnosti SJV vyšla řada knižních i grafických publikací.

Od roku 1934 začal spolek periodicky vydávat sborník umění *Práce*, který jednou ročně shrnoval dosavadní činnost spolku, uveřejňoval literární studie a reprodukce děl svých členů.²⁴¹ Informoval čtenáře a inspiroval členy z hlediska umění o rozhodnutích, která padla na schůzích valné hromady SJV. Ročníka *Práce: sborník výtvarného umění* nevyšla v letech 1937 a 1938, protože klima v naší společnosti ovlivnilo přípravy Německa k pádu Československa. Vzhledem k tomu, že mnoho členů SJV pocházelo z řad legionářů a vojáků, nescházel jim v této vyhoštěné době čas na rozvoj výtvarné scény. Díky mobilizaci naší armády a odtržení našeho pohraničí po Mnichovské smlouvě dne 29. září 1938 je zaměstnaní naplněno. Znovu se však sborník objevil již v roce 1939, kdy SJV začalo spolupracovat s Národním souručenstvím, jedinou povolenou politickou stranou. Dále se vydání sborníku odmlouvalo v letech 1942 až 1946, tedy po atentátu na Reinharda Heydricha dne 27. května 1942 a v důsledku utlačování českého v Protektorátu Čechy a Morava. Následně vyšel až po roce 1947 obsáhlejší Sborník *Práce* SJV pod názvem *Umění jihočeských 1947-1948*, který byl poslední vydání.

Poprvé sborník výtvarného umění *Práce* vydalo Sdružení jiho českých výtvarníků v českých Budějovicích po deseti letech své existence roku 1934.²⁴² Redaktorem byl Karel Chochola, který se zabýval také úpravou a návrhem obálky. V prvním vydání se spolek prostřednictvím literárních příspěvků svých členů

²⁴¹ *Práce: sborník výtvarného umění* (pozn. 143).

p edevzím p edstavil. Poukázal na cestu, kterou by se cht l ubírat a cíl , kterých by cht l dosáhnout. Mimo to také shrnul dosavadní p sobení za deset let od vzniku spolku SJV v roce 1925. M ůžeme zde najít nap íklad lánek Karla Chocholy *K historii SJV*²⁴³, kde upozornil na t ůkosti p i vzniku spolku a vypíchnul významn jší momenty a úsp chy p sobení SJV. Julius Bous se ve svém p ísp vku s názvem *¥koly a SJV* zabýval úkolem propagace výtvar ného um ní mezi zirokou ve ejností.²⁴⁴ Jiné literární studie se v novaly p ímo výtvarnému um ní, jako nap íklad *Jiho eská grafika* Otty ádka, ve které autor zmínil jiho eské grafiky a jejich pohled na ztvárn ní krajiny.²⁴⁵ P ipomn l mezi nimi i význam Aloise Moravce.

V roce 1935 vyzel sborník *Práce*, který také redigoval Karel Chochola. Ro enka obsahovala na rozdíl od p edezlého roku více studií o výtvarném um ní a filozofických úvah k zamyzení, nap íklad lánek sCo pak je to ký ?%nov p íchozího lena Frantizka Viktora Mokrého. M ůžeme v ní také najít vzpomínku na zem elé leny, p ipomínky výro í a básn . Ve sborníku se objevila áda reprodukcí um leckých d l len SJV. Aloisi Moravci jako erstvému lenu mezi nimi uve ejnili pouze jednu s názvem *Jarní okopávání*.²⁴⁶ Následující sborník za rok 1936 vydalo SJV a0 na ja e roku 1937. Zde se objevilo ji0 více reprodukcí obraz ů Aloise Moravce . *Pradlena, Most v Písku a Motiv ze Strakonice*.²⁴⁷

Po dvouleté odmlce pokrač ovalo SJV vydáním sborníku v roce 1939. V tomto ro níku se objevila sta *Jiho eská cesta* malí e Bohumila Ullrycha, kterou v noval svému blízkému p íteli a ástému partnerovi na cestách po ji0ních echách Aloisi Moravcovi.²⁴⁸ Bohumil Ullrych zde vypráv l, jak se tentokrát sám vydal na cestu po ji0ních echách, proto0e n kte í pra0ztí kritikové pochybovali o jeho a Moravcov jiho ezství po vstupu do SJV. Na konci ro enky se m ůžeme seznámit s vý tem výstav po ádaných SJV od jeho zalo0ení do roku 1939. Mezi reprodukcemi Aloise

²⁴² Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného um ní*, eské Bud jovice 1934.

²⁴³ Karel Chochola, *K historii SJV*, in: Karel Chochola (red.) (pozn. 242), s. 9-10.

²⁴⁴ Julius Bous, *¥koly a SJV*, in: Karel Chochola (red.) (pozn. 242), s. 14-15.

²⁴⁵ Otta ádek, *Jiho eská grafika*, in: Karel Chochola (red.) (pozn. 242), s. 50-56.

²⁴⁶ Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného um ní*, eské Bud jovice 1935.

²⁴⁷ Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného um ní*, eské Bud jovice 1936.

Bílka, Frantizka Viktora Mokrého, Bohumila Ullrycha, Václava Polívky se objevují olejomalby Aloise Moravce . *Sázení chleba, Mláčení, Krmení, Ve st odole*.²⁴⁹

Sborník *Práce* za rok 1940 se mimo jiné zaplnil rekapitulací patnácti let spolkové aktivity od založení SJV v roce 1925 [24]. Dále zde můžeme najít záznam rozhlasového vysílání s názvem *Pro mám rád svůj kraj a co mi dává?* podle daného českým rozhlasem.²⁵⁰ V této anketě se zpovídal Jan Kojan, Ota Matouzek, Alois Moravec a Frantizek Viktor Mokrý z lásky k rodnému kraji, který jim byl inspirací k tvorbě. Ročenka také upozornila na dvě nové vyzlé knihy v české grafické unii v Praze. Jednalo se o zhodnocení dosavadního díla Aloise Moravce, které sepsal Frantizek Viktor Mokrý²⁵¹ a o monografii F. V. Mokrého napsanou kritikem Josefem Richardem Markem²⁵². Najdeme zde ale i informace o dalších publikacích, které se týkají umělců a výtvarného umění v jihočeských územích. Reprodukce Moravcova *Přívodu, Údolí Otavy s Rábím* a obrazu *Za humny* můžeme obdivovat v obrazové části na konci sborníku spolu s dalšími reprodukovánými díly.

Ročenka za rok 1941 v nově založené straně vzpomínám na dva zemělané SJV . Frantizka Bílka a Josefa Krejsu. Uveřejnila také *Projev k vernisáži české výstavy SJV v Praze 1941* od Karla Štiky²⁵³ a připomíná padesátiny sochaře Jana Vít zslava Duzka. V obrazové části sborníku najdeme reprodukce Moravcových olejomalb *Polní cestou, Ve st odole* a *Dezitivé léto*.

Po pěti letech, kdy sborník SJV nevyšel, se objevil naposledy v roce 1947 pod názvem *Umění jihočeských území 1947-1948* [25]. Změnil se nejen název, ale také redaktor. Na místo Karla Chocholy, který zemřel v únoru 1942 v koncentračním táboře, nastoupil Dr. Jiří M. Linhart.²⁵⁴ Sborník obsahuje mnoho textů, vybrané básně

²⁴⁸ Bohumil Ullrych, Jihočeská cesta, in: Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, české Budějovice 1939, s. 28-40.

²⁴⁹ Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, české Budějovice 1939.

²⁵⁰ Pro máme rádi svůj kraj a co nám dává?, in: Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, české Budějovice 1940, s. 17-20.

²⁵¹ Frantizek Viktor Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10).

²⁵² Josef Richard Marek (pozn. 75).

²⁵³ Karel Štika, *Projev* (pozn. 174).

²⁵⁴ Jiří M. Linhart (red.), *Umění jihočeských území 1947-1948, Sborník Práce SJV*, české Budějovice 1947.

například *Krajina v Podhří* od Jindřicha Moravce.²⁵⁵ Najdeme v něm *Zdravici ke sté výstavě SJV* od Dr. Bohumíra Borkovce, kterou odvysílal Jihoeský rozhlas dne 4. října 1947.²⁵⁶ Na konci sepsal Theodor Pchálek *Kroniku SJV v eských Budjovicích*, v níž se mimo jiné dočtete o vývoji a činnosti SJV po druhé světové válce.²⁵⁷ Také tento sborník doplňuje na konci obrazová část s reprodukcemi obrazů, soch a architektury autorů z adres SJV. Alois Moravci uveřejnili dvě tempery *Na mezi*, *Odpočinek v senách* a jednu olejomalbu *Dobývání brambor*.

Kromě sborníků vyšlo v rámci edice spolku SJV několik monografií jednotlivých členů například Jana Kojana²⁵⁸, Juliuse Bouse²⁵⁹. SJV vydávalo také soubory grafických děl. *Náz voják*²⁶⁰, *Jihoeský cyklus*²⁶¹, *Jihoeské postavy*²⁶², *Kresby z koncentráku*²⁶³. V edici SJV se objevovaly i sbírky veršů například Jaromíra Mžana s názvem *Hoch ve smutku: verše z chlapeckých let*, jejichž podobu graficky upravil Karel Chochola.²⁶⁴

SJV také každoročně odměňovalo spisovající členy členskou prémie. Pravidelně spisovající člen mohl například získat plastiku z pálené hlíny *Rozséva* od Jana Víta zslava Duzka nebo barevný dřevoryt Josefa Krejisy s námětem *eský Krumlov* z roku 1937.

Mimo publikační činnost Sdružení jihoeských výtvarníků získalo od roku 1940 udělení Jihoeské výtvarné ceny. SJV spolupracovalo s Národohospodářským sborem jihoeským v Praze, který založil fond a každoročně jej dotoval částkou 2000 korun.²⁶⁵ Spolek, v zastoupení předsedy Oty Matouška, získal rozhodnutí o schválení udělování ceny od docenta Dr. Jana Stockého, místopředsedy

²⁵⁵ Jindřich Moravec, *Krajina v Podhří*, in: Jiří M. Linhart (red.) (pozn. 254), s. 31.

²⁵⁶ Bohumír Borkovec, *Zdravice ke sté výstavě*, in: Jiří M. Linhart (red.) (pozn. 254), s. 33-35.

²⁵⁷ Theodor Pchálek, *Kronika SJV v Budjovicích*, in: Jiří M. Linhart (red.) (pozn. 254), s. 42-45.

²⁵⁸ Rudolf Rouček, *Jan Kojan*, Budjovice 1934.

²⁵⁹ Karel Fiala (upravil), *Julius Bous. Uitel, výtvarník a literát*, Budjovice 1938.

²⁶⁰ Ota Matoušek, *Náz voják* (rytina), Budjovice 1934.

²⁶¹ Ota Matoušek, *Jihoeský cyklus* (dřevoryt), Budjovice 1939.

²⁶² Ota Matoušek, *Jihoeské postavy* (dřevoryt), Budjovice 1940.

²⁶³ Ota Matoušek, *Kresby z koncentráku* (litografie), Budjovice 1946.

²⁶⁴ Jaromír Mžan, *Hoch ve smutku: verše z chlapeckých let*, Budjovice 1935.

²⁶⁵ SOA Těboř, fond SJV, inv. 34, Výtvarné ceny, 1940-1949, sign. II C 3, kart. 15, fol. 5.

Národohospodářského sboru jiho českého, dne 18. února 1940.²⁶⁶ Jiho českou cenu pro výtvarná umění uděloval spolek SJV každým rokem jednomu umělcovi příležitosti rozsáhlejších výstav v Praze. Zpočátku šlo o cenu za nejlepší obraz výstavy, později se z ní stala spíše cena za celoživotní dílo a přínos výtvarnému umění udělovaná na nejvýznamnější výstavě roku.

První Jiho českou výtvarnou cenu za rok 1939 převzal akademický malíř Jan Kojan za obraz *Rybolov* na 5. výstavě SJV v Obecním domě v Praze v únoru roku 1940. Akademický malíř Ota Matouzek získal Jiho českou výtvarnou cenu za rok 1940 za celoživotní dílo na pražské výstavě SJV v pavilonu Jednoty umělců výtvarných v roce 1941. Za rok 1941 cena udělena nebyla, a následující rok ji obdržel Alois Moravec za jeho dosavadní dílo u příležitosti zahájení II. Jiho českého salonu v Sezimově Ústí dne 12. listopadu 1942.²⁶⁷ Za rok 1943 SJV udělilo tuto cenu akademickému sochaři Janu Vít zslavu Duzkovi. Akademický malíř Adolf Träger ji dostal za rok 1945, poté co za rok 1944 nebyl nikdo oceněn. Za rok 1946 Jiho českou výtvarnou cenu in memoriam získal Ing. Dr. Karel Chochola, za rok 1947 Karel Čtch. V roce 1948 SJV ocenilo jeho po smrti celoživotní dílo akademického malíře Bohumila Ullrycha.²⁶⁸

SJV se zavázalo ve svém programu také k propagování výtvarného umění prostřednictvím přednášek svých členů i pozvaných hostů. Například v roce 1929 proběhla přednáška s tématem *Výstavba města*, kterou uvedl Karel Chochola po dokončení výstavby kino Kotva v českých Budějovicích.²⁶⁹ Ve dne 17. března 1933 přednášel v českých Budějovicích v sále místní zkolní rady výtvarný kritik a historik Václav Vojtěch Čtch.²⁷⁰ Jeho přednáška se jmenovala *Jak se dívat na sochu*. Na

²⁶⁶ SOA Těboř, fond SJV (pozn. 265), fol. 1.

²⁶⁷ SOA Těboř, fond SJV (pozn. 265), fol. 10.

²⁶⁸ SOA Těboř, fond SJV, inv. . 34, Výtvarné ceny, 1940-1949, sign. II C 3, kart. 15. . Karel Fiala (upravil), *Sdružení jiho českých výtvarníků* (doplněk ke katalogu výroční lené výstavy (142.) v . B.), české Budějovice 1949, nestránkováno.

²⁶⁹ SOA Těboř, fond SJV, inv. . 38, Přednášky předané SJV, 1929-1948, sign. II C 7, kart. 16.

²⁷⁰ Ibidem.

stejném místě probíhala dne 20. října 1933 i další z přednášek dalšího člena SJV Karla Štiky *Výtvarníková literárnost*.²⁷¹

Působení SJV od roku 1946 rozšířilo o organizování Lidové školy umělecké výchovy, která však bohužel neměla dlouhého trvání. Její aktivita byla ukončena hned v dalším roce dne 30. května 1947.²⁷² Dětí, které jí navštěvovaly, se kromě vyzkoušení výtvarných technik dozvěděly o vývoji dějin umění.

Zásluha SJV o rozvíjení kulturních znalostí v jihozápadním regionu se projevila i v posledních letech jejího působení, kdy spolek konečně získal výstavní prostory. Po letech úporného bojování o místo, kde by mohli členové SJV vystavovat. Předsední kancelář spolku se nacházela ve Zborovské ulici číslo popisné 531.²⁷³ První miniaturní výstava se konala v provozních místnostech firmy V. Arnold v západních Budějovicích. SJV si během let své existence výstavní prostory pronajímalo a často hostovalo v jiných místech. Snaha SJV o získání trvalého prostoru na pořádání výstav v západních Budějovicích byla korunována úspěchem až po roce 1945. Teprve tehdy získalo Sdružení jihozápadních výtvarníků číslo popisného 372 na Žitkovském náměstí od Městského národního výboru (MNV) v západních Budějovicích a získalo tam stálé výstavní síň SJV. Tyto výstavní prostory se staly základem pro budoucí dějiny umění v západních Budějovicích. Vzniklo tak centrum výtvarné činnosti na jihozápadě. Také se sdružení s podporou kulturního odboru MNV v západních Budějovicích zasadilo o vybudování stálé Jihozápadní galerie v západních Budějovicích na Masarykovském náměstí. Městská jihozápadní galerii byla slavnostně otevřena dne 11. května 1947.²⁷⁴

²⁷¹ Ibidem.

²⁷² SOA Těboř, fond SJV, inv. č. 37, Lidová škola umělecké výchovy, 1946-1947, sign. II C 6, kart. 16.

²⁷³ SOA Těboř, fond SJV, Oldřich Štěpán, Inventář, sign. II A 1.

²⁷⁴ Ibidem.

5. Um lecká tvorba Aloise Moravce

5. 1. Ilustrátorská tvorba

První základy pro práci v užitě grafice a ilustracích získával Alois Moravec na Um lecko-pr myslové zkole v Praze od roku 1913, kdy byl ve v ku trnácti let p ijat do dvouletého p ípravného kurzu. V prvním ro níku jej vedl profesor Emanuel Dít ²⁷⁵, na kterého oáci vzpomínali jako na velmi p ísného vyu ujícího. Nau il se zde p edevzím kresebné zvládnutí hlavy a aktu, které studenti zachycovali uhlem na velmi pe liv napnutý senger%²⁷⁶ Od druhého ro níku je profesor Arnozt Hofbauer²⁷⁷ zasv til do taj malby a vedl je hlavn ke zvládnutí techniky olejomalby. Žáci museli ezit první dekorativní úkoly, jako nást nné paneau nebo vále ný plakát.²⁷⁸ Nejv tíz vliv vzak na n j m l profesor Frantizek Kysela²⁷⁹, do jeho0 ateliéru p estoupil ve t etím ro níku na Um lecko-pr myslové zkole. Moravec si profesora Kyselu velmi oblíbil a vliv u itele na oáka byl znatelný jezt dlouho po odchodu ze zkoly. Frantizek Kysela v noval kni0ní tvorb celý sv j um lecký oivot a vzt poval náklonnost k ní i svým odchovanc m. Alois Moravec si v jeho hodinách vyt íbil p edevzím kompozi ní principy a nau il se tvarovým i barevným stylizacím, které pozd ji asto vyu0il v ilustracích knih.²⁸⁰

Díky výuce profesora Kysely, zkolenému smyslu pro kni0ní celek i p izp sobivé pohotovosti, se Moravec ji0 v sedmnácti letech dostal k vytvo ení prvního samostatného díla. Jednalo se o verzovanou d tskou báchorku Antonína Sovy s názvem *O vysvobození prince Jirky*.²⁸¹ Kniha vyzla v roce 1916 v nakladatelství Hejdy a Tu ka. Alois Moravec pro ni navrhnul jednoduchou obálku, kterou pojal dekorativní perokresbou jak ernou tak barevnou tu0í. Znázornil na ní letící sovu jako symbol moudrosti nad královskou korunou, celý výjev doplnil kv ty

²⁷⁵ Emanuel Dít (pozn. 40).

²⁷⁶ Eva Bu0gová (pozn. 15), s. 11.

²⁷⁷ Arnost Hofbauer (pozn. 41).

²⁷⁸ Eva Bu0gová (pozn. 15), s. 11.

²⁷⁹ Frantizek Kysela (pozn. 43).

²⁸⁰ Eva Bu0gová (pozn. 15), s. 11-12.

²⁸¹ Antonín Sova, *O vysvobození prince Jirky*, Praha 1916.

[26]. Dále výtvarně zpracoval perokresbu [27]. Perokresbou s pevnou obrysovou linií, stínovanou jednoduchým zrafováním nakreslil Moravec arod je, který letí na draku a na protější straně prince Jirku na vzpínajícím se koni. Oba černobílé náměty vystupují z modrého podkladu. Modrá barva se ve spojení se Olutou objevila také na úpravě frontispisu, kde najdeme myslivce se psem, který vede malého chlapce [28]. Stejně jako dvanáct drobných kreseb pro záhlaví každé nové kapitoly se i ostatní ilustrace pojili k tématu celé knihy a kopírovali její designovou linku. Jejich provedení je zdařilé, ale Moravec se zde ještě nechal ovlivnit dekorativním pojetím profesora Kysely.²⁸² Celostránkové výjevy umístil do obdélníkových rámců a prázdná místa vyplnil ozdobnými květinami.

Ještě ve stejném roce vyšla u Topiče další kniha ilustrovaná Moravcem - *eské pohádky o Kristu Pánu a jiné báje, které napsal Karel Václav Rais*.²⁸³ Moravec se zde nechal inspirovat svým velkým vzorem Mikolázem Alzou, jak konstatovala i spokojená kritika. *Nad jiným dílem Kyselým* tak označil Aloise Moravce soudobý kritik Eduard Bass, který také podotknul, že styl jeho ilustrací *šlape v stopách Alzových*.²⁸⁴ Už od začátku se v jeho ilustrační tvorbě prolínaly dva proudy, z nichž první sledoval výzdobný úhel a druhý kopíroval designovou situaci linku.²⁸⁵ Tyto tendence dále prohlubovala škola u profesorů Dítěte, Hofbauera, Kyselého a Švabinského, z nichž každý kladl důraz na jinou složku výtvarného projevu.

Když Alois Moravec začal vnímat možnosti ilustrační tvorby, docházelo v uměleckých kruzích k rehabilitaci knihy jako samostatného a esteticky působivého výtvarného celku.²⁸⁶ Renesanční snahy započaly již na konci 19. století a pokračovaly s obnovou uměleckých směsů a povodní grafiky. Hlavní iniciátorka tohoto snažení u nás byla Zdenka Braunerová²⁸⁷, která získávala impulsy pro

²⁸² Eva Buřgová (pozn. 15), s. 14.

²⁸³ Karel Václav Rais, *eské pohádky o Kristu Pánu a jiné báje*, Praha 1916.

²⁸⁴ F. V. Mokřý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 14. - Arsen Pohribný, Soupis (pozn. 13), s. 4.

²⁸⁵ Eva Buřgová (pozn. 15), s. 14.

²⁸⁶ *Ibidem*.

²⁸⁷ Milena Lenderová, *Zdenka Braunerová*, Praha 2000. - Miloslav Vlček, *Zdenka Braunerová ve sbírkách Státního muzea*, Praha 1994. - Prokop Hugo Toman, *Zdenka Braunerová, popisný seznam grafického díla*, Praha 1963. - (MTh) Markéta Theinhardtová, *Zdenka Braunerová (1858-1934)* Praha, in: Anděla Horová (ed.), *A-M* (pozn. 31), s. 86-87.

avantgardní aktivitu z ciziny. Kromě Braunerové se do knižní obrody zapojil i Vojtěch Preissig,²⁸⁸ pro kopírování nové celkové grafické úpravy knih a mluvčí Spolku českých bibliofilů.²⁸⁹ Do úsilí o obrození české knižní grafiky se zasadili i profesori Uměleckoproslové školy - již zmíněný František Kysela, za nímž potom na škole půsili i mladí profesori Vratislav Hugo Brunner²⁹⁰ a Jaroslav Benda²⁹¹. Za cíl si společně vytyčili celkovou výtvarnou úpravu knih, nejen tedy ilustrace, ale i písmo, dekorace i návrh obálky. Bendovo vnímání knižního celku poznal mladý Alois Moravec již na letním kurzu v Technologickém muzeu v roce 1915.²⁹²

Během první světové války vyhledal Alois Moravec profesora Maxe Švabinského na Akademii výtvarných umění v Praze. Po domluvě s ním nastoupil do jeho grafické speciálky, kam byl přijat bez přijímací zkoušky pouze na základě předložených prací.²⁹³ Zde se školil osm semestrů v letech 1916-1920. Ve třídě se přátelil s Vlastimilem Radou a Vojtěchem Sedláčkem, s nimiž se ve výtvarném projevu navzájem hodně ovlivňovali. Hlavně se Sedláčkem sdílel Alois Moravec společné zálibení v koních, lásku k psům, láním polím a luk, zejména to však byl obdiv k dílu Mikoláze Alze. Vedle této skupiny však vyučující pro svá díla nám ty z českého venkova, zde bylo druhé křídlo, jež se vnovalo ve svých dílech hlavně do steskému prostředí.²⁹⁴ Mezi n patřil například Jan Rambousek a Vladimír Silovský.²⁹⁵ Obě skupiny se tématy ve své tvorbě upínaly k sociální problematice poválečné doby.

²⁸⁸ Vojtěch Preissig (1873 Světec (Bílina) - 1944 Dachau) - Lucie Vlčková, *Vojtěch Preissig . Pro republiku!*, Praha 2008. - (TV) Tomáš Vlček, Vojtěch Preissig, in: Anděla Horová (ed.), N-ž (pozn. 49), s. 648-649.

²⁸⁹ Spolek byl založen v roce 30. března 1908. S ním souvisí rozkvět novodobé české bibliofilie. Jeho členové se snažili zharmonizovat sloky knihy. - (JKM) Jiří Hynek Kocman, bibliofilské tisky, bibliofilie, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 67.

²⁹⁰ Vratislav Hugo Brunner (1886 Praha - 1928 Praha) - Ludmila Kybalová, *V. H. Brunner . tvorce české knihy*, Praha 1961. - (BN) Bohumil Nuska, Vratislav Hugo Brunner, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 92-93.

²⁹¹ Jaroslav Benda (1882 Praha - 1970 Praha) - (LH) Luboz Hlaváček, Jaroslav Benda, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 58-59.

²⁹² Eva Buřgová (pozn. 15), s. 15-16.

²⁹³ *Ibidem*, s. 16.

²⁹⁴ Eva Buřgová (pozn. 15), s. 17.

²⁹⁵ Vladimír Silovský (1891 Libáň - 1974 Praha) - (JW) Jana Wittlichová, Vladimír Silovský, in: Anděla Horová (ed.), N-ž (pozn. 49), s. 741-742.

Moravec si v grafické speciálce osvojil nejrozličnější techniky - litografii, lept, suchou jehlu, dřevoryt i linoleoryt. Jejich vhodným použitím docíloval požadovaného vzhledu ve své ilustrátorské činnosti. V jeho grafických pracích můžeme již od mládí pozorovat velmi vyspělý projev. Tvořil pod vlivem Eugena Delacroixe²⁹⁶ a Honore Daumiera²⁹⁷ ve spojení se znalostí českých klasiků.²⁹⁸

Od svých knižních prvotín v roce 1916 se Alois Moravec ve své ilustrátorské činnosti téměř nezastavil. Díky nim také přestál finanční nouzovou dobu po odchodu z Akademie výtvarných umění v Praze.²⁹⁹ V meziválečném období spolupracoval s řadou nakladatelů nejvíce však s Frantiskem Topičem, Melantrichem, Društvebními pracemi, J. R. Vilímkem, Josefem Lukáškem.³⁰⁰ V první polovině let čtyřicátých jeho knižní tvorba na čas ustala a omezila se pouze na pár výjimek.³⁰¹ Po roce 1945 pokračoval ve své práci zejména pro Vyzehrad a Krajské nakladatelství v Havlíčkově Brodě.

Pro Topičovy knihy - převážně dějepisné - tvořil obálky, které se vyznačují členitými plochy, grafickým vtipem a informační stručností.³⁰² Bohužel však neměl možnost uplatnit se na úpravě celé knihy, ale musel se spokojit pouze s přebalem.

Jednou z nejvíce povedených realizací se stal obrazový doprovod ke knize Bratislava Nuziče *Tisíc devět set patnáct*, první vydané nakladatelstvím Društvební práce v roce 1924.³⁰³ Alois Moravec zde vytvořil přebal s ostře vedenou, přesnou linií [29]. Naproti tomu v cyklu devatenácti litografií uvnitř textu, ze kterých jde sledovat průběh tragédie srbského národa. Z temných ilustrací vystupují světlými ozáčená mrtvá lidská těla. Objevuje se zde motiv hlavy v dlaních jako zpodobnění naprosté bezmoci a také zoufalství ve tvářích lidí. Velmi silně také upozornil na hrůzy války - například

²⁹⁶ Eugena Delacroix (1798 - 1863), José Pijoan, *Dějiny umění 8*, Praha 1981, s. 186-189.

²⁹⁷ Honoré Daumier (1808 - 1879), José Pijoan, *Dějiny umění 8*, Praha 1981, s. 220-223.

²⁹⁸ Arsen Pohribný, *Soupis* (pozn. 13), s. 4.

²⁹⁹ Eva Buřgová (pozn. 15), s. 17.

³⁰⁰ Frantisek Holezovský, *Český ilustrátor i v současných knižních uměleckých pracích*, Praha 1989, s. 244.

³⁰¹ Jak se Moravec zmíňuje i ve svém dopise Jindřichu Moravci, pro kterého v roce 1944 navrhoval obálku a frontispice ke knize *Cihlářka*. Dopis Aloise Moravce pro Jindřicha Moravce ze 4. dubna 1944, soukromá pozůstalost Jindřicha Moravce, uloženo v českých Budějovicích.

³⁰² Eva Buřgová (pozn. 15), s. 17-18.

litografie *Historická noc* [30], *Paní ve smutku* [31], *sVrhejte sami, d ti, do ohn %*
Litografie byly o rok pozd ji vydány i samostatn jako grafická sbírka s p edmluvou Josefa Jíry.³⁰⁴ Jsou nakresleny m kkou k ídou a stejn jako kniOní ilustrace se vyzna ují dramati ností jednoduchých tvar .

V roce 1926 vydalo nakladatelství B. M. Klika v Praze dílo Frantizka Kova íka *Pozoruj, poci uji, p emýzlím, v ím: první kr ky lov ka u ícího se chodit.*³⁰⁵ Alois Moravec navrhnul obálku knihy, kde jezt m 0eme pozorovat poz statky zkolení Frantizka Kysely na Akademii výtvarných um ní v Praze. Kresba cesty lemované domy je v dolní ásti dopln na kv tenou a horní pás vypl uje slunce s paprsky a nadýchanými oblá ky [32].

Krom krásné literatury se Alois Moravec dostal i k ilustrování nau ných knih jako nap íklad *Za domovem: vlastiv da eskoslovenská.*³⁰⁶ Knihu napsali Hanuz Sedlá ek a Adolf Wenig a vydalo nakladatelství Frantizka Topi e v Praze roku 1926. Zde nem l ilustrátor volnou ruku v tvorb . Moravec vytvo il s velkou p esností ádu malých, do detailu propracovaných obrázk s nau ným popisem [33]. Mezi nimi m 0eme najít nap íklad pohled do Ba ovy továrny ve Zlín , salaz na Valazsku, veduty moravských a slezských m st, slovácké kraslice, lidové kroje nebo rostliny a Oivo ichy Oijící v popisované oblasti [34].

Polský autor Wladyslaw Zambrzycki napsal knihu *Tajemství mistra Gutenberga: Skizza*, která podle pov sti vypráví p íb h objevení knihtisku.³⁰⁷ V eztin byla vydána v nákladu t í set výtisk v roce 1929. Vyzdobily ji Moravcovy d evoryty, jejich0 technika neumo0nila um lci vytvo ení malých detail , ím0 dílo získalo dojem st edov ké výroby [35]. Tento archaizující ú inek pou0il ilustrátor i pro knihu Frantizka Michálka Bartoze *Listy a ád Jana ži0ky*, vydanou v roce 1935.³⁰⁸

³⁰³ Branislav Nuzi , *Tisíc dev t set patnáct*, Praha 1924.

³⁰⁴ Alois Moravec, *Tisíc dev t set patnáct* (cyklus grafických list), Praha 1925.

³⁰⁵ Frantizek Kova ík, *Pozoruj, poci uji, p emýzlím, v ím: první kr ky lov ka u ícího se chodit*, Praha 1926.

³⁰⁶ Hanuz Sedlá ek - Adolf Wenig, *Za domovem: vlastiv da eskoslovenská*, Kniha t etí (Morava a Slezsko), Praha 1926.

³⁰⁷ Wladyslaw Zambrzycki, *Tajemství mistra Gutenberga: Skizza*, Praha 1929.

³⁰⁸ Frantizek Michálek Bartoz, *Listy a ád vojenský Jana ži0ky, 1420-1423*, Praha 1935.

Velmi pohotovými kresbami vyzdobil Alois Moravec výtisk Jana arka nazvanou *Balada o Kýroví*. Publikace vyzla, jako improvizace pro Silvestrovský literární večer roku 1933, nákladem sto oíslovaných a podepsaných výtisků v Praze roku 1934.³⁰⁹ Ilustrátor navrhnul p lstránkové, ni ím neohrani ené perokresby, které pou0il na p ebal, hlavní titul a v knize nad verzi. Jednoduché linie bez stínování kr eslil jedním tahem [36]. Dílo p sobí zb 0ností, se kterou jako improvizace nejspíz také vzniklo.

V roce 1935 byly vydány poprvé v um lecké úprav *Listy a ád vojenský Jana ži0ky, 1420-1423* s doslovem Frantizka Michálka Bartoze.³¹⁰ Knihu doplnilo z ruky Aloise Moravce jedenáct celostránkových linorytů s nám ty z husitských válek a osm koncových vignet nap íklad s motivy kalicha, beránka i lva. Ost e ezané linie s náznakem stínování zpodobnily nap íklad Jana ži0ku z Trocnova [37] i bojující husity [38]. Technika linorytu společ n s vybranou sazbou písma vytvo ila archaizující st edov ký dojem, tak0e kniha lákala sb ratele a milovníky tisků.³¹¹ Jednotlivé výtisky byly o íslovány a podepsány autorem a prvních sto dokonce ru n kolorováno. Ilustrace k ži0kovým list m nenechal bez povzimnutí ani kritik Frantizek Xaver Ťalda, jak ve vzpomínkách na p ítele Aloise Moravce zaznamenal básník Ladislav Stehlík.³¹² Dokonce kritika citoval v lánku pro strakonické *Naze Noviny*: [š]õ] tento bibliofilský tisk jsme byli dlu0ni své národní cti [õ]%oAlois Moravec vryl do linolea jedenáct celostránkových obrazů a osm ozdob, a na ty je také radost se podívat, jak se p izp sobily své vznezené látce.%o³¹³ Um lecky pojednaný výtisk *List a ádu vojenského Jana ži0ky z Trocnova* svou celkovou úpravou lahodí oku a ukazuje, 0e Alois Moravec dokázal velice citliv p izp sobit pou0ití výtvarné techniky vzhledem k tématu a d jí.

N kolikrát Alois Moravec spolupracoval s Jind ichem Moravcem, s ním0 ho pojil p íbuzenský vztah, který je popsán v úvodu. Poprvé z jejich společ né innosti

³⁰⁹ Jan arek, *Balada o Kýroví*, Praha 1934.

³¹⁰ Frantizek Michálek Bartoz (pozn. 307).

³¹¹ Arthur Novák, *Knihy, asopisy a jiné tisky, Sborník grafické práce Hollar XII*, 1936, s. 38.

³¹² Ladislav Stehlík, *U krbu*, Praha 1987, s. 29.

vznikla v roce 1932 sbírka *ty i melodie*, v níž Alois Moravec pouze vyzdobil dvoustranu s titulem knihy jednoduchou perokresbou bez stínování s námětem alegorií ty ročních období [39].³¹⁴ Alegorie zpodobnily ty i lidské postavy, které svým vzhledem a atributy připomínaly jaro, léto, podzim a zimu. Zimu například vyobrazil jako stavenou flankovanou dvěma holými stromy. Podobnou stínovou kresbu jsme již mohli vidět u publikace od Jana Šarka s názvem *Balada o Kýrově*, která vznikla také v první polovině třicátých let.

Znovu se oba Moravci setkali při spolupráci u knihy s názvem *Cihlář* v roce 1944.³¹⁵ Děj románu se odehrává u Nepomuku pod Zelenou horou, kde se Jindřich Moravec narodil a odkud rod Moravců pocházel. Alois Moravec pro dílo navrhnul přebal a frontispice. Na obalu zobrazil motiv saní tážených koňmi a Zelené hory v pozadí [40]. Ilustrátor perokresbu detailně zpracoval a barevně koloroval hned zelenými tóny. Návrh, který Alois Moravec Jindřichovi zaslal ve svém dopise, je zrcadlově obrácený [41].³¹⁶ Stínovaná kresba v hnědých cihlových barvách na frontispisu opakuje motiv koně zapřaženého do saní, kteří stojí mezi statky, a v pozadí se opět vypíná Zelená hora [42, 43]. Mezi návrhy zaslánými v dopise Jindřichu Moravcovi se jezdík objevil jeden s dvěma mušlemi, kteří kopali krumpáky v dole, ale ten nakonec nebyl použit [44].³¹⁷ Alois Moravec se v psaní také přiznal, že použil zasněžené scénérie kvůli vztáží *smalebnosti* a *susnadně* své práce.

Ve stejném roce 1944 také spolupracoval Alois Moravec se svým kolegou, básníkem Ladislavem Stehlíkem. Pro jeho sbírku básní *Madonny*, která vyšla v nakladatelství Frantizka Borového v Praze, navrhnul obálku a nakreslil ilustrace sedmi madonny opovovaných v Stehlíkově sbírce poezie.³¹⁸ Jemnou perokresbou se zrafováním zpodobnil Moravec madony krásného slohu dle gotických originálů, které se dnes nacházejí ve sbírkách Alžběhy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou. Že

³¹³ Ladislav Stehlík, Zasloužilý umělec Alois Moravec. malíř našeho kraje, *Náze noviny*, Strakonice, ročník 29, č. 29, 8. srpna 1974, s. 3.

³¹⁴ Jindřich Moravec, *ty i melodie*, Praha 1932.

³¹⁵ Jindřich Moravec, *Cihlář*, české Budějovice 1944.

³¹⁶ Dopis Aloise Moravce Jindřichu Moravcovi ze dne 4. dubna 1944, soukromá pozůstalost Jindřicha Moravce, uloženo v českých Budějovicích.

³¹⁷ Ibidem.

tyto originály znal, dokládá kresba Madony Kamennoujezdské, u níž se nedochovala podoba její ani její tvář a tak i ilustrátor ponechal sochu bez obličeje [45, 46]. Dále se mezi kresbami objevila například Madona Zlatokorunská, Těbošská nebo Krumlovská [47], které doplnily básně stejného názvu. Ilustrátor umístil každou z nich do konkrétní krajiny, z níž pocházely. Báseň o Lnáské madoně potom Ladislav Stehlík svému příteli Aloisi Moravcovi vnoval.³¹⁹

O Moravcových ilustrátorských dovednostech je možno se přesvědčit například v knize Boženy Němcové *Karla*, vydané v edici *Ratolest* v roce 1940.³²⁰ Nebo u mnohých ilustracích doprovodě knihám Karla Klostermanna, například v knize *Milhy na Blatech*³²¹, kterou vydalo v roce 1951 nakladatelství Vyzehrad. Knihu, která líčí život dvou selských rodů v Plástovicích na Blatech, doplnil ilustrátor řadou jemných perokreseb. Text knihy byl zvláště proložen osmi celostránkovými barevnými ilustracemi, které zkombinovaly kresbu tuží s akvarelovými barvami [48, 49]. Pro publikaci Aloise Moravce navrhnul také i barevně pojatou obálku [50], předšedku s mapou Zbudovských blat, kde se děj románu odehrával [51] a vazbu knihy s krajinným motivem. Rudolf Rouček v článku *Knižní ilustrace Leny ŠUG Hollar* výtvarný doprovod Klostermannova románu označil za důstojný.³²² Moravec zpodobnil konkrétní prostředí, které bylo dáno příběhem. Do krajiny ve vyobrazeních zapojoval lidové postavy. Ilustrace vyvíjejí český venkov velmi idealisticky, jak uo bylo pro Moravce typické.

Mezi umělcovy oblíbené autory můžeme pořítkat i Terézu Novákovou, lidopisnou dokumentaristku venkovského života. Jde například o knihu *Z horských chalup*, kterou vydalo Krajské nakladatelství v Havlíkově Brodě v roce 1955.³²³ Ilustrace předšedky, frontispisu [52] a uvnitř textu [53] se vyznačují dramatickou linkou a v tomto smyslem pro detail oproti kresbám na vazbách knihy. Alois Moravec na

³¹⁸ Ladislav Stehlík, *Madon*, Praha 1944.

³¹⁹ Ibidem, s. 32-36.

³²⁰ Božena Němcová, *Karla*, Praha 1940.

³²¹ Karel Klostermann, *Milhy na Blatech*, Praha 1951.

³²² Rudolf Rouček, *Knižní ilustrace Leny ŠUG Hollar*, *Sborník grafické práce Hollar XXVI*, sv. 2, 1954, s. 63.

³²³ Teréza Nováková, *Z horských chalup*, Havlík v Brodě 1955.

obalu zpodobnil pomocí pár linií pohled do kopcovité krajiny, kterou protíná cesta a napravo lemuje vzrostlý strom [54]. V textu se p Istránkové, sviOné kresby tuží nachází v tzinou nad textem, ale n kdy také mezi textovými poli.

Román kn ze buditele, *Drazar*, který se v nuje období revolu ního roku 1848, napsala také Teréza Nováková.³²⁴ Ilustrace doplnily d j na za átku ka0dé kapitoly. Tentokrát pou0il Alois Moravec zelen kolorované perokresby, díky které získaly výjevy na plasti nosti [55]. Zárove upravil i vazbu knihy [56], obálku a také frontispice [57]. Knihu vydalo nakladatelství Melantrich v Praze v roce 1971.

Ke spolupráci Moravce znovu po letech p izval i Antonín Sova. Básnickou sbírku op vující ji0ní echy s názvem *Z mého kraje* vydalo nakladatelství v Havlí kov Brod v roce 1954.³²⁵ P edmluvu k verz m napsal dalzí Jiho ech Ladislav Stehlík. Deset Moravcových kreseb je vytizt no ofsetem a rozm ry odpovídají rozlo0ení textu na prot jí stran [58]. Ilustrace se vyzna ují jemností pojetí a hloubkou obrazu díky stínování. Na v tzin z nich se neobjevují lidé, nebo pouze jako stafá0, ím0 získaly kresby na zádum ivosti [59]. Malí navrhnul i vazbu, na ní0 jednoduchou linkou zachytil siluetu krajinného celku s Bo0ími muky v pop edí a v pozadí s vesnicí [60]. Grafickou úpravu ozna il Frantizek Dvo ák v revui *Hollar za velmi z astnou a hodnou následování*.³²⁶ Z d vod velké oblíby u ve ejnosti vydalo nakladatelství v Havlí kov Brod druhé vydání s tónovanými kresbami Aloise Moravce.³²⁷

K dalším díl m Antonína Sovy, které Moravec doprovodil svými ilustracemi, pat il výbor z povídek *Zaniklý domov*. Sova dílo zamýzlel jako prozaický prot jzek básnické sbírky *Z mého kraje*. Stejn jako p edchozí soubor tak i tuto prózu vydalo nakladatelství v Havlí kov Brod v roce 1960.³²⁸ Vedle návrhu na obálku, vazbu [61] a frontispice [62] vytvo il Alois Moravec p Istránkové, kolorované perokresby,

³²⁴ Teréza Nováková, *Drazar*, Praha 1971.

³²⁵ Antonín Sova, *Z mého kraje*, Havlí k v Brod 1954.

³²⁶ Frantizek Dvo ák, *Knihy, asopisy a jiné tisky, Sborník grafické práce Hollar XXIV*, sv. 4, 1952, s. 182.

³²⁷ J. L. Nerad, *Knihy, asopisy a jiné tisky, Sborník grafické práce Hollar XXX*, sv. 1, 1958-1959, s. 47.

³²⁸ Antonín Sova, *Zaniklý domov*, Havlí k v Brod 1960.

keré dotvá ely text plný lásky k rodné krajině a vlasti. Kresby na rozdíl od předchozí básnické sbírky mají smysl pro dramatičnost a expresivitu. Kresbu tuží zde kontrastně podtrhlo kolorování oranžovou barvou [63].

Na konci padesátých let se Alois Moravec zaměřil mimo jiné na řadu ilustrací knih pro děti, které vycházely ve spolupráci se Státním nakladatelstvím české knihy. Celkové pojetí výtvarného doprovodu se u knih pro děti lizilo v tzi barevností ilustrací a jejich pévahu nad textovou slokou na každé straně. Tento rozdíl knižního doprovodu se projevil u knihy Donáta Šajnera z roku 1954 *Obrázky z p írody*.³²⁹ Spisovatel v ní d tem p íblioval p írodu skrze zvířata, rostliny, ale také p írodní úkazy. Povídky s názvem *Východ slunce* [64], *ervánky* [65] nebo *Srnky* [66] doplnily Moravcovy svižné perokresby vedené v náznaku. Prostřednictvím nich bylo pro děti snazší si představit to, co autor v p írodě právě popsal. Nacházejí se na začátku každé části a rozměrem zabírají více jak pol strany. Jediná barevná ilustrace se objevuje na frontispisu. Jejím námětem, který ilustrátor provedl technikou perokresby v kombinaci s akvarelem, je pár odrážející se lo kou od břehů [67].

V roce 1959 Alois Moravec znovu spolupracoval s Donátem Šajnerem na díle *Te e voda, vodi ka*.³³⁰ Zde nás již kniha upoutá barevným pébalem s motivem dívky, která pere prádlo u řeky [68]. Výtvarný doprovod pévačuje v rozsahu nad textem. Uvnitř knihy obtékají básně d tem perokresby modro zed kolorované. Ilustrace sledují d jovou linku, čímž se stává text srozumitelnější a zábavnější pro malé děti [69].

V roce 1956 vydalo Státní nakladatelství české knihy Školá k v rok spisovatele a básníka Frantizka Hrubína, na nichž se ilustrátorsky podílel Alois Moravec.³³¹ Velmi barevné a živé ilustrace vřdy na pravé straně odráží texty českých říkanek na protější straně. Obrázky Moravec koncipoval tak, že hlavní námět se nacházel uprostřed a po jeho obvodu se odvíjel d j v mnoha dalších menších výjevech. Nejpatrněji mžeme toto uspořádání vidět na ilustraci k básni ce

³²⁹ Donát Šajner, *Obrázky z p írody*, Praha 1954.

³³⁰ Donát Šajner, *Te e voda, vodi ka*, Praha 1959.

³³¹ Frantizek Hrubín, *Školá k v rok*, Praha 1956.

Žkola [70], Ráno [71] a Večer [72].³³² Moravec zde opět zkombinoval velmi jemnou a v náznaku vedenou kresbu tuží s akvarelovými barvami.

Téhož roku 1956 také doprovodil Moravec svými ilustracemi verze Oldicha Syrovátka s názvem *Padej, padej, deztí ku!*.³³³ Na dvaceti sedmi kresbách uvnitř textu zachytil umělec české hrátky v prostředí svého roku. Malíř se opírá o zkušenosti, kdy sám jako malý chlapec využíval to, co mu zrovna v daném období nabízela příroda: vyprávění písní alek z proutí [73], letní radovánky ve vodě, použití draka a pečení brambor na podzim, koulování, sázkování a stavění sněhuláka během zimy [74]. Dále zaznamenal perokresbou, kterou koloroval pestrou paletou akvarelových barev.

V roce 1957 spolupracoval Alois Moravec s Miloslavem Nohejlem na knize *Neslýchaná věci*, tři povídky o sudém sládku Frantisku Ondřejovi Poupovi.³³⁴

Černobílé výjevy jsou jakoby rámované do obdélníku se zaoblenými rohy a rozprostírají se asi na pol straně. Doplnují dějovou linii textu a tvoří ho srozumitelněji pro děti, pro které je tato kniha určena především. V perokresbách výtvarník seznámil malého čtenáře například s prostředím pivovaru ve Slaném nebo Brně, s podobou pivovarského valacha i s výrobou piva [75, 76].

Během sedmdesátých let pak Moravec pracoval na knižních doprovodech především pro dva spisovatele. Prvním z nich je chodský rodák Jindřich Šimon Baar. Ve svých knihách líbil nelehké životní osudy lidí, kteří žili v nevládném a drsném kraji Chodska. Například pro jeho knihu *Báby a dědkové*, kterou vydalo nakladatelství Vyzehrad v roce 1973, navrhnul Moravec barevnou obálku, vazbu, frontispice a ilustrace.³³⁵ Červenohnědé stránkové kresby souvisí s vyprávěným příběhem a uvádějí každou novou kapitolu. Perokresby se vyznačují dramatickou a expresivní linkou [77]. Na vazbě umělec dekorativně provedl iniciály autora povídek JŠB [78]. Tento motiv se objevil na všech dalších vazbách knih, které prováděl Alois Moravec. Stejnou výtvarnou úpravu kresbnou i barevnou vyvedený podobal použil i pro další

³³² Ibidem, nestránkováno.

³³³ Oldich Syrovátka, *Padej, padej, deztí ku!*, Praha 1956.

³³⁴ Miroslav Nohejl, *Neslýchaná věci*, Praha 1957.

Baarovy knihy, které byly vydané nakladatelstvím Vyzehrad. V roce 1975 napsal spisovatel knihu *MŮlkové obrázky*.³³⁶ Autor vypráví jako kněz z mravokárné povídky, v nichž upozornil na úpadek veselosti a venkovského folklóru [79]. Dále v nakladatelství Vyzehrad v roce 1978 vyzly dvě povídky, jejichž příběhy se odehrávaly na Chodsku *Hane a Pro krávi ku* [80].³³⁷ V roce 1980 se objevil *Poslední soud*, chodský román s životním osudem dvou bratrů Martina a Hadama Porazil [81].³³⁸ Všechny díla ilustroval Moravec velmi svižnou kresbou tuží, kterou barevně koloroval na papěru. Na výjevech ukázal, jak žil venkovský lid ve spojení s chodskou krajinou [82, 83, 84, 85].

Dalším autorem, se kterým Moravce pojila láska k rodnému kraji, byl spisovatel Jan Morávek. Jeho trilogii, kde líčí svůj vztah ke krajině a lidu z posázavského kraje, vydalo nakladatelství Melantrich v Praze. Volná pokračování trilogie nazval Morávek *Zpátky ní voda*³³⁹, *Veselá ves*³⁴⁰ a *Kurop ní*.³⁴¹ Alois Moravec zachoval sjednocující prvek knižní výpravy všech tří částí. Papěru knih provedl perokresbou barevně kolorovanou a titul vedl přes kresbu v horní části [86, 87, 88]. Při stránkové ilustraci nakreslil také perem a monochromně koloroval [89, 90, 91]. Moravec na nich zachytil lid od těžké Sázavy při namáhavé práci, při oslavách a veselí, ale také v době smutku, jak je popsal Jan Morávek.

Společného jmenovatele Moravcovy ilustrátorské činnosti a díla, která výtvarně doprovázel, máme hledat v prostředí rodného kraje a lidu v něm žijícím. V tomto kraji autor, s nimiž umělec spolupracoval, zasadil díla svých knih do rodného kraje. Básníci opíjeli s láskou a obdivem krásy české vlasti. Takové vyznání bylo Aloisi Moravcovi velmi blízké a tak mu nečinilo potíže, ba naopak radost, vytvářet ilustrace na toto téma. Tvořil doprovod mnoha knih nejen českých autorů, ale i pro

³³⁵ Jindřich Šimon Baar, *Báby a dědkové*, Praha 1973.

³³⁶ Jindřich Šimon Baar, *MŮlkové obrázky*, Praha 1975.

³³⁷ Jindřich Šimon Baar, *Hane, Pro krávi ku*, Praha 1978.

³³⁸ Jindřich Šimon Baar, *Poslední soud*, Praha 1980.

³³⁹ Jan Morávek, *Zpátky ní voda*, Praha 1977.

³⁴⁰ Jan Morávek, *Veselá ves*, Praha 1978.

³⁴¹ Jan Morávek, *Kurop ní*, Praha 1985.

p ekklady knih od autor z ciziny nap íklad Moliéra³⁴², Jacka Londona³⁴³ a Marcela Prévosta³⁴⁴. Kapitola o ilustrátorské innosti Aloise Moravce se zde zam íla na eské autory, zahrani ní spisovatelé jsou pouze zmín íni.

³⁴² Molière, *Zdravý nemocný*, Praha 1924. . Molière, *Léka em proti své v íi*, Praha 1924.

³⁴³ Jack London, *Mušká v most*, Praha 1920. . Jack London, *Povídky rybá ské hlídky*, Samuel, Praha 1920.

³⁴⁴ Marcel Prévost, *Adjutant Benoit*, Praha 1921. . Marcel Prévost, *Dopisy Ōen*, Praha 1918.

5. 2. Grafická tvorba

Zásadní pro grafickou tvorbu Aloise Moravce se stalo přijetí do speciální třídy profesora Maxe Švabinského na Akademii výtvarných umění v Praze. Moravec tam přezimoval v roce 1916 ze zkolení u profesora Frantizka Kysely na Uměleckoprůmyslové škole. Když byla odmítnutých pro velké množství chodila k profesorovi Švabinskému do soukromého ateliéru ve Lvovské ulici, aby mu ukázala své práce, na jejich základě se dostal do třídy i Alois Moravec. Profesor Švabinský naučil své žáky vzem technikám. Zároveň leptem, pokračoval přes litografii a dřevoryt. Nakonec po nich požadoval, aby v samostatné práci prokázali vlastní invenci. Na konci každého roku pořádával výstavu, kde sami žáci navzájem konfrontovali a kritizovali své výtvary.³⁴⁶

Grafické produkci Aloise Moravce se především vnoval Arsen Pohribný v roce 1960, kdy pro časopis *Hollar* napsal článek *44 let grafické práce Aloise Moravce*.³⁴⁷ Upozornil na to, že vedle zkolení u Kysely a Švabinského na Moravce započaly vzory jako Honoré Daumier,³⁴⁸ Eugene Delacroix,³⁴⁹ Pieter Brueghel.³⁵⁰ Znamitou roli hrála v umělecké tvorbě také četba Klostermannových románů a poezie Antonína Sovy. Moravcovu tvorbu autor článku srovnal s Vojtěchem Sedláčkem, kdy oba *skrajinu chápali jako svérádná dávná kultura a bojité symbolických úkazů*.³⁵¹ Sedláček se stal hlavním představitel umělců, kteří svým příklonem k přírodě a domovu stáli mimo vývojové tendence a směry českého výtvarného umění 20. století. Pohribný postihнул nejen umělecký rást v Moravcových grafických listech, ale sepsal i *Soupis grafických prací Aloise Moravce*, kde najdeme jednotlivé grafické listy

³⁴⁵ Jan Rambousek (pozn. 47), s. 15-16.

³⁴⁶ Ibidem, s. 16-22.

³⁴⁷ Arsen Pohribný, 44 let (pozn. 11), s. 34-38.

³⁴⁸ Honoré Daumier (1808-1879) . Tomáš Vlček, *Honoré Daumier*, Praha 1981.

³⁴⁹ Eugene Delacroix (1798-1863) . Pierre Georgel, (přeložila Miroslava Neumannová), *Eugene Delacroix*, Praha 1988.

³⁵⁰ Pieter Brueghel (1525-1569) . David Bianco, *Život umělců: Brueghel*, Praha 2010.

³⁵¹ Arsen Pohribný, 44 let (pozn. 11), s. 34.

azené chronologicky, dále soupis knižní tvorby podle nakladatelství, grafických cyklů, ilustrací pro časopisy a noviny.³⁵²

Mezi první známé litografie ve velmi rozsáhlé grafické produkci Aloise Moravce patří *Jaro* [92],³⁵³ *Na břehu* nebo *Sena*.³⁵⁴ Stejně jako u dalších děl tvůrčí výtvarného umění i zde cítíme náklonnost k rodné půdě a venkovskému způsobu života. Na začátku dvacátých let směřovala Moravcova díla k sociálnímu realismu například v grafickém listu *Pradleny* [93].³⁵⁵ Přesto v tvůrčině i motivy upozorňující na problémy ve společnosti po první světové válce zůstávaly umístěny do krajinného prostředí. Často tak výtvarník vnášel do děl romantické pohledy, které působily někdy až naivně. Rané grafické listy tvořil umělec pod vlivem profesorů Frantizka Kysely a Maxe Švabinského, nejdříve postupně vybudoval svůj vlastní rukopis. Grafické listy se vyznačovaly zjednodušením a stylizací. Díky zkolování u Aloise Moravce jistotu v kresbě a formě, také velmi zručně zvládal všechny grafické techniky.

Prvním grafickým cyklem se stal soubor čtyř leptů *Roční období*, který vyzel v roce 1920 v nakladatelství Frantizka Topiče v Praze.³⁵⁶ Předmluvu k dílu, která se zabývala láskyplným příklonem k přírodě, jenž si umělec měl vytvořit v mládí, napsal Moravcova kolega a kamarád Bohumil Ullrych. Na leptu *Jaro* v postavě dívky zpodobující roztoučené mládí viděl Bohumil Polan ježt Preislerovský vliv [94].³⁵⁷ Umělec zachytil každé z období roku velmi svižnou linkou doplněnou stínováním. Lept s názvem *Zima* se objevil na plakátu lákajícím na zatím poslední výstavu Aloise Moravce na přelomu roku 2008 a 2009 [95].³⁵⁸ Autor zachytil temnou siluetu muže vcházejícího do domu a malého syna, který přidruženě končí v bledě zasněžené krajině.

³⁵² Arsen Pohribný, Soupis (pozn. 13).

³⁵³ Alois Moravec, *Jaro*, 1918, litografie, in: Frantizek Viktor Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), neustránkováno.

³⁵⁴ Jaroslav Pezina, *Česká moderní grafika*, Praha 1940, s. 184.

³⁵⁵ Alois Moravec, *Pradleny*, 1922, linoleoryt, 250 x 330 mm, in: Karel Štika, *Alois Moravec, soubor grafiky k zedesátinám* (kat. výst.), Výstavní síň Hollar Praha únor 1959.

³⁵⁶ Alois Moravec, *Roční období*, Praha 1920.

³⁵⁷ Bohumil Polan (pozn. 5), s. 140.

³⁵⁸ Alois Moravec, *Rodný kraj, práce ské motivy v grafické tvorbě Aloise Moravce* (plakát), Městské muzeum Voly, 12. prosince 2008 . 20. ledna 2009.

V roce 1925 vydalo nakladatelství v Kdyni, kde umělec v této době pobýval, cyklus zesti grafických listů *Z Kdyně ského Pozumaví*.³⁵⁹ Předmluvu k souboru leptů a suchých jehel napsal Frantizek Žákavec. Náměty umělcových děl, jak upozornil Žákavec v úvodním slově, nebyly sentimentální a usazené, ale naopak veselé a idylické. Například v leptu *Kdyně od východu* zpodobnil vlnitý terén, do něj zasadil městečko s salzovským kostelem sv. Michala, radnici, dva typy se komíny prádelny, kolem dokola obklopené poli a loukami [96].³⁶⁰ Sbíratelé grafiky na provedení grafické sbírky ocenili především *ssouhrnnou jednoduchost pojetí, sametovou měkkost odstínů a křehký povrch vlasových a napojených citovou jemností*.³⁶¹ Do nejmenšího detailu zpracovaným grafickým listem opět nechybělo místo pro pracujícího venkovského lovce.

V Plzni téhož roku 1925 vydalo Sdružení západosaských výtvarných umělců deset grafických listů s názvem *Plzeň*, které Alois Moravec provedl technikou suché jehly.³⁶² Plzeňský rodák Bohumil Polan³⁶³ k nim napsal předmluvu. Na grafických listech tentokrát pod vlivem sociálního realismu zachytil pracující tovární dělníky a život na městské periferii [97]. V článku pro *Hollar* popsal Bohumil Polan Moravcovo rytecké umění slovy *„[...] virtuosní umění křehkého rytce suchou jehlou pomohlo z psychologických rozpak tím, že dramaticky vyhocenou vzednost stavební individuality v z násilně krajin uhladilo a změkčilo do lahodné idylické melodičnosti*“.³⁶⁴

Alois Moravec pracoval souasně ještě na dalších dvou grafických albech. První z nich tematicky navazoval na knihu Branislava Nušického *Tisíc devět set patnáct: tragédie národa*³⁶⁵, kterou Moravec doplnil ilustracemi v roce 1924. O rok později tedy v roce 1925 vyzel soubor dvaceti litografií v grafické sbírce v nakladatelství

³⁵⁹ Alois Moravec, *Z Kdyně ského Pozumaví*, Plzeň 1925.

³⁶⁰ Ibidem, nestránkováno.

³⁶¹ Frantizek Viktor Mokřý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 18.

³⁶² Alois Moravec, *Plzeň*, Plzeň 1925.

³⁶³ Bohumil Polan (1887 Plzeň - 1971 Plzeň) literární a divadelní kritik i historik, básník - Bohumil Jirásek, *Plzeňská literární kritika 20. století*, in: *Plzeň - sto krásné literatury*, Plzeň 2011, s. 9-10.

³⁶⁴ Bohumil Polan (pozn. 5), s. 138-139.

³⁶⁵ Branislav Nušický (pozn. 303).

Dru0stevní práce.³⁶⁶ Litografické listy kreslené m kkou a jadrnou k ídou uvedl slovem Dr. Jaroslav Jíra.

Nakladatelství Josefa Hladkého v Hranicích vydalo jezť v tém0e roce soubor p ti lept s názvem *Z rodného kraje*.³⁶⁷ P edmluvu k nim sepsal Frantizek Wenig. V stejné edici Josefa Hladkého se objevila o dva roky pozd ji v roce 1927 sbírka dvanácti kni0ních zna ek.³⁶⁸ Významný sb ratelský soubor doplnil úvodním slovem Miroslav Novotný.

Jezť na leptech z Karlových Var z období poloviny dvacátých let dvacátého století vid I Bohumil Polan p evládající emeslnost a neú ast aktivního tvo ivého ducha.³⁶⁹ Ke zm n podle n j dozlo na Moravcov cest po Holandsku, kde dosp I k vlasové á e, nervní linii obzoru, kam za lenil stafá0. Po roce 1930, ale produkce grafické tvorby Aloise Moravce zna n oslabila na úkor malby. Vytvá el tehdy spíše jen grafické varianty svých olejomalb, nap íklad *Marnotratný syn*³⁷⁰ [98, 99], nebo opakoval ji0 zpracovaná témata jako jeden z jeho nejznám jích nám t hrad *Rábi*³⁷¹ [100].³⁷² Díky malí ské práci s olejovými barvami ve v tzím m ítku získaly grafiky na dramatické sv telné modelaci. Plasticity um lec docílil st ídáním ploch sv tla a stínu.³⁷³ Moravec zaplnil celý prostor a vytvo il velké srostlé formy.

V dob nadvlády N mecka na konci t icátých a na po átku ty icátých let se Moravec více p iklonil k domovu a vzpomínkám. Jezť svi0n jzí linky dosahoval výtvarník v technikách suché jehly, litografie a nov také agrafie.³⁷⁴ Svá díla as od asu i koloroval akvarelem. Nadále v nich oslavoval lidi p i práci, rodný kraj a vracel se k hlavním hodnotám v Oivot ílov ka.

³⁶⁶ Alois Moravec (pozn. 304).

³⁶⁷ Alois Moravec, *Z rodného kraje*, Hranice 1925.

³⁶⁸ Alois Moravec, *Dvanáct kni0ních zna ek*, Hranice 1927.

³⁶⁹ Bohumil Polan (pozn. 5), s. 138-139.

³⁷⁰ Alois Moravec, *Marnotratný syn*, 1932, suchá jehla, papír, 240 x 288 mm, AJG v Hluboké n. Vlt., inv. . G 9383.

³⁷¹ Alois Moravec, *Žn pod Rábím*, 1921, d evoryt, papír, 382 x 502 mm, AJG v Hluboké n. Vlt., inv. . G 10689.

³⁷² Jaroslav Pezina, *eská moderní grafika*, Praha 1940, s. 184.

³⁷³ Arsen Pohribný, 44 let (pozn. 11), s. 37.

³⁷⁴ Ibidem.

V padesátých letech se v Moravcov tvorb objevily jezť dva grafické cykly, na které upozornil Arsen Pohribný v soupisu grafických prací Aloise Moravce.³⁷⁵ První soubor nazvaný *Krajem mládí* vyzel v roce 1954.³⁷⁶ Sbířka shromáždila zeznáct suchých jehel, na nich0 autor zaznamenal putování krajinou, kde se narodil a prožil své d tství. Druhý cyklus vznikl v roce 1956 a Alois Moravec jej nazval *Krajem Antonína Sovy*.³⁷⁷ V grafikách se potom nechával inspirovat Sovovou poezií, prost ednictvím které op voval básník sv j rodný kraj Vyso ina. Moravec n kolikrát za sv j život navrhoval ilustrace pro Sovovy básni čké sbírky i prózu.³⁷⁸

Na sklonku Moravcova života začaly vycházet tizťné podoby jeho grafických list . P edmluvu k nim psal jiho eský spisovatel a básník Josef Sichinger. Hlavním úkolem t čhto kolekcí bylo p íblížit um lecká díla spjatá s krajinou pracujícímú lidu a ve ejnosti v bec. Jedna z nich s názvem *Strakonice* vyzla v roce 1983.³⁷⁹ Soubor zpracovával strakonické motivy, v etn *Strakonického hradu* [101]. V další sbírce *Krajina mého srdce*, která vyzla u p íležitosti ty icátého výro í osvobození vlasti v roce 1985, p íblížil Moravec ve ejnosti své rodizťjiOní echy.³⁸⁰ Stejn tak u inil i soubor *A eka plyne*, vydaný u p íležitosti Mezinárodního dne ůen v roce 1987.³⁸¹ Kresby se ohlížely do doby malí ova mládí, které áste n prožil v okolí eky Otavy . *P ívoz na Otav* [102].

Alois Moravec stejn jako v jiných výtvarných odv tvích tíhnul ke krajin , k venkovu, orné p d a venkovskému pracujícímú lidu. Po celý život se v noval op ování p edevzím jiho eské krajiny, kde se narodil a vyrostl. Pouze malý odklon k sociálnímu realismu m ůeme pozorovat ve dvacátých letech, p edevzím v dob pobytu v Plzni. Moravcovy grafické listy m ly a mají dodnes p edevzím dokumentární hodnotu, kdy um lec zaznamenával vze kolem sebe v etn nejmenzích mali kostí života na venkov . Podobnými motivy se vyzna ovala i tvorba Vojťcha Sedlá ka,

³⁷⁵ Arsen Pohribný, *Soupis* (pozn. 13), s. 18.

³⁷⁶ Alois Moravec, *Krajem mládí*, nevedeno 1954.

³⁷⁷ Alois Moravec, *Krajem Antonína Sovy*, nevedeno 1956.

³⁷⁸ Antonín Sova, *Z mého kraje*, Havlí k v Brod 1954. - Antonín Sova, *Zaniklý domov*, Havlí k v Brod 1960.

³⁷⁹ Alois Moravec, *Strakonice*, Strakonice 1983.

³⁸⁰ Alois Moravec, *Krajina mého srdce*, Strakonice 1985.

například litografie *Na poli* [103].³⁸² Jeho náměty se vyznačovaly jezť hbit jzí a více skicovitou kresbou. Hlavní pilí e Moravcovy grafické tvorby m ůeme vro it do let 1920. 1930, poté se grafice v noval jiŮ s menzí intenzitou ve prosp ch malby. Grafická produkce u skupiny sdruŮené kolem asopisu *Źivot* Výtvarného odboru Um lecké besedy vzeobecn vrcholila v povále ném období.³⁸³

³⁸¹ Alois Moravec, *A eka plyne*, Strakonice 1987.

³⁸² Vojt ch Sedlá ek, *Na poli*, 1927, barevná litografie, in: Václav Rabas (úvodní slovo), Výtvarné album VOUB, *Źivot: výtvarný sborník*, sv. 7, 1928, nestránkováno.

³⁸³ Jaroslav Pezina (pozn. 371), s. 184.

5. 3. Malí ská tvorba

Alois Moravec vstoupil na českou výtvarnou scénu v době po první světové válce, kdy se umění vracelo zpět k české tradici umělecké tvorby a hledalo základní hodnoty života. Tento patriotismus byl charakteristický pro mnoho českých umělců, na rozdíl od předválečného období, kdy se umělci obraceli hlavně na západní vzory a nechávali se ovlivňovat novými malířskými směry, které proudily hlavně z Francie. Po uklidnění společenských a hospodářských rozporů se po roce 1918 objevily na výtvarné scéně tři hlavní skupiny.³⁸⁴ V první z nich dořivali umělci generace Národního divadla. Patřili mezi ně především krajináři, jejichž vůdčí osobou se stal Julius Mařák.³⁸⁵ Jejich obrazy se vyznačovaly jistým vlivem impresionistického pojetí, ale spíše realistické zobrazení přírody bez osobních invencí směřovalo k naučenému akademismu. Vedle nich rostla skupina, která navazovala na počátky dvacátého století, kdy tvořila svá díla pod vlivem nejrozličnějších uměleckých směrů a osobovali umělci, kteří ukončili studia na školách ve válečné a poválečné době. S empatií neváhali ve svých pracích zobrazovat tehdejší sociální problémy lidí v poválečném období. Mezi nimi zobrazovali například nezaměstnané, nemocné, chudé, ale také tyco pracující. Tímto způsobem umělci upozorovali a kritizovali tehdejší svět a sociální situaci.³⁸⁶

Centrálním námětem poválečného sociálního realismu, ke kterému se upnula řada mladých výtvarníků po roce 1918, se stal život obyčejných lidí, jejich každodenní činnosti a práci oslavovali malíři jako nejvyšší činnosti. Do ikonografie spadalo především městské nebo venkovské prostředí, kde se odehrávala prostá existence obyvatel. Zastánci tohoto sociálního realismu se shromáždili po skonění

³⁸⁴ Frantizek Viktor Mokrý, *Realismus v českém malířství*, Praha 1948, s. 39.

³⁸⁵ Julius Eduard Mařák (21./29. 3. 1832 Litomyšl - 8. 10. 1899 Praha) malíř, krajinář, jeden z nejvýznamnějších představitelů českých krajinářů své generace - Naděжда Blažková-Horová, *Julius Mařák a jeho Oáči* (kat. výst.), Národní galerie Praha 1999. . (RP) Roman Prahel, Julius Eduard Mařák, in: Anděla Horová (ed.), *A-M* (pozn. 31), s. 486.

³⁸⁶ Frantizek Viktor Mokrý, *Realismus* (pozn. 384), s. 39.

³⁸⁷ Vojtěch Lahoda, *Civilismus, primitivismus a sociální tendence v malířství dvacátých a třicátých let*, in: Vojtěch Lahoda . Mahulena Nežleňová . Marie Platovská ed al., *Dějiny českého výtvarného umění IV/2 1890/1938*, Praha 1998, s. 61-65.

první světové války a vzniku československé republiky uvnitř Umělecké besedy a přispěli především ve dvacátých letech dvacátého století.³⁸⁸ Za další bychom sem například obrazy Jana Rambouska, Vlastimila Rady, Vojtěcha Sedláčka, Bohumila Ullrycha, Václava Rabase nebo právě Aloise Moravce.

Díla výtvarníků Umělecké besedy bychom zahrnout do pojmu sociálního civilismu.³⁸⁹ K jeho dosažení využívali umělci novoklasicismu, magického realismu, neofauvismu, verismu a velmi často propojení těchto stylů. Jejich práce se vyznačují ostrou obrysovou linií, která je vedena černou barvou upomínající na trpký osud lidí. Na která díla nesla známky malířské neobratnosti a úmyslné topornosti ve využití prostředků.³⁹⁰

V podobných obrazech sociálního realismu tematicky propojoval hořký smutek nad osudem zotročeného pracujícího lidstva. Lidskou práci představili výtvarníci jako bezvýsledný úsilí lidstva v proletářském světě. Později postupem let přezlívali i ač na výjimky k ztvárnění krajiny.³⁹¹ Malíři spojení kolem časopisu *Život* zachycovali koloběh rolních proměn a život v krajině, kterou dobře znali a ve které často vyrůstali. Nové hodnoty byly založeny na mýtu přírody. Lidé se obraceli k folklóru a tradicím. Tento vlastenecký směr lze nazvat regionalismem.³⁹² Oslavoval prosté bytí lidstva, každodennost a českou krajinu. Na rozdíl od předchozího období zde byla práce někdy i ústředním motivem díla. Vedle každodenní roboty se objevily i náměty odpočinku a radovánky v prostředí rodného kraje jako modernistické pojetí krajinomalby.

Alois Moravec v podobných své malířské dráhy vycházel především ze vzorů, které mu vztípila školní léta strávená na Uměleckoprávní myslové škole a na Akademii výtvarných umění v Praze. Silnou základnou se mu stali umělci domácí české tradice, mezi kterými vynikal Mikoláš Aleš.³⁹³ Oba ve svých dílech jako hlavní motiv zobrazovali rodný kraj, venkovský lid v každodenní činnosti. Na rozdíl od Aleše se

³⁸⁸ Frantizek Viktor Mokrý, *Realismus* (pozn. 384), s. 40.

³⁸⁹ Vojtěch Lahoda, *Civilismus* (pozn. 387), s. 65.

³⁹⁰ Frantizek Viktor Mokrý, *Realismus* (pozn. 384), s. 40.

³⁹¹ *Ibidem*, s. 41.

³⁹² Vojtěch Lahoda, *Civilismus* (pozn. 387), s. 70-74.

vzak pojetí kresby i malby u Aloise Moravce zcela lizilo a to vyu0íváním p ík ejzí zkratky, nervní linky, kterou rtal um lec svá díla velmi hbit a n kdy nedokon en pouze v náznaku. Nové sm ry, Moravec vnímal, ale nezmnily jeho vlastní styl ani nám ty. Nadále se v noval p evá0n eské krajiny a venkovskému lov ku.

Moravcovu malí skou innost lze t 0ko rozd lit do chronologického vývoje, proto0e se jeho nám ty ásto opakovaly, vracel se k nim a p ed lával je.³⁹⁴ P i jeho toulkách po eské krajiny u sebe v0dy nosil alespo skicák, do kterého zaznamenával to, co jej zrovna zaujalo. áda jeho skicák z let 1921 a0 1956 se nachází ve fondu s názvem Alois Moravec 1921-1983 ve Státním oblastním archivu v Plzni [104, 105].³⁹⁵ Jeho tvorbu p esto Jana Kladivová rozd lila alespo na dv nám tové skupiny - krajinná témata a nám ty se sociální problematikou.³⁹⁶ Na tém vzech obrazech se vzak objevil lov k, jeho0 existence se pojila s p írodou.

V roce 1917 vstoupil Alois Moravec do Výtvarného odboru Um lecké besedy. Zprvu výtvarník vyu0íval p edevzím akvarelu, kterým velmi hbit , skicovit zachycoval krajinné úseky s d razem na tematiku domova a slovanského p vodu s vlasteneckým p ístupem. Spolu s Vlastimilem Radou, Václavem Rabasem, Vojt chem Sedlá kem a dalzími leny domovinného k ídla Výtvarného odboru Um lecké besedy se Alois Moravce po skon ení první sv tové války a vzniku eskoslovenské republiky zam il ve svých dílech na zd razn ní prosté existence lidských bytostí.³⁹⁷ Mladzí i starzí generace Preislerových 0ák v ele s Václavem Rabasem a Karlem Bohá kem obnovily v roce 1921 také spolkovou revue s názvem *život*.³⁹⁸ Výtvarníci vnímali sice motivy a formy francouzské, ale rozvíjeli je vlastním zp sobem. Hlavním zájmem jejich práce se stal lov k v sepjetí s rodnou zemí.

V roce 1919 namaloval Moravec jeden z prvních p íklad sociálního realismu v jeho tvorb *Portrét chlapce* [106] dnes ulo0eného v Galerii výtvarného um ní v

³⁹³ Frantizek Viktor Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 20.

³⁹⁴ Ibidem, s. 22.

³⁹⁵ SOA Plze , fond Alois Moravec 1921-1983, sign. A. Alois Moravec Skicá e (1921-1956), kart. 1.

³⁹⁶ Jana Kladivová, *Obrazová tvorba* (pozn. 16), s. 16.

³⁹⁷ Ji í Kotalík, *Vlastimil Rada 1895-1962* (kat. výst.), Národní galerie v Praze, Jízdárna pra0ského hradu 1976, nestránkováno.

³⁹⁸ Jan Kv t, *Vlastimil Rada, malí a ilustrátor*, Praha 1953, s. 24-25.

Chebu.³⁹⁹ Malého kluka z prostředí městské periferie zpodobnil s rukama v kapsách. Skladbou barevné palety a jejím použitím se výtvarník inspiroval v expresionistickém pojetí malby, avšak v umírněném záměru. Námět byl pro Aloise Moravce, který se portrétování nevěnoval ani v pozdějších letech, velmi nezvyklý.

Další obraz, který sledoval lidi z různých sociálních vrstev, s názvem *Na bídle* z roku 1922, patří mezi jedno z velmi ostřejších sociálně laděných témat. Oen p i praní prádla [107].⁴⁰⁰ Skupinu pracujících Oen u eky namaloval Moravec uhlazenými tahy zt tce. Jejich t la vytvaroval zerosvitným modulováním. Scénu doplnilo zátíží z oby ejných v cí, konve a p evráceného koze, které lidi používali v každodenním Oivot . Neoklasicistní kompozici ztvárn nou pod vlivem kuboexpresionismus vytvo il v roce 1919 i Václav Špála ve svém díle s názvem *Pradleny*⁴⁰¹ [108]. Nám t b lidla i praden sám Moravec i mnoho len domovinného k ídla jezt n kolikrát pozd ji zopakovali.

Jak Moravec op tovn využíval nejen starších témat, ale i jednotlivých prvk , m Oeme vid t na obraze *Koupání* z roku 1922 [109].⁴⁰² V novoklasicistní kompozici a nám tu práce se nechal inspirovat dílem *Jaro* od Bohumila Kubizty z roku 1911 [110].⁴⁰³ U Moravce najdeme pouze t i koupající se Oeny u vody, z nich0 práv Oenu svlékající si pun ochu, ji0 um lec využil ve svém díle *Na bídle*. Postava dokonce zabírá stejné místo v pravém dolním rohu. Na pozadí podobn jako Kubizta namaloval pr hled do krajiny s kostelem na kopci. Oproti Kubiztov pestré barevnosti se na Moravcov palet objevily p eváOn zelené a zedé tlumené tóny op t s využitím zerosvitného modelování postav. Radost z oby ejného koupání jako oslava oby ejného lov ka adila tento výjev mezi další z velmi ásto opakovaných v rámci sociálního um ní. V zá ivých barvách dv koupající Oeny zachytil i Bohumil

³⁹⁹ Alois Moravec, *Portrét chlapce*, 1919, olej, plátno, 62 x 45, sign.: vpravo naho e: A. Moravec 1919, Galerie výtvarného um ní v Chebu, inv. . O 367.

⁴⁰⁰ Alois Moravec, *Na bídle*, 1922, olej, in: Václav Rabas a redak ní okruh, *Život: výtvarný sborník*, sv. 5, 1925, s. 66.

⁴⁰¹ Václav Špála, *Pradleny*, 1919, olej, plátno, 75,5 x 88,5 cm, sign.: vlevo dole: VŠ 19, VMU v Praze, inv. . O 277.

⁴⁰² Alois Moravec, *Koupání*, 1922, olej, in: F. V. Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), nestránkováno.

⁴⁰³ Bohumil Kubizta, *Jaro*, 1911, olej, plátno, 127,5 x 160 cm, Národní galerie v Praze, inv. . O 3326.

Ullrych v roce 1934 [111].⁴⁰⁴ Nejspíše se inspiroval na březích řeky Otavy, kde získával inspiraci dálejších podnětů pro svou tvorbu.

Zejména na počátku se Moravec občas obracel na ztvárnění sociálních témat z českého prostředí. Zachycoval pracující lid a život lidí v proletářském prostředí města a na příměstských perifériích. Dokladem je například olej *Smutný dvůr* z roku 1922 [112].⁴⁰⁵ Moravec si vybral víceméně nezajímavý pohled do obyčejného dvůru domu. Palivý smutek, který vyzdvihovali umělci sociálního realismu dvacátých let dvacátého století, zde kromě nevýrazných barev, hustých zedých mračen na obloze, podtrhly vyrvané pařezy pokácených stromů. Tematicky podobná plátna vytvářel Vlastimil Rada na přelomu dvacátých a třicátých let. Jak olejomalbou *Spáleniště*⁴⁰⁶ z roku 1929 [113] tak temperou zachycené *Chalupy*⁴⁰⁷ z roku 1932 [114] zaznamenal Rada válkou zrušené a lidmi opuštěné domy v krajině. Barevnost pláten ladil do zelených, zedých a hnědých odstínů. Zcela zde chyběla červená a olutá. Nostalgii obrazu ještě prohloubily suché větve rozeklaných stromů a potmělá zedá mračen na obloze.

Olejomalba *V senách*⁴⁰⁸ z roku 1922 upozorovala na pracující venkovský lid [115]. Na rozdíl však od svých kolegů Moravec neměl zájem o trpký sociální úděl, ale spíše o *smyslovou oslavu sklizně*.⁴⁰⁹ Zastíhl se postupně spíše k sensuálnímu realismu, ke kterému postupně přecházeli ostatní členové tvořící sociální umění kolem roku 1925 v důsledku stabilizace kapitalismu. Nové smyslové pojetí reality využívalo především práce s hmotou a barvou. Ženské postavy mají plné tvary, vyzařuje z nich vitalita. Barevné složení získalo na pestrosti a jasnosti. Moravec čen maloval pod vlivem malíře Rudolfa Kremličky,⁴¹⁰ kterého velmi obdivoval. Podobné

⁴⁰⁴ Ullrych Bohumil, *Koupání*, 1934, olej, lepenka, 24 x 19 cm, sign.: PD B. Ullrych 1934, soukr. sbírka.

⁴⁰⁵ Alois Moravec, *Smutný dvůr*, 1922, olej, 65,7 x 85,7 cm, Galerie hlavního města Prahy, inv. . M 385, in: Frantizek Viktor Mokřý, Alois Moravec (pozn. 10), nestránkováno.

⁴⁰⁶ Vlastimil Rada, *Spáleniště*, 1929, olej, plátno, 56 x 71 cm, sign.: vpravo dole: V. Rada 1929, Krajská galerie v Hradci Králové, inv. . O 975.

⁴⁰⁷ Vlastimil Rada, *Chalupy*, 1932, tempera, plátno, 69 x 90 cm, sign.: vpravo dole: Vlast. Rada 32, Národní galerie v Praze, inv. . O 9175.

⁴⁰⁸ Alois Moravec, *V senách*, 1922, olej, 50 x 70 cm, in: Ladislav Stehlík, *Alois Moravec - Život a dílo* (kat. výst.), Okresní vlastivědné muzeum Žďár nad Sázavou 1971, nestránkováno.

⁴⁰⁹ Vojtěch Lahoda, *Civilismus*, (pozn. 387), s. 88.

⁴¹⁰ Rudolf Kremlička (19. 6. 1886 Kolín . 3. 6. 1932 Praha) . Karel Šrp, *Rudolf Kremlička*, Praha 2006.

typy žen a dívek kyprých tvar s zátkem na hlavě nacházíme v celé Moravcov tvorbě. Jana Kladivová ve své diplomové práci upozornila *sna klasicizující kompozici, která vychází z renesančního námětu t. j. Grácií*⁴¹¹

V roce 1923 odešel Alois Moravec do Plzně, kde v roce 1925 vstoupil do Sdružení západočeských výtvarných umělců. V regionálním spolku velmi rychle stanul v popředí. Pracující lid a tovární budovy zachytil Moravec v souboru děl, na kterých pracoval v továrně v Kodovce. ⁴¹² Cyklus vznikl v roce 1926 a patřily sem obrazy jako *Sléva i, Odchod ze Kodovky* nebo *Odpočinek Sléva*. Pohledy na život v městském prostředí se staly pro Moravce velmi ojedinělé a vztahy podmíněné pobytem v dané lokalitě.

Sociální obsah najdeme i u prací zasazených do venkovského prostředí jihozápadních čech. Například za pobytu v Kdyni vznikl obraz nazvaný *Odpočinek v lese* i *Na dříví*,⁴¹³ který pochází z roku 1925 [116]. Námět pojal Moravec s citem pro chvíli odpočinku po vykonané práci, kdy se každá žena uzavřela do svého vnitřního světa myšlenek. Zaměřil se spíše na smyslové vyžnění. Měnilo se i technické zpracování obrazu. Barvy nanášel Moravec širokými tahy ztučce ve velkých plochách a silných vrstvách, takže působily v tvrdé plasty. Moravec se snažil postihnout velký, klidný, barevný celek.⁴¹⁴ Zrání barevnosti pokračovalo i na dalších obrazech ze zhumavských lesů jako na díle *Devorubci* z roku 1926.⁴¹⁵ O deset let později namaloval ve stejném prostředí plátno *Pálení píce* v podobě hnědých a okrových odstínech [117].⁴¹⁶ Velmi vitální, mohutné postavy pracující v lese zaznamenal širokými tahy ztučce ve výšších částech.

V roce 1929 zasáhla svět Velká hospodářská krize v důsledku krachu na newyorské burze. Mnozí lidé se v důsledku úpadku dostávali do finančních potíží a některé z nich dokonce přišli o vše. Umělci reagovali na tuto novou situaci změnou

⁴¹¹ Jana Kladivová, *Obrazová tvorba* (pozn. 16), s. 20.

⁴¹² *Ibidem*, s. 21.

⁴¹³ Alois Moravec, *Na dříví*, 1925, olej, in: F. V. Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), nestránkováno.

⁴¹⁴ Frantizek Viktor Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 24.

⁴¹⁵ Alois Moravec, *Devorubci*, 1926, olej, plátno, 43,5 x 62,5 cm, Alžběta jihočeská galerie Hluboká nad Vltavou, inv. č. O 633.

nám t své tvorby. Stejn tak Alois Moravec se op t více upnul na sociální problematiku m sta.⁴¹⁷ Mezi obrazy z toho období najdeme nap íklad dílo *Žebráci*⁴¹⁸ z roku 1930, které zdokumentovalo situaci, kdy lidé p izili o práci v d sledku zhroutené ekonomiky po celém sv t [118]. MoOnou inspirací postav Oebrák se mu stali holandztí mist i zesnáctého století Hieronymus Bosch a Pieter Brueghel starší. Brueghel dokonce v roce 1568 namaloval obraz se stejným názvem [119].⁴¹⁹ Moravec podobn vyu0il diagonál holí, které vnesly do obrazu pohyb. Se selským malí em Brueghelem jej spojil ve vzpomínce na Moravcova díla dokumentující ivot eského venkova i Frantizek Viktor Mokrý v malí ov monografii.⁴²⁰

Jedním celo0ivotním inspira ním zdrojem se Moravcovi stalo povodí eky Otavy, kde sám pro0il ást svého d tství a kam se neustále vracel. Pootaví um lce také spojilo v dlouhodobé p átelství s malí em Bohumilem Ullrychem. Poprvé se společ n setkali v roce 1915 v Novosedlech, kam se Ullrych vrátil z vojenské slu0by za otcem domu a kam Moravec p ijel na návzt vu z nedalekých St elských Hoztic.⁴²¹ Kraj se jim ob ma stal cílem mnoha společ ných návzt v a zdrojem podn t pro jejich výtvarnou tvorbu, co0dolo0ila i výstava s *eka Otava* v roce 1928.⁴²² Oba jmenovan í um lci na ní vystavovali sv á díla v Alzov síni Um lecké besedy v Praze.

Mezi t mito obrazy m 0eme nap íklad jmenovat *Údolí eky Otavy*⁴²³ z roku 1928 [120]. Kopcovitou krajinu v podh í Ťumavy protíná koryto eky Otavy. Poklidná krajina ani tentokrát není liduprázdná. Na obrazech v tomto období dozlo k zmírn ní kontrastních obrys forem, vyu0ití lomeného sv tla a jasn jích barevných tón .⁴²⁴

Moravcovy obrazy z po átku t icátých let 20. století se vyzna ují umíst ním postav menzího m ítká do p edního plánu, proto0e hlavním nám tem se staly

⁴¹⁶ Alois Moravec, *Pá ení pa ezu*, 1936, olej, plátno, 52 x 68 cm, Muzeum Ťumavy Kazperské Hory, inv. . nezjizt no.

⁴¹⁷ Jana Kladivová, *Obrazová tvorba* (pozn. 16), s. 26.

⁴¹⁸ Alois Moravec, *Žebráci*, 1930, olej, in: Frantizek Viktor Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 17.

⁴¹⁹ Pieter Brueghel starší, (1525-1569), *Žebráci*, 1568, olej na panelu, 18,5 x 21,5 cm, Louvre Pa ío, inv. . RF 730.

⁴²⁰ Frantizek Viktor Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 26.

⁴²¹ Frantizek Viktor Mokrý, *Bohumil Ullrych*, (pozn. 62), s. 21-22.

⁴²² *Ibidem*, s. 33.

⁴²³ Alois Moravec, *Údolí eky Otavy*, 1928, olej, plátno, in: F. V. Mokrý, *A. Moravec* (pozn. 10), nestránkováno.

hluboké pr hledy do p írody. Barvy nanázel zirokými tahy zt tce v tenkých vrstvách.⁴²⁵ Hrad Rábí zpodobnil Moravec nes etn krát adou grafických technik. V roce 1930 namaloval výtvarník *Rábí* olejovými barvami [121].⁴²⁶ Na palet p evládaly p edevzím modré tóny, proto0e polovinu plochy obrazu zabírá nebe a v dolní ásti se v meandrech klikatí eka Otava. Mod doplnily zelené a okrové tóny kopcovité krajiny. Na jednom z vrchol se ty í monumentální hrad Rábí, který Moravec zobrazoval v r zných obm nách po celý 0ivot. Meandrující eku Otavu namaloval rovn 0 Bohumil Ullrych na obraze *Otava na ve er* [122] v roce 1925.⁴²⁷ Podobnost nacházíme ne jen v nám tu, ale také v pou0ití obdobného slo0ení barevné palety.

Z roku 1931 pochází obraz *Na Vltav u Bud jovic*,⁴²⁸ na kterém op t dominují modré tóny [123]. Horizont Moravec polo0il nízko, aby v olejomalb vynikly dv mohutné, kozaté lípy na b eh u eky Vltavy, které vytvo ily hloubku obrazu. Do pop edí umístil tém nepatrnou stafá0 pro vyvážení kompozice.

B hem poloviny t icátých let se Moravcova tvorba ve v tzí mí e zam íla na výjevy, kde se snoubila p íroda a venkovský lid p í práci. Lidská postava zde vzak na rozdíl od p edezlých obraz získávala na d le0itosti a hrála hlavní roli. Pr hledy do krajiny pouze dotvá ely pozadí. Podobné nám ty zaujali i dalzí leny Um lecké besedy, kde se tak zvaná modernistická domácí krajinomalba p edstavovala sensuálním realismem, kterému se v noval nap íklad Vlastimil Rada, Václav Rabas, nebo Vojt ch Sedlá ek.⁴²⁹ V roce 1938 dokonce Um lecká beseda uspo ádala

⁴²⁴ Jana Kladivová, *Obrazová tvorba* (pozn. 16), s. 25.

⁴²⁵ *Ibidem*, s. 27.

⁴²⁶ Alois Moravec, *Rábí*, 1930, olej, plátno, 81 x 110 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec 30, soukromá sbírka Praha.

⁴²⁷ Bohumil Ullrych, *Ve er na Otav*, 1922, olej, in: F. V. Mokrý, *Bohumil Ullrych* (pozn. 62), neustránkováno.

⁴²⁸ Alois Moravec, *Na Vltav u Bud jovic*, 1931, olej, deska, 30,5 x 47 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec 31, soukromá sbírka eské Bud jovice.

⁴²⁹ Vojt ch Lahoda, *Prom ny realismu a kubismu v malí ství dvacátých a t icátých let*, in: Vojt ch Lahoda . Mahulena Nezlehová . Marie Platovská ed al., *D jiny eského výtvarného um ní IV/2 1890/1938*, Praha 1998, s. 142.

výstavu s český kraj%okde se objevila díla z let 1920 a0 1938.⁴³⁰ Katalog k výstav doplnil textem Vlastimil Rada.

Plátno *Roztloukání hrud*⁴³¹ z roku 1935 je jedním z příkladů, jehož hlavní námět představoval lov křepi robotů na poli [124, 125]. Ženy a muži společně motykami rozbíjejí hroudy hlíny po orbě. Za nimi se rozkládá zvláštní terén, kde pole střídají lesy. Horní polovinu obrazu vyplňuje oblašené nebe. Tahy ztřeštěm se vyznačují oválnými tvary. Barevnou paletu těchto olejomalb ladil Alois Moravec do zemitých tónů. Téma těchto prací na poli zachytil Vlastimil Rada na plátně *Lopota* [126].⁴³² Námět ženy okopávající neúrodnou půdu poprvé ztvárnil v roce 1921 a poté se k němu několikrát vrátil. Oproti Moravcovi se v jeho zpracování objevilo více utrpení a temnější barevnosti.

Kompozice podobné dílo vzniklo z ruky Moravce v roce 1938 - *Sbírání kamene* [127].⁴³³ Umělec zde zachytil tři venkovany při vybírání kamenů z pole. Olejomalba má nízký horizont, který umožnil malíři vymalovat mohutné oblašené nebe, kde vibrují různé odstíny zedi. Linie mračen a řádků v poli se diagonálně sbíhají do jednoho bodu, čímž dosáhl Moravec velké dramatické síly. Kompozicí se mu podařilo obraz *Vybírání brambor* od Václava Rabase, který však ve srovnání s Moravcovým dílem působí poklidným dojmem [128].⁴³⁴

Olejomalbou s názvem *Pradlena* nebo *B lidlo* z roku 1936 se Moravec vrátil k námětu z poloviny dvacátých let 20. století. Pod vlivem sociálního realismu ztvárnil Moravec postavu odpočívající ženy po práci [129].⁴³⁵ Podle Jany Kladivové se malíř nechal inspirovat českými postavami Václava Špály.⁴³⁶ Podobně jako Špála zde využil jednoduchosti geometrických tvarů pod vlivem kubismu. Pravý dolní roh

⁴³⁰ Ibidem.

⁴³¹ Alois Moravec, *Roztloukání hrud*, 1935, olej, plátno, in: F. V. Mokrý, *A. Moravec* (pozn. 10), neustránkováno.

⁴³² Vlastimil Rada, *Lopota*, 1921, olej, plátno, 56,5 x 93,5 cm, neznačeno, Národní galerie v Praze, inv. O 5585.

⁴³³ Alois Moravec, *Sbírání kamene*, 1938, olej, in: F. V. Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), neustránkováno.

⁴³⁴ Václav Rabas, *Vybírání brambor*, 1931, tempera, 94 x 33 cm, in: Václav Rabas (redigoval), *Život: výtvarný sborník*, 11. ročník, 1931-1932, s. 79.

⁴³⁵ Alois Moravec, *Pradlena*, 1935, olej, plátno, in: F. V. Mokrý, *A. Moravec* (pozn. 10), neustránkováno.

⁴³⁶ Jana Kladivová, *Obrazová tvorba* (pozn. 16), s. 33.

vyplnilo zátizí, které jako by bylo malováno z více úhlí najednou, zvlášt konev. Obraz oproti p edezlému p sobí um le a zkomponovan . Téma pradleny zaujalo nap íklad i o pár let d íve Bohumila Ullrycha na plátn *Dívka a pradlena* [130].⁴³⁷ Pro n j se v zvak hlavním nám tem stala dívka v pop edí, která tém vystoupila z formátu obrazu. K sociálnímu realismu Ullrych p istupoval více romanticky v barevnosti pod vlivem rokoka a vytvá el ve svých obrazech spíše poetický pohled na sociální civilismus.⁴³⁸

V roce 1938 zopakoval op t Moravec téma 0enské práce *Na b lidle* [131].⁴³⁹ Ěiroké a svi0né tahy zt tce, které pokryly plochu plátna obrazu jasnými zelenými odstíny, dosáhly expresivn jzího pojetí. Ve stejném roce ztvárnil téma *Pradleny*⁴⁴⁰ také Bohumil Ullrych [132]. Jeho olejomalba se vyzna ovala rokokovou barevností, jistou dávkou naivismu a romantického podtextu. Oba um lce k opakování nám tu pradlen p ivedlo malování na b ezích eky Otavy.

Alois Moravec 0ivot na venkov nedokumentoval pouze jako neustálou d inu, ale zachytil i chvíle odpo inků a zábavy ve chvílích volna. Z stával v zvak u realistického pohledu bez zkrázlování jako u olejomalby *Ned Iní odpoledne* z roku 1935 [133].⁴⁴¹ Po cest k rá í ty i 0eny, na hlavách uvázány bílé zátky a doprovází je mu0 s kloboukem. Podle sváte n jzích od v se nejspíše vracejí z kostela. Podobný nám t ezí i olejomalba *Jarní ned le* z roku 1935 [134].⁴⁴² Tentokrát si po polní cestí ce vykra ují samé 0eny. Barevnost obrazu rozehrávají pestrobarevné sváte ní zaty 0en. Oba obrazy tvo í velké barevné plochy, které malí nanázel pomocí zirokých tah zt tce.

Pracující lid maloval Moravec nejen v p írod , ale proto0e se s adou z obyvatel blí0e seznámil, mohl je zachytit i uvnit jejich obydlí. V dílech *Sázení*

⁴³⁷ Bohumil Ullrych, *Dívka a pradlena*, 1932, olej, plátno, in: F. V. Mokrý, *B. Ullrych* (pozn. 62), nestránkováno.

⁴³⁸ Frantizek Viktor Mokrý, *B. Ullrych* (pozn. 62), s. 20.

⁴³⁹ Alois Moravec, *Na b lidle*, 1938, olej, in: F. V. Mokrý, *A. Moravec* (pozn. 10), nestránkováno.

⁴⁴⁰ Bohumil Ullrych, *Pradleny*, 1938, olej, in: F. V. Mokrý, *B. Ullrych* (pozn. 62), nestránkováno.

⁴⁴¹ Alois Moravec, *Ned Iní odpoledne*, 1935, olej, plátno, in: F. V. Mokrý, *A. Moravec* (pozn. 10), nestránkováno.

⁴⁴² Alois Moravec, *Jarní ned le*, 1935, olej, in: F. V. Mokrý, *A. Moravec* (pozn. 10), nestránkováno.

*chleba*⁴⁴³ [135] nebo *Mláčení*⁴⁴⁴ [136] z roku 1936 ztvárnil autor na plátně. Oeny p i práci k obživ rodiny. Stejně nám ty v okrových a hn dých tónech zpracoval i Václav Rabas v roce 1939 [137, 138].⁴⁴⁵ V um leckých dílech z interiér se Moravec zabýval p edevzím otázkou sv tla, které v nich sehrávalo d ležitou roli. Vytvá elo kontrasty, kdy ást obrazu z stala pono ena v temnot , a osv tlené partie zd raznily hlavní nám t. Nap íklad na díle *Ve stodole* z roku 1937 paprsky slunce p icházející dve mi osv tily ti Oeny uklízející ve stodole [139].⁴⁴⁶ Velmi sviOná malba v hn dých a okrových odstínech jakoby se snažila zachytit neopakovatelný okamžik kaOdodenní roboty venkovského lidu. Velmi podobnou kompozici se stejným názvem *Ve stodole* vytvo il uhlem i Karel Bohá ek [140].⁴⁴⁷ Autor také využil sv tlo k dramati t jzímu promodelování oby ejného pohledu do hospodá ského stavení.

Podobn ůivot na venkov vnímal i Moravec v kolega z Um lecké Besedy Vojt ch Sedlá ek. Své nám ty zaznamenával sviOnou kresebnou linkou, která ur ila i další pouůívání technik.⁴⁴⁸ V noval se p edevzím akvarelu, temperu a kvazi, mén ásto sáhnul k oleji. Uplatn ní a p evahu kresby, která modelovala tvar a vytvá ela hloubku pohledu, m ůeme vid t na plátně *Podzim v polích* [141].⁴⁴⁹ Sedlá kova díla se vyzna ují velkou podobností s pracemi Aloise Moravce a ob as m ůe dojít i k jejich zám n . Oba um lce propojovalo krom stejného zkolení na Akademii výtvarných um ní u Maxe Ťvabinského a zájmu o venkov spojený s obdivem díla mistra Mikoláze Alze, také výb r stejných nám t zachycených dynamickou kresbou a použitím zemitých tón .

Pom rn klidné období, které následovalo po urovnání pom r po první sv tové válce, vřak vyst ídal rok 1933, kdy se dostal Adolf Hitler k moci. Moderní

⁴⁴³ Alois Moravec, *Sázení chleba*, 1936, olej, in: F. V. Mokrý, *A. Moravec* (pozn. 10), nestránkováno.

⁴⁴⁴ Alois Moravec, *Mláčení*, 1936, olej, lepenka, 58 x 67 cm, NG Praha, inv. . O 1769. in: F. V. Mokrý, *A. Moravec* (pozn. 10), nestránkováno.

⁴⁴⁵ Václav Rabas, *Sázení do pece*, 1939, olej, plátno, 47 x 31 cm, GVU Cheb, inv. . O 308. - Václav Rabas, *Na mlát* , 1939, olej, plátno, 55 x 74 cm, GVU Cheb, inv. . O 300.

⁴⁴⁶ Alois Moravec, *Ve stodole*, 1937, olej, in: F. V. Mokrý, *A. Moravec* (pozn. 10), nestránkováno.

⁴⁴⁷ Karel Bohá ek, *Ve stodole*, (1926), uhel, papír, in: F. V. Mokrý a Josef Krap (uspo ádali), *Život: výtvarný sborník*, sv. 6, 1927, obr. 31.

⁴⁴⁸ Zuzana Rybíková, *Vojt ch Sedlá ek . kresby, grafika* (kat. výst.), Východo eská galerie Pardubice 1983.

sm ry jako expresionismus, kubismus, dadaismus a surrealismus označil Adolf Hitler za zvrhlé umění, tzv. entartete Kunst a zakázal je.⁴⁵⁰ Od 15. března 1939 vznikl Protektorát Čechy a Moravy okupovaný nacistickým Německem a následně dne 1. září 1939 po útoku na Polsko vstoupila Evropa a nakonec celý svět do druhé světové války. Čechá umělci odezla do ilegality, někteří se stáhli do ústraní a ukončila se tak mnohdy kariéra velmi nadané osobnosti. Umělci v této době trpěli jak duchovně, protože nemohli tvořit, ale především fyzicky, jelikož jich celá Čechá skončila v koncentračních táborech.⁴⁵¹

Alois Moravec se dále držel svých tradic a obrátil se ke svým vzpomínkám a rodnému kraji. Jižní Čechy pro něj ve zvláště tímto období byly útlou, pohlažením a pobyty zde vnázely světlo do jeho života uprostřed války. Krajinu, kde Moravec jako dítě pobýval, ztvárnil například na plátně z roku 1944 s názvem *Hra ovce (Boubín)* s podnázvem *Pastviny u Svíratice* [142].⁴⁵² Pasa krava jakoby zde omylem vezla do malířova pohledu na pastvinu plnou krav. Její postava však diváka nijak na plátně neruší, naopak došlo k pirozenému propojení krajiny s lovem. Ani jedna ze sloček nepřevážila druhou. Uvolněný rukopis v rychlosti zachytil okamžik vzedního dne. Barevnost obrazu zůstala u zemitých teplých tónů.

Poklidnou krajinu expresivními tahy ztřešně ztvárnil Moravec i na obraze *Přívaz na Lučnici u Rudné* z roku 1945 [143].⁴⁵³ Barevnou skladbu umělec komponoval z hnědých, zelených a modrých. Téma přívazu zaujalo i Vlastimila Radu již v roce 1940 na díle nazvané *Přívaz v Sedlci* [144].⁴⁵⁴ Jeho malba bez postav připomíná spíše

⁴⁴⁹ Vojtěch Sedláček, *Podzim v polích*, 1933, olej, plátno, 59 x 98,5 cm, Galerie výtvarného umění Ostrava.

⁴⁵⁰ Vojtěch Lahoda, *Moderní umění a cenzura v letech protektorátu*, in: Polana Bregantová . Rostislav Švácha . Marie Platovská ed al., *Dějiny českého výtvarného umění V 1939/1958*, Praha 2005, s. 115.

⁴⁵¹ Anděla Horová, *Doba protektorátu a poválečná léta*, in: Polana Bregantová . Rostislav Švácha . Marie Platovská ed al., *Dějiny českého výtvarného umění V 1939/1958*, Praha 2005, s. 21.

⁴⁵² Alois Moravec, *Pastviny u Svíratice*, 1944, olej, plátno, 68 x 99 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 44, soukromá sbírka české Budějovice.

⁴⁵³ Alois Moravec, *Přívaz na Lučnici u Rudné*, 1945, olej, plátno, 68 x 99 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 1945, na rubu výstavní ztítek Alzovy jihočeské galerie v českých Budějovicích, zn. na napínacím rámu sVystaveno: Jihočeský Melantrich", Aukční dům Zezula, . A28/227.

⁴⁵⁴ Vlastimil Rada, *Přívaz v Sedlci*, 1940, olej, in: Jan Květa, *Vlastimil Rada, malíř a ilustrátor*, Praha 1953, obr. 42.

impresionisticky pojaté krajiny Antonína Slavíka a to díky Radovu m k ímu rukopisu a zjemn íému koloritu.

Krom krajinomaleb ve ty icátých letech pokračoval Moravec také v zachycování lidí v pracovním nasazení. Veselejší lad ěná plátna dokumentující ůeny p í práci se zm ěnila v pochmurné prostředí lom ě, kde robustní muůi plnili své úkoly v dob ě války . *Dynamitová náloů*⁴⁵⁵ [145], *Práce*⁴⁵⁶ [146] . vznikla v roce 1943. Plátna maloval Moravec zirkými tahy zt ětce ve vysokých pastách. Postavám navracel um ělec tíůivou, ěrnou obrysovou linku sociálního realismu, který vznikl po první sv ětové válce a pokračoval i v dob ě poniůování ůov ěka za fašistického otroká ství a nacistického b ěsn ění.⁴⁵⁷

Po ukon ění druhé sv ětové války a osvobození republiky dne 8. kv ětna 1945 získávala postupem ěasu Komunistická strana ěskoslovenska stále siln ější politický vliv. Na ja ě roku 1946 vyhrála strana s velkou p ěevahou volby. Komunisté proklamovali kladný p ěstup k um ění a jejich heslem se stalo *sKultura pat ě í národu a lidu*.^{ůů} Díky této podpo ě um ění vystavoval Alois Moravec v Praze roku 1946 své obrazy a kresby p ědevzím z první poloviny ty icátých let, na nichů zdokumentoval pracující lid v dob ě války.⁴⁵⁸ Bohatost témat, která Alois Moravec ve své tvorb ě zachycoval, si ale ůournalistická kritika shrnula do ozna ění *malí venkovského gendru*^{ůů}⁴⁵⁹

Malí ova tvorba by se po druhé sv ětové válce, kdy se k moci dostali komunisté, mohla zdát být poplatná dob ě. Komunismus si zakládal hlavn ě na oslav ě ůlnické t ědy a pracujícího lid v bec. Alois Moravec vřak nebyl zastáncem komunistického reůimu, pouze tvo ěil to, co se mu líbilo, a co m ěl rád. Proto ve stylu své tvorby pokračoval i po únorovém komunistickém p ěvratu v roce 1948. Nadále op ěvoval ve svých dílech poůní práci jako vřední hrdinství venkovských lidí.

⁴⁵⁵ Alois Moravec, *Dynamitová náloů*, 1943, olej, in: Karel Fiala (upravil), *Sdruůení jiho ěských výtvarník ě* , ěské Bud ějovice 1949, nestránkováno.

⁴⁵⁶ Alois Moravec, *Práce*, 1943, olej, in: Karel Fiala (upravil), *Sdruůení jiho ěských výtvarník ě* , ěské Bud ějovice 1949, nestránkováno.

⁴⁵⁷ Frantizek Viktor Mokřý, *Realismus* (pozn. 384), s. 41.

⁴⁵⁸ Ladislav Stehlík, *Lid ě práce v obrazech Aloise Moravce* (kat. výřt.), Salon výtvarné dílo v Praze 1946.

Neustále se pohyboval a procházel křídlem krajiny Pootaví, Strakonicko, Stelské Hoztice, Poříčí, Prácheňsko a Chyžecko. Nadále propojoval lovka obdávajícího rodnou půdu se zvířaty a vze umis oval do krajinných pohled. Výstava díl z tohoto období do roku 1951 probíhala ve Výstavní síni Melantrich v Praze.⁴⁶⁰

Na olejomalbě *Pradlena v chaloupkách*,⁴⁶¹ která vznikla v Poříčí na Otavě roku 1951, zopakoval Moravec motiv mladého páru vyrábějícího na plavbu loďkou [147]. V jiném úhlu se dvojice objevila již na obraze s názvem *Přívos na Lučnici u Rudné*. Hlavním objektem se zde stala žena peroucí prádlo u řeky. Obraz vertikálně rozdělil mohutný strom na část, kde se odehrává děj v korytě řeky Otavy a na klidnou, statickou část s bílým stavením. Barevnou paletu prozářila jasná oranžová barva ve vyzdílených vrstvách.

Poříčí inspirovalo Moravce také pro další námět *První domky v Poříčí* z roku 1952 [148].⁴⁶² Obraz se stal okleštěnou verzí obrazu *Na kraji vesnice* z roku 1947 [149].⁴⁶³ Moravec zde vynechal vyzdílený komín, ale jinak s malými obměnami ponechal již jednou užitý pohled. Barvu nanášel umělec rychlými tahy ztlačení ve vysokých pastách, což přispělo k větší plasticitě a expresivitě obrazu.

V několika plánech zachytil Moravec krajinu z okolí Stelských Hoztic, kde v mládí žil s rodinou. Obraz s názvem *Strakonický rybník* se zrodil roku 1958 [150].⁴⁶⁴ Malíř zachytil skotačící děti ve vodě za parného letního dne. Moravec ke krajinám přistupoval expresivním rukopisem i barevností a zdůrazňoval v nich epickou složku.

⁴⁵⁹ Ibidem.

⁴⁶⁰ Karel Žtíka, *Alois Moravec* (kat. výst.), Výstavní síň Melantrich, Praha 1951.

⁴⁶¹ Alois Moravec, *Pradlena v chaloupkách*, 1951, olej, karton, 69 x 56,5 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 51, soukromá sbírka české Budějovice.

⁴⁶² Alois Moravec, *První domky v Poříčí*, 1952, olej, karton, 49 x 31 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 52, soukromá sbírka české Budějovice.

⁴⁶³ Alois Moravec, *Na kraji vesnice*, 1947, olej, plátno, 55 x 75 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec, viz: prodejní galerie Antique Plzeň, <http://www.antikpraha.cz/index.php?idAktualni=8&idInzerat=3599>, vyhledáno dne 29. 3. 2012.

⁴⁶⁴ Alois Moravec, *Strakonický rybník*, 1958, olej, karton, 65 x 44,5 cm, sign.: vlevo dole: Alois Moravec 58, soukromá sbírka české Budějovice.

Oproti nim stály panoramatické krajiny bez známek Oivota, které maloval Vlastimil Rada . *Krajina v Troji u Prahy* [151].⁴⁶⁵

Vedle nám t krajinných as od asu namaloval Alois Moravec kytice, u nich0 se inspiroval Václavem Ťpálou.⁴⁶⁶ A to jak v nám tu, kdy mu vzorem mohla být Ťpálovo plátno *Pivo ky bílé na Otav* z roku 1935,⁴⁶⁷ tak v barevné skladb ěrveno, modro, bílých tón zdaleka vzak ne tak zá ivých [152]. *Kytici pivon k s jasmíny* namaloval Moravec roku 1950 [153].⁴⁶⁸ Ohromné ěrvené kv ty pivon k, které tém p evá0ily vázu, doplnily bílé kvítky jasmínu. Nádobu s kyticí umístil stejn ě jako Ťpála do krajinného terénu.

V padesátých letech se Moravec vrátil na Ťumavu, aby zde po domluv s tehdejším editelẽm Muzea v Kazperských horách Emanuelem Bouzkou vytvo il na objednávku díla s zumavskými motivy.⁴⁶⁹ Obrazy byly umíst ěny do muzejních sbírek a expozic. Spolupráce s muzeem trvala deset let. Moravec tehdy p ijí0d l ka0dé léto do Kazperských Hor, kde pobýval na letním byt ě u Horpeniak .⁴⁷⁰ Pr vodcem a idi em na cestách se mu stal místní ob an Václav Birhanzl, který byl vážným sb ratelem um ní zvlázt grafiky. B hem t chto deseti let prob hla i ada výstav, která p edstavovala ve ejnosti Moravcovu um leckou tvorbu ze zumavských kout .

Z po átku Moravec kreslil p edevzím velké formáty uhlem a rudkou, v nich zachycoval tehdejší Ťumavu . *Annín, Kazperk, Srní*. Nám ty zpracovával um lec hned n kolikrát z r zných pohled ě a díky tomu získaly postupem asu p edevzím dokumentární hodnotu. Jadrné kresby se staly p edobrazem olejomalb, které následovaly v jeho tvorb ě na konci padesátých a na za átku zedesátých let.⁴⁷¹

⁴⁶⁵ Vlastimil Rada, *Krajina v Troji u Prahy*, 1952, olej, plátno, 80 x 111 cm, nezna eno, Národní galerie v Praze, inv. . 6131.

⁴⁶⁶ Jana Kladivová, *Obrazová tvorba* (pozn. 16), s. 58.

⁴⁶⁷ Václav Ťpála, *Pivo ky bílé na Otav* , 1935, olej, plátno, 115 x 78 cm, Galerie Art Praha, aukce, viz: <http://www.lt-s-world.com/2012/04/16/galerie-art-praha-aukce-2/>, vyhledáno dne 8. kv tna 2012.

⁴⁶⁸ Alois Moravec, *Kytice pivon k s jasmíny*, 1950, olej, deska, 54 x 74 cm, sign.: vpravo dole: MORAVEC 50, soukromá sbírka ěské Bud jovice.

⁴⁶⁹ Vladimír Horpeniak (pozn. 82).

⁴⁷⁰ Ibidem. *sMoravce p i jeho letních pobytech navzt vovali p átelé jako architekt a kreslí Bohumír Kozák, malí i Lev Ťímák a Karel Kupka (otec i syn stejného jména), nebo grafi ka Ludmila Ji incová a další.*

⁴⁷¹ Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, Pátá výstava prací ze Ťumavy a Pozumaví* (kat. výst.), Ťumavské muzeum Kazperské Hory 1969.

Hbitými tahy zt tce dokázal Moravec mistrn zaznamenat tok dravé í ky *Vydry* v roce 1959 [154].⁴⁷² Voda p eskakující kameny, deroucí se korytem eky se stala inspirací mnoha jeho pláten, stejn jako Klostermannova chalupa . *Klostermannova chalupa na Srní*,⁴⁷³ *U Klostermann v Srní*⁴⁷⁴ [155]. Klostermannovy romány etl Alois Moravec ji0 jako dít a jako dosp lý n kolik Klostermannových knih dokonce sám ilustroval jako nap íklad *Mlhy na blatech* v roce 1951.⁴⁷⁵

Moravcovy obrazy asto pocházely také z okolí samotného m sta Kazperské Hory, jako nap íklad *Kazperské Hory od západu* z roku 1960 [156].⁴⁷⁶ Plátno dokumentovalo vzhled m sta s architekturou na za átku zedesátých let 20. století. Do pop edí umístil um lec pro n j typické 0eny p i práci. Barevná skladba díla, zvlázt zelen luk, p sobí nev rohodn a p íliz k íklav .

P eva0ující zelené tóny tentokrát potemn lé v kombinaci s modrými a zedými najdeme také na olejomalb *Roklan z Filipovy hut* z roku 1962 [157].⁴⁷⁷ Obraz ztvár uje opuzt né zumavské slat , kterými protéká byst ina. V pozadí se ty í vrcholy Velkého a Malého Roklanu, nad nimi se stahují mra na.

Akademický malí Alois Moravec získal v roce 1969 estné ob anství od delegace M stského národního výboru v Kazperských Horách za svou um leckou innost pro Muzeum Źumavy v Kazperských Horách a v bec za kladný vztah k Źumav [158].⁴⁷⁸

Moravec se nadále s odstupem asu vracel k ji0 ov eným nám t m a maloval je expresivn ji pod vlivem nových zkuzeností. Jeho rukopis se b hem let neustálé a pilné práce uvolnil a jeho díla tak získala na 0ivosti a opravdovosti. Olejem Alois Moravec zachytil *Ned li u vody*, její0 detail se dostal v roce 1979 na známku

⁴⁷² Alois Moravec, *Vydra*, 1959, olej, 65 x 100 cm, Źumavské muzeum Kazperské Hory.

⁴⁷³ Alois Moravec, *Klostermannova chalupa na Srní*, 1959, olej, 54 x 74 cm, Źumavské muzeum Kazperské Hory.

⁴⁷⁴ Alois Moravec, *U Klostermann v Srní*, 1960, olej, 35 x 50 cm, Źumavské muzeum Kazperské Hory.

⁴⁷⁵ Ladislav Stehlík, Pátá výstava (pozn. 470), nestránkováno.

⁴⁷⁶ Alois Moravec, *Kazperské hory*, 1960, olej, 65 x 100 cm, Źumavské muzeum Kazperské Hory.

⁴⁷⁷ Alois Moravec, *Roklan z Filipovy hut* , 1962, olej, 35 x 50, Źumavské muzeum Kazperské Hory.

⁴⁷⁸ SOA Plze , fond Alois Moravec 1921-1983, sign. B. Fotografie A. Moravec s p áteli a jiné (1950-1982), kart. 1.

v hodnot 1, 60 K [159].⁴⁷⁹ Nejspíše zlo o projev uznání ze strany státu, poté co byl v roce 1974 jmenován zasloužilým umělcem. Obraz vznikl již v roce 1966 a je v majetku Národní galerie v Praze. Malíř vypočetil teplý den, kdy slunce s tmami vyrazilo k obloze. Obraz vyzařuje pohodu, kterou umělec docítil použitím jasných barev.

Barvu Moravec našel s lehkostí ve výzvěch pastel. čím dál více pracoval se světlým tlem. I ke konci své tvorby zůstával v ryzí zářivých jasných tónech. Svými uměleckými výtvarnými opětoval kraj v povodí Otavy. Obrazy a grafiky z této oblasti vystavilo Okresní muzeum v Písku v roce 1976.⁴⁸⁰ Občas jezdil i na Šumavu, kde stále nacházel nové a neokoukané pohledy do kraje. Šumavské muzeum v Kazperských Horách vystavilo díla z tohoto období v roce 1978.⁴⁸¹ Cestoval tehdy spíše po menších vesničkách a dokumentoval jejich vzhled a život, jaký v nich lidé prožívali. Mezi vystavenými pracemi bychom našli například *Javorník, Dobruška, Malešovice, Žihobce* a mnoho dalších.

Až do své smrti, která Aloise Moravec zastihla 6. března 1987, byl umělecky aktivní. Podnikal výpravy do pláně, kde již po několikáté maloval v již dobře známých místech. Dílo s názvem *Ve Straznicích u Burian* [160] z roku 1983 reprezentuje obrazy z posledních let malířova života, kdy rychlý a nervní rukopis připomíná expresionistické pojetí.⁴⁸² Velmi hbité tahy zřejmě zaznamenaly vesnickou kapli u meze vzrostlými stromy, na nichž je patrné použití výzvěch vrstev pasty. Lidé, které Moravec vypočetnil, se téměř ztrácejí ve zmatených barevných skvrnách.

V roce 1984 zachytil Moravec párem rychlých tahů zřejmě bez větší detailu *Kalenickou alej* [161].⁴⁸³ Podobně jako u předchozího díla najdeme v oblasti vegetace vysoké barevné pasty. Složení palety Moravcových obrazů posledních let zůstala u stejných barev s převládajícími zemitými tóny.

⁴⁷⁹ Alois Moravec, *Nedle u vody*, 1966, olej, plátno, 54,5 x 74 cm, Národní galerie v Praze, inv. no. O 14526. Viz: Mark Wilson, *eskoslovensko a česká republika*, Knihovna eskoslovenských a českých poštovních známek, 1918-2011, <http://www.cpslib.org/aip/1979-2405.htm>, vyhledáno dne 29. 3. 2012.

⁴⁸⁰ Ladislav Stehlík, *Zasloužilý umělec Alois Moravec* (kat. výst.), Okresní muzeum v Písku 1976.

⁴⁸¹ *Zasloužilý umělec Alois Moravec, nositel vyznamenání za vynikající práci - šumavské motivy* (kat. výst.), Muzeum Šumavy Kazperské Hory 1978.

⁴⁸² Alois Moravec, *Ve Straznicích u Burian*, 1983, olej, deska, 35 x 50 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec 83, soukromá sbírka české Budjovice.

Alois Moravec ve své malířské tvorbě vycházel především z české tradice. Hlavním vzorem mu byl Mikoláš Aleš, se kterým ho pojila láska ke krajině jihozápadních a léta prožita v Pootaví. Mimo něj, ale obdivoval i další mistry současně českého malířství. Zároveň jej především v počátcích jeho uměleckého tvoření ovlivnil například Jan Preisler, Antonín Slavíček, později československé typy Rudolfa Kremličky, neoklasické náměty Václava Špály. Ale ani zahraniční umělecká tvorba jej nenechávala chladným. Alois Moravec vnímal a zároveň i přijímal nové styly v umělecké produkci. Jihozápadně tak inspirovaly například Milletovy typy vesnických postav nebo Daumierova trhavá, kresebná linka zachycující osoby.

V počátcích Moravcovy uměleckého snažení se ve zpracování stávaly motivy zachycující krajinu a pracující lid v závislosti na sociální situaci, což se stalo společným jmenovatelem členů Výtvarného odboru Umělecké besedy kolem sborníku *Život*. V druhé polovině Moravcovy kariéry se mu lépe podařilo krajinné náměty propojit s postavami v ní do jednotného celku. Složky se v obrazech navzájem nepěveňovaly a tím dosáhla Moravcova díla harmonie.

⁴⁸³ Alois Moravec, *Kalenická alej*, 1984, olej, deska, 40 x 80 cm, sign.: vpravo dole: 84 A. Moravec, soukromá sbírka české Budějovice.

6. Závěr

Po několika měsících práce na bližším a detailnějším poznávání akademického malíře Aloise Moravce, mě především zaujala jeho roznorodá a velmi bohatá činnost. Vzestupně umělecky nadaná osobnost se vnovala grafické tvorbě, malbě, ilustracím knih, novin a časopisů. Vedle těchto zvláště rozsáhlých výtvarných odvětví se v období, kdy pobýval umělec v Plzni, zabýval i scénografií.

Umělec se narodil v jihočeských dělnických a přesto, že v tuzemsku svého otce Emil v Praze, zůstal v námětech svých výtvarných děl i ve svém srdci věrně jeho české krajině. Díky oddanosti a náklonnosti se stalo i Moravcovo vstoupení do regionálního spolku Sdružení jihočeských výtvarníků v českých Budjovicích. Sdružení se ve své činnosti vnovalo rozšiřování povědomí o výtvarném umění mezi veřejností. SJV zaplnilo svým snažením nedotčený kout jihočeských dělnických a úspěšně se dostalo i za jeho hranice.

Moravcovo umělecké zrání se v počátcích vyvíjelo hlavně ve volné grafice. Díky zkolování profesorem Františkou Kyselou na Uměleckoprůmyslové škole a Maxem Švabinským na Akademii výtvarných umění v Praze začal mladý umělec vystavovat již během zkolních let. Tehdy také vstoupil do Sdružení českých umělců grafiků Hollara, kde získával další zkušenosti od členů spolku a poznával svět na zahraničních výstavách. Umělecké grafice se Moravec vnoval zvláště během dvacátých let 20. století, kdy vytvořil celou řadu grafických cyklů, z nichž již první a nejznámější soubor grafických listů *Roční období* se vyznačoval zvládnutím techniky i kompozice.

Ruku v ruce s grafickým vzděláním zla ilustrátorská činnost, která se od jeho prvotiny v roce 1916 nezastavila až do konce života. Zpracoval asi na 350 knižních výprav svazků, o jejichž soupis se pokusil společně s Arsenem Pohribným. Díky v tuzemsku knih ilustrovaných Moravcem se odehrával mezi lidmi přijímacími v prostředí českého venkova. Jako autor jak prózy, tak poezie opovlala s láskou ve svých dílech rodný kraj. Nejprve se mezi nimi objevilo jméno Antonína Sovy, Terézy Novákové, Karla Klostermanna, Jana Morávka a Jindřicha Šimona Baara. Kromě

eských autorů vytvářel výtvarný doprovod i například mladí zahraniční autor jako Marcela Prévosta a Jacka Londona.

Grafických znalostí využíval i pro ilustrace časopisů a novin, jimiž si například vydával v nesnadných dobách. Dále zpracovával graficky i kresební přesdvěst exlibris pro knihy sbíratele a svých přátel. Nikdy také neopomněl potěšit své příbuzné a přátele kreslenou novoročníenkou i blahopřáním.

V malbě se Moravec po vstupu na uměleckou scénu vyrovnával se sociální problematikou po první světové válce společně s dalšími členy Výtvarného odboru Umělecké Besedy. V sociálním realismu se vynořoval na výjimky venkovského prostředí, které ztvárňoval uhlazenou malbou a temným, nevýrazným koloritem. Prostřednictvím zerosvitné modulace formoval tvary ve svých obrazech dvacátých let dvacátého století. Pro svůj neutuchající optimismus brzy přezel k ztvárňování krajiny a lidí v rámci sensuálního realismu. Jeho tahy ztřtem získaly na expresivitě. Projasnila se i jeho paleta využívanjící pestřejších a teplejších barevných tónů. U dokumentování lovčaka v sepnutí s krajinou zůstal po celý život. V počátcích tvorby dominovala buď krajina nebo lovčák, i když vřdy byly přítomny obě složky. Tento nepoměr Moravec zvládnul během poloviny čtyřicátých let, kdy dosáhnul jednoho harmonického celku po stránce kompozice i barevné.

Moravec za svůj poměrně dlouhý život, během kterého prošel vřtinu událostí dvacátého století, nikdy neztratil optimismus a chuť do života. Přes nejvřznější doby politické i umělecké si po celou svou existenci udržel vlastní rukopis a námět z venkovského prostředí. Velmi blízký svou inorodostí a vřtvárným projevem mu byl Vojtěch Sedláček, který ale předevezím ztvárňoval východoeský kraj. Mělo na Moravci překvapilo, že nebyl štádný bohém, ale obyčejný lovčák se smyslem pro pracovní morálku i pro humor. Snad to bylo dáno jeho vesnickým převodem, anebo lidmi, které kreslil a se kterými se při práci stýkal. Byl jedním z nich a jeho tvorba tak dokládá dnes již zapomenuté hodnoty získané soužitím s přírodou.

Prameny

Archiv Západo českého muzea v Plzni

Soubor návrhů kostýmů pro divadelní hru Bedicha Smetany *Dalibor*, v počtu devět kusů.

Archiv Akademie výtvarných umění v Praze

Katalog grafické tvorby prof. Maxe Švabinského 1910-1927.

Soukromá pozůstalost Jindřicha Moravce v českých Budějovicích

Fotografie, korespondence, výstavní katalogy, ukázky grafické a malířské tvorby, opis části kroniky vnučící se rodu Moravců z Kroniky. 1. zeměpisné rody 1654-1954, kterou v roce 1953 vytvořil kronikář Augustin Moravec opisy z Archivu země České a sepsal rodopisy jednotlivých zeměpisných rodů od roku 1654 do roku 1954.

Státní oblastní archiv v Plzni (SOA Plzeň)

Fond Alois Moravec 1921-1983, tvořící se (z let 1921-1956) s krajinářskými studii ze západních území, ukázky grafické tvorby, fotografie, korespondence, soupis grafických prací (Hollar 1960), katalogy, plakáty, tiskové texty o Aloisi Moravci.

Státní oblastní archiv v Třeboni (SOA Třeboň)

Fond Sdružení jihočeských výtvarníků (SJV) v českých Budějovicích 1925-1950, Inventář ev. č. 43, fond obsahuje 9 správních knih (1925-1949), 16 kartonů spisového materiálu (1925-1950), 7 ústředních knih (1925-1949), 3 kartony ústředních dokladů (1925-1949), 13 knih (1925-1949) a 8 kartonů tiskovin a ztoček (1927-1949) dokumentární povahy.

Literatura (azena abecedn)

- Eva Bu0gová, *Ilustrátor Alois Moravec*, Praha 1964.
- Frantizek Dvo ák, *P I století eské grafiky, S UG Hollar 1917. 1967*, Praha 1967.
- Karel Fiala (upravil), *Sdru0ení jiho eských výtvarník* , eské Bud jovice 1949.
- Luboz Hlavá ek, *Sou asná eskoslovenská grafika*, Praha 1964.
- Luboz Hlavá ek, *Sou asná grafika I*, Praha 1977, s. 48-49.
- Frantizek Holezovský, Alois Moravec, in: *eztí ilustráto i v sou asné knize pro d ti a mláde0*, Praha 1989, s. 243-246.
- And la Horová (ed.), *Nová encyklopedie eského výtvarného um ní*, A-M, Praha 1995.
- And la Horová (ed.), *Nová encyklopedie eského výtvarného um ní*, N-ž , Praha 1995.
- And la Horová (ed.), *Nová encyklopedie eského výtvarného um ní*, Dodatky, Praha 2006.
- Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného um ní* , eské Bud jovice, zest ísel sborníku z let 1934-1936 a dále 1939-1941.
- Augustin Jarolímek, *Chyzecko v historii více jak osmi století*, Chyzky 2009.
- Petr Jindra, *Um ní eského západu, Sdru0ení západo eských výtvarných um lc v Plzni 1925-1951*, Plze 2010.
- Jana Kladivová, *Obrazová tvorba Aloise Moravec v mezivále ném období* (diplomová práce), Katedra d jin um ní a estetiky, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 1979.
- Jana Kladivová, *Ko eny obrazové tvorby akademického malí e Aloise Moravce*, in: *Sborník vlastiv dných prací o řumav k 650. výro í m sta Kazperské Hory*, Kazperské Hory 1980, s. 193-203.
- Ji í Kotalík (úvod), *Vlastimil Rada: 1895-1962*, Praha 1976.
- Jan Kv t, *Vlastimil Rada, malí a ilustrátor*, Praha 1953.
- Vlastimil Kv tenský (red.), *Národní um lec Vojt ch Sedlá ek v Javornici*, Hradec Králové 1972.
- Vlastimil Kv tenský, *Vojt ch Sedlá ek*, Hradec Králové 1972.
- Vojt ch Lahoda, Mahulena Nezlehová (et al.), *D jiny eského výtvarného um ní IV/1*, Praha 1998.
- Vojt ch Lahoda, Mahulena Nezlehová (et al.), *D jiny eského výtvarného um ní IV/2*, Praha 1998.
- Ji í M. Linhart (red.), *Um ní ji0ních ech 1947-1948: sborník Práce Sdru0ení jiho eských výtvarník* , eské Bud jovice 1947.
- Jind ich Marco, *O grafice*, Praha 1981, s. 291.
- Josef Richard Marek, *Frantizek Viktor Mokrý*, Praha 1940.
- Frantizek Viktor Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940.
- Frantizek Viktor Mokrý, *Realismus v eském malí ství*, Praha 1948.

- Frantizek Viktor Mokrý, *Bohumil Ullrych*, Praha 1946.
- Alois Moravec, Lov na krajinu, *P íloha Sborníku grafické práce Hollar IX*, sv. 4, 1933.
- Alois Moravec, Po átky malí e, *P íloha Sborníku grafické práce Hollar XII*, sv. 4, 1936.
- Old ich Nesvadba, *Sdružení jiho eských výtvarník v eských Bud jovících 1925-1950* (diplomová práce), Historický ústav Filozofické fakulty Jiho eské univerzity v eských Bud jovících, eské Bud jovice 2007.
- Emil Pacovský, Sdružení jiho eských výtvarník v eských Bud jovících, *Um lecké revue Veraikon*, ro . XII, 1926, sezt 1, s. 1-12.
- Jaroslav Pezina, *eská moderní grafika*, Praha 1940.
- Arsen Pohribný, 44 let grafické práce Aloise Moravce, *Sborník grafické práce Hollar XXXI*, sv. 1, 1960, s. 34-38.
- Arsen Pohribný, Alois Moravec, Soupis grafických prací, *P íloha Sborníku grafického um ní Hollar XXXI*, Praha 1960.
- Bohumil Polan, Vnit ní postavení Aloise Moravce, *Sborník grafické práce Hollar VII*, 1930-1931, s. 133-140.
- Jan Rambousek a redak ní rada, *Sborník grafické práce Hollar*, Praha, tvrtletník Sdružení eských um lc grafik Hollar z let 1923-1966.
- Jaroslav Riedl, Pootavská malí ská ko ist, *eskobud jovické listy*, 13. 1. 1994. Jaroslav Riedl, Malí prozá ený sluncem i duchem, *eskobud jovické listy*, 7. 3. 1997, s. 5.
- Jaroslav Riedl, Moravcovo malí ské dílo, *Ned Iní kanape*, . 13, sobotní p íloha jiho eských Deník Bohemia, 30. 3. 2002, s. 2.
- Ladislav Stehlík, Zasloužilý um lec Alois Moravec . malí nazeho kraje/Pokra ovatel Alzova um leckého odkazu, *Naze noviny*, ro ník 29, . 29, 8. srpna 1974, s. 3.
- Ladislav Stehlík, *U krbu*, Praha 1987, s. 28-34.
- Blanka Stehlíková, *Sociální grafika Oák řvabinského zkoly*, Praha 1962.
- Blanka Stehlíková, *Ilustrace*, Praha 1984.
- Rudolf Gustav řimek, *Jiho ezí malí i a básníci*, Praha 1939.
- Rostislav řvácha, Marie Platovská (et al.), *D jiny eského výtvarného um ní V*, Praha 2005.
- Vlastimil Tetiva, Sdružení jiho eských výtvarník , in: *eské um ní XX. století 1. díl*, eské Bud jovice 2003, s. 122-136.
- Prokop Toman, *Nový slovník eskoslovenských výtvarných um lc I.*, A-M, Ostrava 1993.
- Prokop Toman, *Nový slovník eskoslovenských výtvarných um lc II.*, L-ž, Ostrava 1993.
- Prokop Toman . Prokop H. Toman, *Dodatky ke slovníku eskoslovenských výtvarných um lc* , Praha 1955.
- Prokop Toman, Alois Moravec, in: *Nový slovník eskoslovenských výtvarných um lc II.*, L-ž, Ostrava 1993, s. 152-153.

Prokop Toman, Prokop Hugo Toman, Alois Moravec, in: *Dodatky ke Slovníku eskoslovenských výtvarných umlc*, Praha 1955, s. 132.

Slavomil Vencel, *eské exlibris: historie a souasnost*, Praha 2000, s. 86.

(Sve) Slavomil Vencel, *Alois Moravce*, in: Andla Horová, *Nová encyklopedie eského výtvarného umní*, Dodatky, Praha 2006, s. 515.

Život: výtvarný sborník, revue Výtvarného odboru Umlecké besedy, Praha, ísla z let 1921-1949.

Katalogy (azeny chronologicky)

Ladislav Stehlík, *Lidé a práce v obrazech akad. Malíe a grafika Aloise Moravce* (kat. výst.), Salon výtvarné dílo v Praze 1946.

Jan Loriz, *Alois Moravec, souborná výstava p vodní grafiky* (kat. výst.), Sí Hollar Praha 1946.

Karel Ťtíka, *Alois Moravec* (kat. výst.), Výstavní sí Melantrich v Praze 1951.

Miroslav Krajný, *Alois Moravec, soubor obraz , grafik a kreseb k zedesátinám* (kat. výst.), D m um ní eské Budjovice 1959.

Karel Ťtíka, *Alois Moravec soubor grafiky k zedesátinám* (kat. výst.), Výstavní sí Hollar v Praze 1959.

Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, nositel vyznamenání s za vynikající práci* (kat. výst.), Vlastiv dné muzeum ve Strakoncích 1964.

Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, Pátá výstava prací ze Ťumavy a Pozumaví* (kat. výst.), Ťumavské muzeum Kazperské Hory 1969.

Ladislav Stehlík, *Alois Moravec* (kat. výst.), Okresní vlastiv dné muzeum ve ž á e nad Sázavou 1971.

Alois Moravec, grafické dílo (kat. výst.), Sál zámku v Krom íoi 1972.

Vladimír e ucha, *Alois Moravec, grafické dílo* (kat. výst.), Východo eská galerie v Pardubicích 1974.

Alois Moravec: Obrazy z Hora0 ovicka (kat. výst.), M stské muzeum v Hora0 ovicích 1976.

Ladislav Stehlík, *Zasloužilý umlec Alois Moravec, Výb r z díla* (kat. výst.), Okresní muzeum v Písku 1976.

Zasloužilý umlec Alois Moravec, nositel vyznamenání s za vynikající práci Ťumavské Motivy (kat. výst.), Muzeum Ťumavy Kazperské Hory 1978.

Bohumil Paclík, *Alois Moravec* (kat. výst.), Husinec 1979.

Blanka Stehlíková . Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, Výb r z díla* (kat. výst.), Galerie Václava Ťpály v Praze 1980.

Zuzana Rybíková (úvodní text), *Vojtěch Sedláček. kresby, grafika* (kat. výst.), Východočeská galerie Pardubice 1983.

Boivoj Lauda, *Zasloužilý umělec Alois Moravec, obrazy a grafiky* (kat. výst.), Alžovská jihocheská galerie v Hluboké nad Vltavou 1984.

Blanka Stehlíková, *Alois Moravec, Výběr z díla* (kat. výst.), Alžovská jihocheská galerie v Hluboké nad Vltavou (rok neuveden).

Internetové zdroje

Kronika 1. československé rodiny 1654-1954,

<http://www.obec-cizkov.cz/download-file/835-1295923479.pdf>, vyhledáno 11. 9. 2011.

Projekt Osobnosti Chyžecká 0ák Zř Chyžky 2008,

<http://www.zschysky.cz/2008/osobnosti-chysecka/>, vyhledáno 11. 9. 2011.

Vladimír Horpeniak, *Malí krajiny jihočeských území*, Výstava Aloise Moravce,

<http://www.sumavanet.cz/diskuse/prispevek.asp?tab=snet&id=3715>, vyhledáno 13. 10. 2011.

Summary

My thesis deals with the figure of fine artist Alois Moravec and Sdružení jiho českých výtvarníků (The Association of South Bohemia Artists). They both have great significance for the region of South Bohemia. Likewise for the painter Alois Moravec and for the South Bohemian Club applies that their importance goes beyond the borders of the region and their artistic activities left a footprint in the course of Czech art history. Alois Moravec was dedicated to a number of different forms of fine arts . painting, drawing, graphic design, books and magazines illustration. Apart from that, he designed a couple of costumes for a local theatre in Plzeň, during the time of his presence there. It can be sometimes difficult to be knowledgeable in the artist's art work only because of its great extent. The effort showed many celebrities during his life. After he died, Alois Moravec slowly faded into obscurity as one of many regional painters, although he gained numerous awards. It was one of the reasons why I have tried myself now with distance to grasp his work as a whole.

Another reason for me was the relationship that connects our family with the family of Alois Moravec. In addition to the family relationship what also we have in common is the passion for the beautiful, rich landscape of South Bohemia.

In my work I tried to create a comprehensive overview of his life's journey and development of his artistic creations. Most authors who Alois Moravec and his work dealt with, they only looked at him from one angle, according to his art techniques. My thesis is divided into several parts, which deal with artist's life, his training, membership in Umělecká Beseda and Hollar. This is followed by the huge part about Sdružení jiho českých výtvarníků in české Budějovice. In it I analyze not only the history of the league, but its exhibition, publishing and other activities. I follow its work not only in South Bohemia, but thanks to cooperation with associations also in various region of the Czechoslovakia.

The conclusion of my work closes on a section where I pay attention to the insight into his illustration work, graphic design and painting with examples from public and private collections.

Seznam obrazové přílohy

Obrazová příloha dokresluje samotný text práce a také zařazení fotografií na něm závisí. V seznamu zkratk uvádím zkratky, které jsem použila jak v seznamu tak především ve vizuálně obrazové příloze. Z finančních důvodů nejsou vizuálně všechny fotografie obrazové přílohy, které se nacházejí v seznamu a na CD příloze.

Seznam zkratk

A) Institucí

AJG Hluboká n. V.	Alžovská jihoslovenská galerie Hluboká nad Vltavou
MVU v Praze	muzeum výtvarných umění v Praze
GHMP	Galerie hlavního města Prahy
GVU Cheb	Galerie výtvarného umění v Chebu
GVUO	Galerie výtvarného umění v Ostravě
MSP Strakonice	Muzeum středního Pootaví Strakonice
NG Praha	Národní galerie Praha
SOA Plzeň	Státní oblastní archiv Plzeň
SOA Těbově	Státní oblastní archiv Těbově
ŽMKH	Žitavské muzeum Kazperské Hory

B) Bibliografických poznámek

kart.	karton
kat. výst.	katalog výstavy
inv. .	inventurní číslo
nestr.	nestránkováno
nezna .	neznačeno
sign.	signováno
soukr. sb.	soukromá sbírka
sv.	svazek
A. M.	Alois Moravec
H. B.	Havlíček v Brodě

1. Portrét Alois Moravec. Reprofoto: Frantizek Viktor Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, s. 7.
2. Opis rodného listu Aloise Moravce. Reprofoto: projekt *Osobnosti Chyzecka*, práce OáK Zř Chyzky, 2008 - <http://www.zschysky.cz/2008/osobnosti-chyzecka/>, vyhledáno dne 11. 9. 2011.
3. Rodný d m Aloise Moravce v Chyzkách . p. 22. Reprofoto: Augustin Jarolímek, *Chyzecko v historii více jak osmi století*, Chyzky 2009, s. 184.
4. Alois Moravec, *Návrh kostým pro operu Dalibor od Bed icha Smetany*, 1924, tu0ka, akvarel, papír, 30,5 x 46 cm, Archiv Západo eského muzea v Plzni. Foto: autorka.
5. Alois Moravec, *Návrh kostým pro operu Dalibor od Bed icha Smetany*, 1924, tu0ka, akvarel, papír, 30,5 x 46 cm, sign.: dole A. Moravec 1924, Archiv Západo eského muzea v Plzni. Foto: autorka.
6. Alois Moravec s Josefem Sichingerem, 1979. Reprofoto: Státní oblastní archiv v Plzni (dále SOA Plze), fond Alois Moravec 1921-1983, sign. Fotografie A. Moravce s p áteři a jiné, kart. 1.
7. Alois Moravec, *Teta Zajícová v Myslív u Stehlík* , 1942, tu0ka, papír, 29,5 x 20,5 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec Teta Zajícová v Myslív u Stehlík 42, SOA Plze , fond Alois Moravec 1921-1983, sign. Alois Moravec Skicá e (1921-1956), kart. 1. Foto: autorka.
8. Alois Moravec, *P. F. 1980 Marie Mazá ová*, 1980, kolorovaná perokresba, sign.: dole tu0kou: A. Moravec, SOA Plze , fond Alois Moravec 1921-1983, sign. Alois Moravec, Ukázky drobné grafiky (pohlednice, exlibris, novoro enky a dalzí), kart. 2. Foto: autorka.
9. Alois Moravec, Exlibris Marcela Marezová, (80. léta 20. století), kolorovaná perokresba, sign: dole A. Moravec, SOA Plze , fond Alois Moravec 1921-1983, sign. Alois Moravec, Ukázky drobné grafiky (pohlednice, exlibris, novoro enky a dalzí), kart. 2. Foto: autorka.
10. Alois Moravec, ilustrace písn *U0 se ten Talinskej*, 1949, *Lidové Noviny*, 57. ro ., . 20, 6. 2. 1949, s. 9. Foto: autorka.
11. Karel Chochola, *I. Výstava SJV V . Bud jovicích* (pozvánka), M stské muzeum . Bud jovice 6. 12. 1925 . 6. 1. 1926, SOA T ebo , fond SJV, inv. . 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13. Foto: autorka.
12. Karel Chochola, *I. Výstava SJV V . Bud jovicích* (plakát), M stské muzeum . Bud jovice 6. 12. 1925 . 6. 1. 1926, SOA T ebo , fond SJV, inv. . 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13. Foto: autorka.
13. Ota Matouzek, titulní list - *Zborov* (kat. výst.), eské Bud jovice 3. . 26. 4. 1926. - SOA T ebo , fond SJV, inv. . 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13. Foto: autorka.

14. Alois Moravec, *Zima na rybníce (Zima v Chyzkách)*, 1921, lept. Reprofoto: Frantizek Viktor Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestránkováno.
15. Ota Matouzek, *Anabase p zího pluku 1 SMJH%ve výtvarném um ní* (plakát), eské Bud jovice 8. 6. . 2. 7. 1934, SOA T ebo , fond SJV, inv. . 31, Výstavy, 1932-1939, sign. II C 1 a, kart. 9.
16. Osobní list Aloise Moravce jako lena SJV (p ední strana), SOA T ebo , fond SJV, inv. . 20, lenové ádní a p ispívající . p ihlázky, oznámení o p ijetí, osobní listiny, sign. II A 9, kart. 2. Foto: autorka.
17. Osobní list Aloise Moravce jako lena SJV (zadní strana), SOA T ebo , fond SJV, inv. . 20, lenové ádní a p ispívající . p ihlázky, oznámení o p ijetí, osobní listiny, sign. II A 9, kart. 2. Foto: autorka.
18. Alois Moravec, *Slovenská krajina*, 1924, olej, plátno. Reprofoto: F. V. Mokrý . Josef Krap (red.), *Život: výtvarný sborník*, 1927, sv. 6, s. 28.
19. Jaroslav Burez, *50. lenské výstavy SJV (Plakát)*, eské Bud jovice 12. . 26. III. 1939, SOA T ebo , fond SJV, inv. . 67, *Knih 25*, 1939-1940. Foto: autorka.
20. Ji í M. Linhart, *Jubilejní lenská výstava SJV, 1925-1945* (kat. výst.), . Bud jovice 16. 12. 1945 . 6. 1. 1946, SOA T ebo , fond SJV, inv. . 32, *Výstavní katalogy II C 1 b*, kart. 13. Foto: autorka.
21. Ji í M. Linhart . J. R. Schuster, *100. Jubilejní výstava SJV* (kat. výst.) . titulní strana, D m um ní eské Bud jovice 5. . 26. íjen 1947, SOA T ebo , fond SJV, inv. . 31, *Výstavy (1947-1950)*, sign. II C 1 a, kart. 12. Foto: autorka.
22. Ota Matouzek, *Orání*, titulní list - *Výstava obraz len SJV* (kat. výst.), 6. 11. . 26. 12. 1949, SOA T ebo , fond SJV, inv. . 32, *Výstavní katalogy, 1948-1950*, sign. II C 1 b, kart. 14. Foto: autorka.
23. Ota Matouzek, titulní list - *SJV Výro ní lenská výstava (142.)* (kat. výst.), D m um ní eské Bud jovice 27. 11. . 23. 12. 1949, SOA T ebo , fond SJV, inv. . 32, *Výstavní katalogy, 1948-1950*, sign. II C 1 b, kart. 14. Foto: autorka.
24. Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného um ní* (titulní strana), eské Bud jovice 1940. Foto: autorka.
25. Ji í M. Linhart (red.), *Um ní jiOních ech 1947-1948, Sborník Práce SJV* (titulní strana), eské Bud jovice 1947. Foto: autorka.
26. Alois Moravec, obálka knihy - Antonín Sova, *O vysvobození prince Jirky*, Praha 1916. Foto: autorka.
27. Alois Moravec, p edsádka knihy s princem Jirkou . Antonín Sova, *O vysvobození prince Jirky*, Praha 1916. Foto: autorka.
28. Alois Moravec, frontispice knihy s myslivcem, chlapcem a psem . Antonín Sova, *O vysvobození prince Jirky*, Praha 1916. Foto: autorka.

29. Alois Moravec, p ebal knihy . Branislav Nuzi , *Tisíc dev t set patnáct: tragédie národa*, Praha 1924. Foto: autorka.
30. Alois Moravec, ilustrace *Historická noc* . Branislav Nuzi , *Tisíc dev t set patnáct: tragédie národa*, Praha 1924. Foto: autorka.
31. Alois Moravec, ilustrace *Paní ve smutku* . Branislav Nuzi , *Tisíc dev t set patnáct: tragédie národa*, Praha 1924. Foto: autorka.
32. Alois Moravec, p ebal - Frantizek Kova ík, *Pozoruj, poci uji, p emýzlím, v ím: první kr ky lov ka u ícího se chodit*, Praha 1926. Foto: autorka.
33. Alois Moravec, *V trné erpadlo* - Hanuz Sedlá ek - Adolf Wenig, *Za domovem: vlastív da eskoslovenská*, Kniha t etí (Morava a Slezsko), Praha 1926. Foto: autorka.
34. Alois Moravec, *Tet ev hluzec* - Hanuz Sedlá ek - Adolf Wenig, *Za domovem: vlastív da eskoslovenská*, Kniha t etí (Morava a Slezsko), Praha 1926. Foto: autorka.
35. Alois Moravec, titulní list, d evoryt - Wladyslaw Zambrzycki, *Tajemství mistra Gutenberga: Skizza*, Praha 1929. Foto: autorka.
36. Alois Moravec, p ebal . Jan arek, *Balada o Kýrovi*, Praha 1934. Foto: autorka.
37. Alois Moravec, *Jan žioka z Trocnova*, d evoryt - Frantizek Michálek Bartoz, *Listy a ád vojenský Jana žioky, 1420-1423*, Praha 1935. Foto: autorka.
38. Alois Moravec, *Bojující husitští vále níci*, d evoryt - Frantizek Michálek Bartoz, *Listy a ád vojenský Jana žioky, 1420-1423*, Praha 1935. Foto: autorka.
39. Alois Moravec, ilustrace frontispisu . Jind ich Moravec, *ty i melodie*, Praha 1932. Foto: autorka.
40. Alois Moravec, ilustrace p ebalu knihy - Jind ich Moravec, *Cihlá i*, eské Bud jovice 1944. Foto: autorka.
41. Alois Moravec, návrh ilustrace p ebalu knihy *Cihlá i*, soukromá poz stalost Jind icha Moravce, eské Bud jovice, korespondence, dopis ze dne 4. 4. 1944. Foto: autorka.
42. Alois Moravec, ilustrace frontispisu knihy - Jind ich Moravec, *Cihlá i*, eské Bud jovice 1944. Foto: autorka.
43. Alois Moravec, návrh ilustrace frontispisu knihy *Cihlá i*, soukromá poz stalost Jind icha Moravce, eské Bud jovice, korespondence, dopis ze dne 4. 4. 1944. Foto: autorka.
44. Alois Moravec, návrh ilustrace pro knihu *Cihlá i*, soukromá poz stalost Jind icha Moravce, eské Bud jovice, korespondence, dopis ze dne 4. 4. 1944. Foto: autorka.
45. Alois Moravec, ilustrace *Krumlovská madona* - Ladislav Stehlík, *Madon* , Praha 1944. Foto: autorka.
46. Alois Moravec, ilustrace *Kamennoújezdská madona* - Ladislav Stehlík, *Madon* , Praha 1944. Foto: autorka.

47. *Kamennoújezdská madona*, (1430-1440), d evo, Alzova jiho eská galerie v Hluboké nad Vltavou. Reprofoto: Roman Lavi ka, *Gotické um ní, Pr vodce sbírkou st edov kého um ní Alzovy jiho eské galerie*, Hluboká nad Vltavou 2007, s. 27.
48. Alois Moravec, ilustrace knihy . Karel Klostermann, *Mlhy na Blatech*, Praha 1951. Foto: autorka.
49. Alois Moravec, ilustrace knihy . Karel Klostermann, *Mlhy na Blatech*, Praha 1951. Foto: autorka.
50. Alois Moravec, ilustrace p ebalu . Karel Klostermann, *Mlhy na Blatech*, Praha 1951. Foto: autorka.
51. Alois Moravec, ilustrace frontispisu . Karel Klostermann, *Mlhy na Blatech*, Praha 1951. Foto: autorka.
52. Alois Moravec, ilustrace frontispisu - Teréza Nováková, *Z horských chalup*, Praha 1955. Foto: autorka.
53. Alois Moravec, ilustrace *Žt drý ve er zrádc v* . Teréza Nováková, *Z horských chalup*, Praha 1955. Foto: autorka.
54. Alois Moravec, vazba knihy . Teréza Nováková, *Z horských chalup*, Praha 1955. Foto: autorka.
55. Alois Moravec, ilustrace knihy . Teréza Nováková, *Drazar*, Praha 1971. Foto: autorka.
56. Alois Moravec, vazba knihy - Teréza Nováková, *Drazar*, Praha 1971. Foto: autorka.
57. Alois Moravec, ilustrace frontispisu - Teréza Nováková, *Drazar*, Praha 1971. Foto: autorka.
58. Alois Moravec, ilustrace frontispisu . Antonín Sova, *Z mého kraje*, Havlí k v Brod 1954. Foto: autorka.
59. Alois Moravec, ilustrace knihy - Antonín Sova, *Z mého kraje*, Havlí k v Brod 1954. Foto: autorka.
60. Alois Moravec, vazba knihy - Antonín Sova, *Z mého kraje*, Havlí k v Brod 1954. Foto: autorka.
61. Alois Moravec, vazba knihy . Antonín Sova, *Zaniklý domov*, Havlí k v Brod 1960. Foto: autorka.
62. Alois Moravec, ilustrace frontispisu - Antonín Sova, *Zaniklý domov*, Havlí k v Brod 1960. Foto: autorka.
63. Alois Moravec, ilustrace knihy - Antonín Sova, *Zaniklý domov*, Havlí k v Brod 1960. Foto: autorka.
64. Alois Moravec, ilustrace *Východ slunce* . Donát Źajner, *Obrázky z p írody*, Praha 1954. Foto: autorka.
65. Alois Moravec, ilustrace *ervánky* - Donát Źajner, *Obrázky z p írody*, Praha 1954. Foto: autorka.

66. Alois Moravec, ilustrace *Smky* - Donát Ěajner, *Obrázky z p írody*, Praha 1954. Foto: autorka.
67. Alois Moravec, ilustrace frontispisu - Donát Ěajner, *Obrázky z p írody*, Praha 1954. Foto: autorka.
68. Alois Moravec, ilustrace obalu knihy - Donát Ěajner, *Te e voda, vodi ka*, Praha 1959. Foto: autorka.
69. Alois Moravec, ilustrace knihy - Donát Ěajner, *Te e voda, vodi ka*, Praha 1959. Foto: autorka.
70. Alois Moravec, ilustrace *Ěkola* . Frantizek Hrubín, *Ěkolá k v rok*, Praha 1956. Foto: autorka.
71. Alois Moravec, ilustrace *Ráno* . Frantizek Hrubín, *Ěkolá k v rok*, Praha 1956. Foto: autorka.
72. Alois Moravec, ilustrace *Ve er* . Frantizek Hrubín, *Ěkolá k v rok*, Praha 1956. Foto: autorka.
73. Alois Moravec, ilustrace *Píz ali ka* . Old ich Syrovátka, *Padej, padej, deztí ku!*, Praha 1956. Foto: autorka.
74. Alois Moravec, ilustrace *Mrazík* . Old ich Syrovátka, *Padej, padej, deztí ku!*, Praha 1956. Foto: autorka.
75. Alois Moravec, ilustrace knihy . Miroslav Nohejl, *Neslýchaná v c*, Praha 1957. Foto: autorka.
76. Alois Moravec, ilustrace knihy . Miroslav Nohejl, *Neslýchaná v c*, Praha 1957. Foto: autorka.
77. Alois Moravec, ilustrace povídky *N me ek* . Jind ich Ěimon Baar, *Báby a d dkové*, Praha 1973. Foto: autorka.
78. Alois Moravec, vazba knihy - Jind ich Ěimon Baar, *Báby a d dkové*, Praha 1973. Foto: autorka.
79. Alois Moravec, ilustrace p ebalu knihy - Jind ich Ěimon Baar, *MŌikové obrázky*, Praha 1975. Foto: autorka.
80. Alois Moravec, ilustrace frontispisu - Jind ich Ěimon Baar, *Han e, Pro kravi ku*, Praha 1978. Foto: autorka.
81. Alois Moravec, ilustrace p ebalu knihy - Jind ich Ěimon Baar, *Poslední soud*, Praha 1980. Foto: autorka.
82. Alois Moravec, ilustrace knihy - Jind ich Ěimon Baar, *Han e, Pro kravi ku*, Praha 1978. Foto: autorka.
83. Alois Moravec, ilustrace knihy - Jind ich Ěimon Baar, *Poslední soud*, Praha 1980. Foto: autorka.

84. Alois Moravec, ilustrace knihy - Jindřich Šimon Baar, *Mŕkové obrázky*, Praha 1975. Foto: autorka.
85. Alois Moravec, ilustrace knihy - Jindřich Šimon Baar, *Báby a dědkové*, Praha 1973. Foto: autorka.
86. Alois Moravec, přebal knihy . Jan Morávek, *Zpáte ní voda*, Praha 1977. Foto: autorka.
87. Alois Moravec, přebal knihy . Jan Morávek, *Veselá ves*, Praha 1978. Foto: autorka.
88. Alois Moravec, přebal knihy . Jan Morávek, *Kurop ní*, Praha 1985. Foto: autorka.
89. Alois Moravec, ilustrace knihy . Jan Morávek, *Zpáte ní voda*, Praha 1977. Foto: autorka.
90. Alois Moravec, ilustrace knihy . Jan Morávek, *Veselá ves*, Praha 1978. Foto: autorka.
91. Alois Moravec, ilustrace knihy . Jan Morávek, *Kurop ní*, Praha 1985. Foto: autorka.
92. Alois Moravec, *Jaro*, 1918, litografie. Reprofoto: Frantizek Viktor Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
93. Alois Moravec, *Pradleny*, 1922, linoleoryt, 250 x 330 mm. Reprofoto: Karel Štika, *Alois Moravec, soubor grafiky k zedesátinám* (kat. výst.), Výstavní síň Hollar Praha únor 1959.
94. Alois Moravec, *Jaro*, 1919, lept, papír, 158 x 212 mm, sign.: vpravo dole tučnou A. Moravec 19, vlevo dole tučnou 98, SOA Těboř, fond Alois Moravec 1921-1987, sign. Ukázky grafické tvorby . *Ro ní období* (4 grafické listy . 98 vydané Topi , Praha 1920), kart. 2. Foto: autorka.
95. Alois Moravec, *Zima*, 1919, lept, papír, plakát výstavy *Alois Moravec . Rodný kraj, práche ské motivy v grafické tvorbě Aloise Moravce*, Mstské muzeum Voly , 12. prosince 2008 . 20. ledna 2009. Foto: autorka.
96. Alois Moravec, *Kdy od východu*, 1925, lept, papír, sign.: vpravo dole: A. Moravec . Alois Moravec, *Z Kdy ského Pozumaví* (grafický cyklus), Plzeň 1925. Foto: autorka.
97. Alois Moravec, *Plzeň* , 1925, suchá jehla, papír, sign.: vlevo dole: 28-100, vpravo dole A. Moravec, SOA Těboř, fond Alois Moravec 1921-1987, sign. Ukázky grafické tvorby, kart. 2. Foto: autorka.
98. Alois Moravec, *Marnotratný syn*, 1932, suchá jehla, papír, 240 x 288 mm, AJG v Hluboké n. Vlt., inv. . G 9383. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
99. Alois Moravec, *Marnotratný syn*, 1931, olej, plátno, 80 x 109,5 cm, NG Praha, inv. . O 3435. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
100. Alois Moravec, *Žn pod Rábím*, 1921, dřevoryt, papír, 382 x 502 mm, AJG v Hluboké n. Vlt., inv. . G 10689. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.

101. Alois Moravec, *Strakonický hrad* (titulní strana), sign.: vpravo dole: A. Moravec . Alois Moravec, *Strakonice*, Strakonice 1983. Foto: autorka.
102. Alois Moravec, *P ívoz na Otav* - Alois Moravec, *A eka plyne*, Strakonice 1987. Foto: autorka.
103. Vojt ch Sedlá ek, *Na poli*, 1927, barevná litografie. Reprofoto: Václav Rabas (úvodní slovo), *Výtvarné album VOUB, život: výtvarný sborník*, 1928, sv. 7, nestr.
104. Alois Moravec, *Kozlov*, 1921, tu0ka, akvarel, papír, 29,5 x 20,5 cm, sign.: vpravo dole: Kozlov AMo 21, SOA Plze , fond Alois Moravec 1921-1983, sign. Alois Moravec Skicá e (1921-1956), skicá *1921 Kozlov*, kart. 1. Foto: autorka.
105. Alois Moravec, *Kdyn* , 1942, tu0ka, akvarel, papír, 29,5 x 20,5 cm, sign.: vlevo dole: Kdyn 28. 7. 1942 Alois Moravec, SOA Plze , fond Alois Moravec 1921-1983, sign. Alois Moravec Skicá e (1921-1956), skicá *Myslív Stehlík v*, kart. 1. Foto: autorka.
106. Alois Moravec, *Portrét chlapce*, 1919, olej, plátno, 62 x 45, sign.: vpravo naho e: A. Moravec 1919, Galerie výtvarného um ní v Chebu, inv. . O 367. Foto: GVU Cheb.
107. Alois Moravec, *Na b lidle*, 1922, olej. Reprofoto: Václav Rabas a redak ní okruh, *život: výtvarný sborník*, 1925, sv. 5, s. 66.
108. Václav Ťpála, *Pradleny*, 1919, olej, plátno, 75,5 x 88,5 cm, sign.: vlevo dole: VŤ 19, VMU v Praze, inv. . O 277. Foto: VMU v Praze.
109. Alois Moravec, *Koupání*, 1922, olej. Foto: Ťumavské muzeum Kazperské Hory.
110. Bohumil Kubizta, *Jaro*, 1911, olej, plátno, 127,5 x 160 cm, Národní galerie v Praze, inv. . O 3326. Foto: NG v Praze.
111. Bohumil Ullrych, *Koupání*, 1934, olej, lepenka, 24 x 19 cm, sign.: vpravo dole: B. Ullrych 1934, soukr. sb. Foto: Art Consulting Praha.
112. Alois Moravec, *Smutný dv r*, 1922, olej, 65,7 x 85,7 cm, Galerie hlavního m sta Prahy, inv. . M 385. Reprofoto: F. V. Mokrý, Alois Moravec Praha 1940, nestr.
113. Vlastimil Rada, *Spálenizt* , 1929, olej, plátno, 56 x 71 cm, sign.: vpravo dole: V. Rada 1929, Krajská galerie v Hradci Králové, inv. . O 975. Reprofoto: Ji í Kotalík, *Vlastimil Rada 1895-1962* (kat. výst.), NG v Praze 1976, nestr.
114. Vlastimil Rada, *Chalupy*, 1932, tempera, plátno, 69 x 90 cm, sign.: vpravo dole: Vlast. Rada 32, NG v Praze, inv. . O 9175. Reprofoto: Ji í Kotalík, *Vlastimil Rada 1895-1962* (kat. výst.), NG v Praze 1976, nestr.
115. Alois Moravec, *V senách*, 1922, olej, 50 x 70 cm. Reprofoto: Ladislav Stehlík, *Alois Moravec - Őivot a dílo* (kat. výst.), Okresní vlastiv dné muzeum Ť ár nad Sázavou 1971, nestr.
116. Alois Moravec, *Na d íví*, 1925, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.

117. Alois Moravec, *Pá ení pa ezu*, 1936, olej, plátno, 52 x 68 cm, Muzeum Žumavy Kazperské Hory, inv. . nezjizt no. Foto: autorka.
118. Alois Moravec, *Žebráci*, 1930, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, s. 17.
119. Pieter Brueghel starší, (1525-1569), *žebráci*, 1568, olej na panelu, 18,5 x 21,5 cm, Louvre Pa ío, inv. . RF 730. Foto: Louvre Pa ío.
120. Alois Moravec, *Údolí eky Otavy*, 1928, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
121. Alois Moravec, *Rábí*, 1930, olej, plátno, 81 x 110 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec 30, soukr. sb. Praha. Foto: Auk ní d m Sýpka.
122. Bohumil Ullrych, *Ve er na Otav* , 1922, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Bohumil Ullrych*, Praha 1946, nestr.
123. Alois Moravec, *Na Vltav u Bud jovic*, 1931, olej, deska, 30,5 x 47 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec 31, soukr. sb. eské Bud jovice. Foto: autorka.
124. Alois Moravec, *Roztloukání hrud*, 1935, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
125. Alois Moravec, *Roztloukání hrud*, 1935, uhel, papír, sign.: vlevo dole: kv ten 1935 A. Moravec. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
126. Vlastimil Rada, *Lopota*, 1921, olej, plátno, 56,5 x 93,5 cm, nezna eno, NG v Praze, inv. . O 5585. Reprofoto: Ji í Kotalík, *Vlastimil Rada 1895-1962* (kat. výst.), NG v Praze 1976, nestr.
127. Alois Moravec, *Sbírání kamene*, 1938, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
128. Václav Rabas, *Vybírání brambor*, 1931, tempera, 94 x 33 cm. Reprofoto: Václav Rabas (redigoval), *Život: výtvarný sborník*, 11. ro ník, 1931-1932, s. 79.
129. Alois Moravec, *Pradlena*, 1935, olej, plátno. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
130. Bohumil Ullrych, *Dívka a pradlena*, 1932, olej, plátno. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Bohumil Ullrych*, Praha 1946, nestr.
131. Alois Moravec, *Na b lidle*, 1938, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
132. Bohumil Ullrych, *Pradleny*, 1938, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Bohumil Ullrych*, Praha 1946, nestr.
133. Alois Moravec, *Ned Iní odpoledne*, 1935, olej, plátno. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
134. Alois Moravec, *Jarní ned le*, 1935, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.

135. Alois Moravec, *Sázení chleba*, 1936, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
136. Alois Moravec, *Mláčení*, 1936, olej, lepenka, 58 x 67 cm, NG Praha, inv. . O 1769. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
137. Václav Rabas, *Sázení do pece*, 1939, olej, plátno, 47 x 31 cm, GVU Cheb, inv. . O 308. Foto: GVU Cheb.
138. Václav Rabas, *Na mlat* , 1939, olej, plátno, 55 x 74 cm, GVU Cheb, inv. . O 300. Foto: GVU Cheb.
139. Alois Moravec, *Ve stodole*, 1937, olej Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
140. Karel Bohá ek, *Ve stodole*, (1926), uhel, papír. Reprofoto: F. V. Mokrý a Josef Krap (uspo ádali), *Život: výtvarný sborník*, sv. 6, 1927, obr. 31.
141. Vojt ch Sedlá ek, *Podzim v polích*, 1933, olej, plátno, 59 x 98,5 cm, GVUO. Reprofoto: Vojt ch Lahoda, *Civilismus, primitivismus a sociální tendence v malí ství dvacátých a t icátých let*, in: Vojt ch Lahoda . Mahulena Nezlehová ed al., *D jiny eského výtvarného um ní IV/2 1890/1938*, Praha 1998, s. 142.
142. Alois Moravec, *Pastviny u Svíratc*, 1944, olej, plátno, 68 x 99 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 44, soukr. sb. eské Bud jovice. Foto: autorka.
143. Alois Moravec, *P ívoz na LuOnici u Rudné*, 1945, olej, plátno, 68 x 99 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 1945, na rubu výstavní ztítek Alzovy jiho eské galerie v eských Bud jovicích, zn. na napínacím rámu sVystaveno: Jiho ezi Melantrich". Foto: Auk ní d m Zezula, . A28/227.
144. Vlastimil Rada, *P ívoz v Sedlci*, 1940, olej. Reprofoto: Jan Kv t, *Vlastimil Rada, malí a ilustrátor*, Praha 1953, obr. 42.
145. Alois Moravec, *Dynamitová nálo0*, 1943, olej. Reprofoto: Karel Fiala (upravil), *Sdru0ení jiho eských výtvarník* , eské Bud jovice 1949, nestr.
146. Alois Moravec, *Práce*, 1943, olej. Reprofoto: Karel Fiala (upravil), *Sdru0ení jiho eských výtvarník* , eské Bud jovice 1949, nestr.
147. Alois Moravec, *Pradlena v chaloupkách*, 1951, olej, karton, 69 x 56,5 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 51, soukr. sb. eské Bud jovice. Foto: autorka.
148. Alois Moravec, *První domky v Po í í*, 1952, olej, karton, 49 x 31 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 52, soukr. sb. eské Bud jovice. Foto: autorka.
149. Alois Moravec, *Na kraji vesnice*, 1947, olej, plátno, 55 x 75 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec. Foto: prodejní galerie Antique . nám. Republiky 12, Plze .
150. Alois Moravec, *Strako ský rybník*, 1958, olej, karton, 65 x 44,5 cm, sign.: vlevo dole: Alois Moravec 58, soukr. sb. eské Bud jovice. Foto: autorka.

151. Vlastimil Rada, *Krajina v Troji u Prahy*, 1952, olej, plátno, 80 x 111 cm, nezna eno, NG v Praze, inv. . 6131. Reprofoto: Ji í Kotalík, *Vlastimil Rada 1895-1962* (kat. výst.), NG v Praze, Jízdárna pra0ského hradu 1976, nestr.
152. Václav Ťpála, *Pivo ky bílé na Otav* , 1935, olej, plátno, 115 x 78 cm, sign.: vpravo dole: V. Ťpála 35. Foto: Galerie Art Praha.
153. Alois Moravec, *Kytice pivon k s jasmíny*, 1950, olej, deska, 54 x 74 cm, sign.: vpravo dole: MORAVEC 50, soukr. sb. eské Bud jovice. Foto: autorka.
154. Alois Moravec, *Vydra*, 1959, olej, 65 x 100 cm, ŤMKH. Foto: autorka.
155. Alois Moravec, *U Klostermann v Srní*, 1960, olej, 35 x 50 cm, ŤMKH. Reprofoto: Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, Pátá výstava prací ze Ťumavy a Pozumaví* (kat. výst.), Ťumavské muzeum Kazperské Hory 1969.
156. Alois Moravec, *Kazperské hory*, 1960, olej, 65 x 100 cm, ŤMKH. Foto: autorka.
157. Alois Moravec, *Roklan z Filipovy hut* , 1962, olej, 35 x 50, ŤMKH. Foto: ŤMKH.
158. Alois Moravec v ateliéru p ebírá estné ob anství od delegace MNV Kazperské Hory, 1969. Reprofoto: Státní oblastní archiv v Plzni (dále SOA Plze), fond Alois Moravec 1921-1983, sign. Fotografie A. Moravce s p áteli a jiné, kart. 1.
159. eskoslovenská poztovní známka v hodnot 1, 60 K s z roku 1979 s detailem obrazu Alois Moravec, *Ned le u vody*, 1966, olej, plátno, 54,5 x 74 cm, NG v Praze, inv. . O 14526. Foto: Knihovna eskoslovenských a eských poztovních známek, 1918-2011.
160. Alois Moravec, *Ve Straznicích u Burían* , 1983, olej, deska, 35 x 50 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec 83, soukr. sb. eské Bud jovice. Foto: autorka.
161. Alois Moravec, *Kalenická alej*, 1984, olej, deska, 40 x 80 cm, sign.: vpravo dole: 84 A. Moravec, soukr. sb. eské Bud jovice. Foto: autorka.

Obrazová p íloha

Den, měsíc a rok narození	5.1. 1899 - pátý leden jeden tisíc osm set devadesát devět	
Rodné číslo	neuvedeno	
Místo narození	Chyšky, část Chyšky 22, okr. Písek	
Jméno a příjmení dítěte	Alois Moravec	
Pohlaví	mužské	
Otec	Jméno a příjmení den, měsíc, rok, místo narození povolání a bydliště	Josef Moravec 23. březen 1849 Borek 1, okr. Plzeň-jih učitel, Chyšky 22, okr. Písek
	Jména a příjmení jeho rodičů	Vojtěch Moravec Marie roz. Zahradníková
Matka	Jméno a příjmení den, měsíc, rok, místo narození povolání a bydliště	Anežka Moravcová roz. Šmídová 21. leden 1866 Dmýštica, okr. Písek v domácnosti, Chyšky 22, okr. Písek
	Jména a příjmení jejích rodičů	František Šmíd Josefa roz. Hamerníková
Poznámka		

v Chýškách

Dne 18. listopadu 1997

Matrikářka: *K. M. K.*

SEVI - 03 001 0 - Rodný list 1/90 TZ 13-9229-90-G

1. Portrét Aloise Moravce.

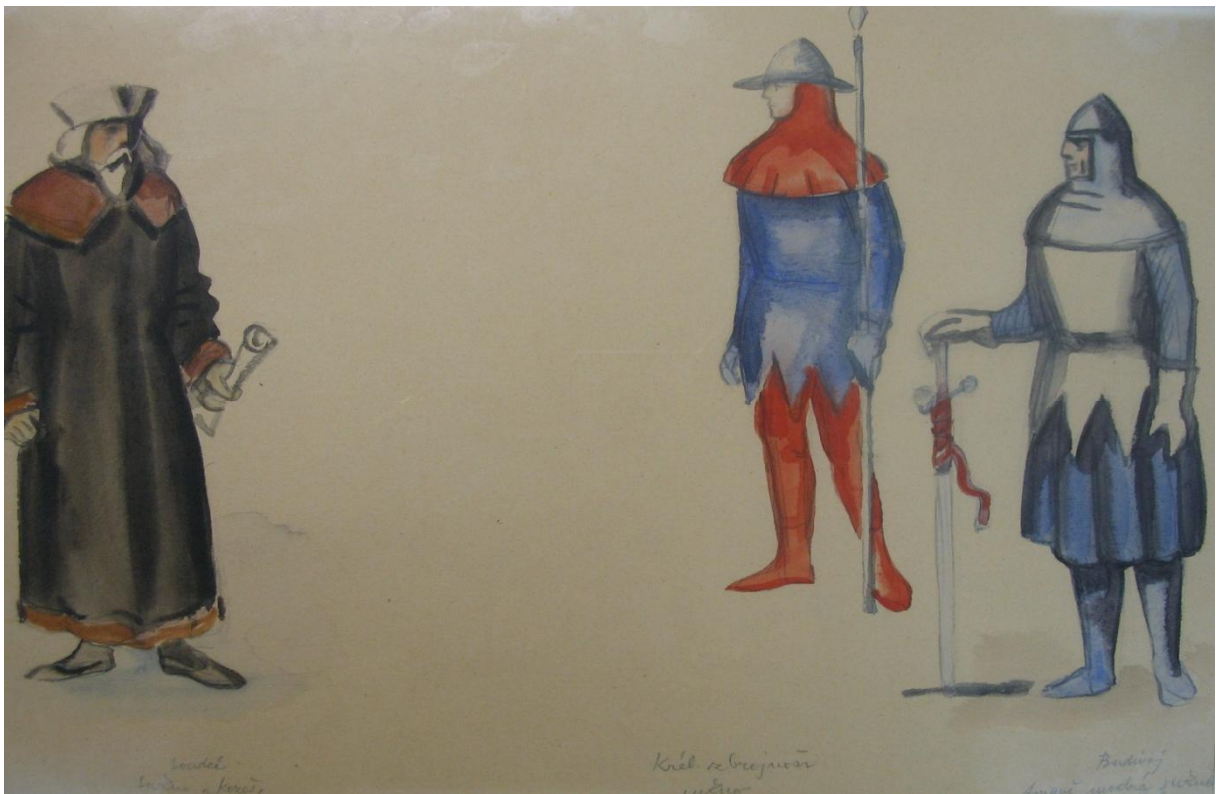
2. Opis rodného listu Aloise Moravce.

3. Dům v Malých Chýškách číslo popisného 22, kde žila rodina Moravcova, a kde se Alois narodil.

4. Alois Moravec, *Návrhy kostýmů pro operu Dalibor od Bedřicha Smetany pro Městské divadlo v Plzni, 1924*, Archiv Západočeského muzea v Plzni.

5. Alois Moravec, *Návrhy kostýmů pro operu Dalibor od Bedřicha Smetany pro Městské divadlo v Plzni, 1924*, Archiv Západočeského muzea v Plzni.

6. Alois Moravec s Josefem Sichingerem na chatě u Střelských Hoštic, 1979, SOA Plzeň.

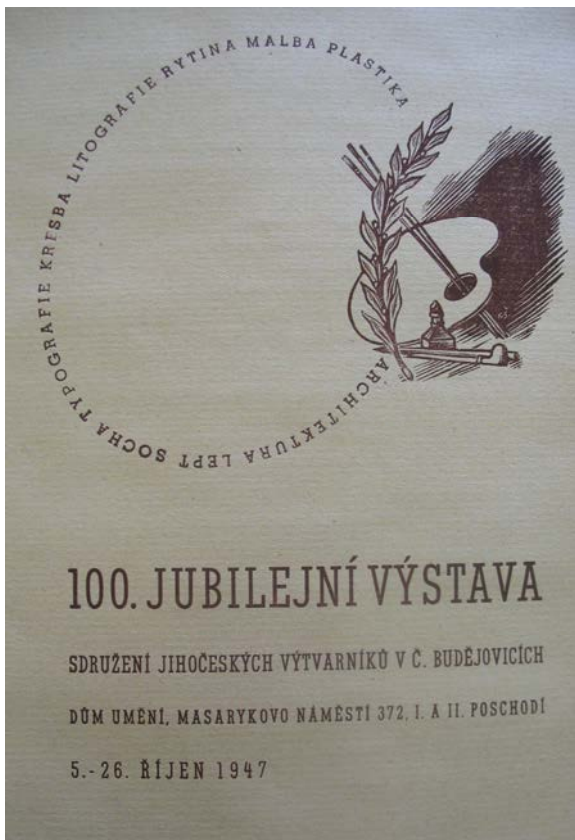
7. Alois Moravec, Teta Zajícová v Myslivě u Stehlíků, 1942, SOA Plzeň.

15. Ota Matoušek, plakát výstavy, 1934, SOA Třeboň.

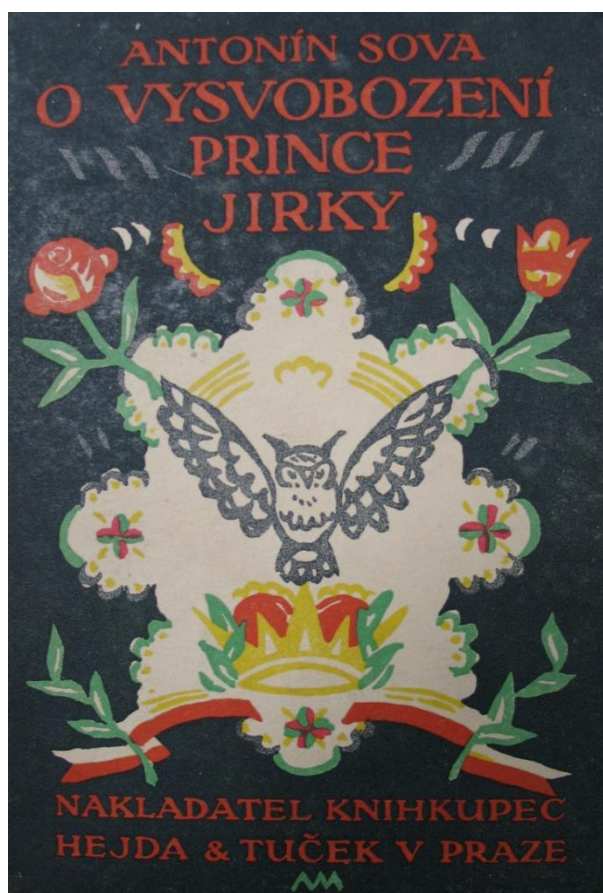
19. Jaroslav Bureš, plakát výstavy, 1939, SOA Třeboň.

21. Jiří Linhart, Titulní strana katalogu, 1947, SOA Třeboň.

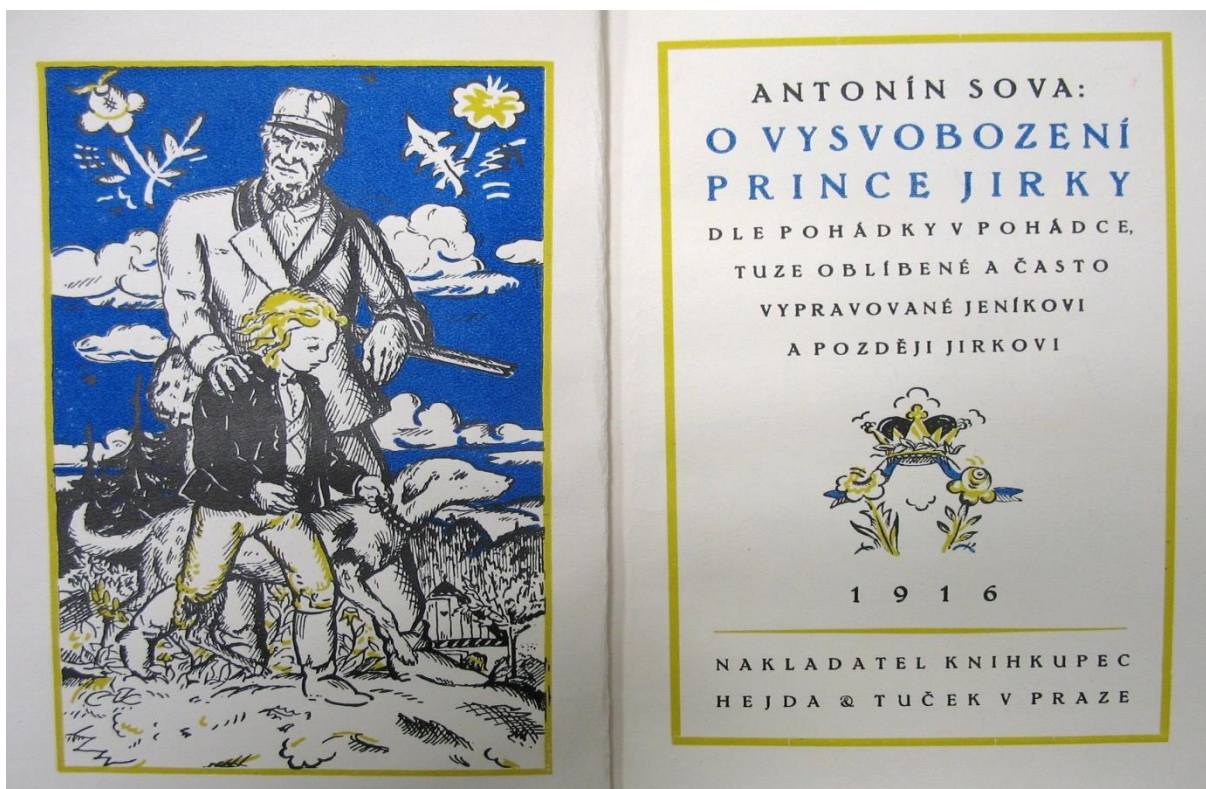
23. Ota Matoušek, Linoryt, 1949, SOA Třeboň.

26. A. M., obálka, Antonín Sova, Praha 1916.

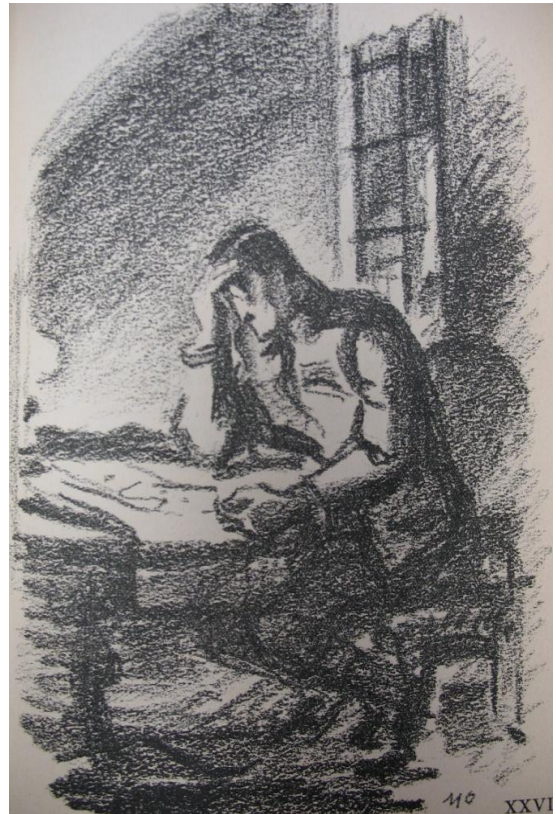
27. A. M., předsádka s princem, A. Sova, Praha 1916.

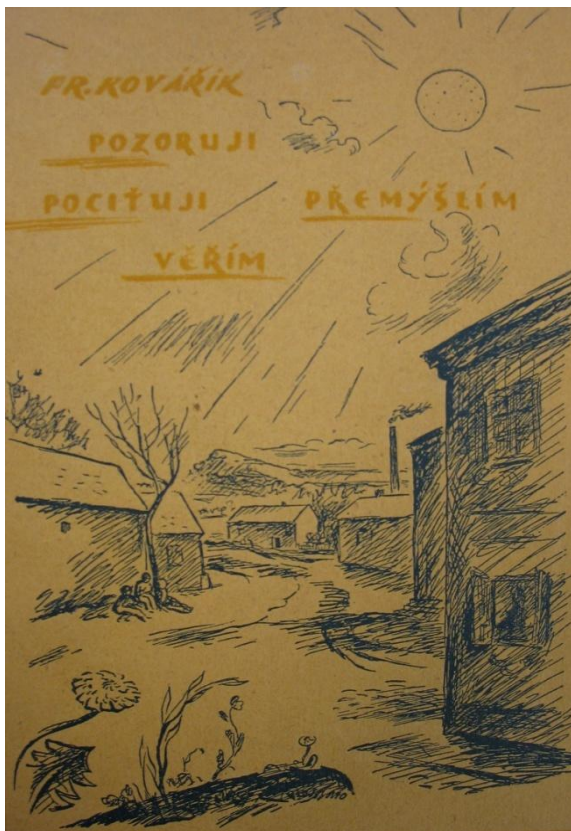
28. Alois Moravec, frontispice, Antonín Sova, *O vysvobození prince Jirky*, Praha 1916.

29. A. M., přebal, B. Nušić, 1915, Praha 1924.

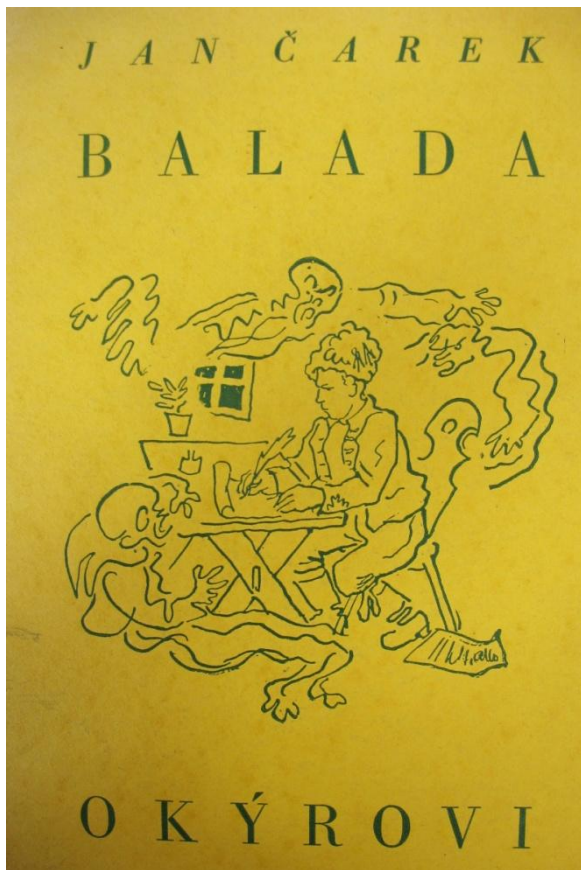
30. A. M., *Historická noc*, B. Nusić, 1915, Praha 1924.

32. A. M., přebal, Františka Kovaříka, Praha 1926.

35. A. M., titulní list, W. Zambrzycki, Praha 1929.

36. A. M., přebal, Jan Čarek, *Balada o Kýrovi*, 1934. 37. A. M., *Jan Žižka z Trocnova*, F. M. Bartoš, Praha 1935.

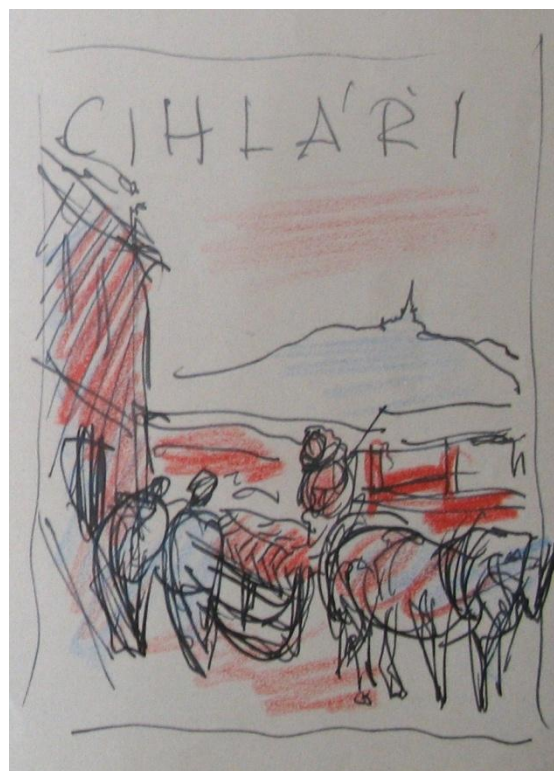
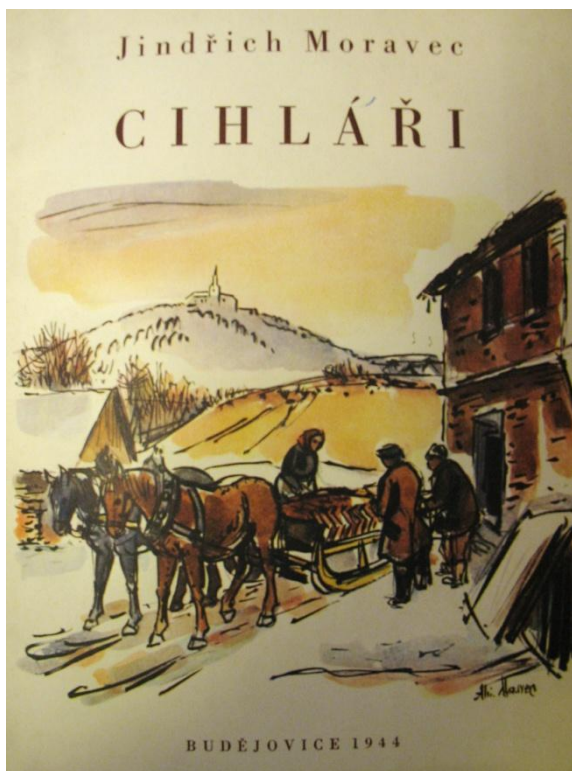
P OZDRAVENIE VÁM OD BOHA OTCE
A PÁNA NAŠEHO JEZU KRISTA, JENŽ
SĚ JEST DAL ZA NAŠE HŘIECHY, A
NETOLIKO ZA NÁS, ALE ZA VEŠKEN SVĚT,
ABY NÁS Z TOHOTO SVĚTA ZLOSTNÉHO
VYSVOBODIL, JEMUŽ JEST ČEST A CHVÁLA
NA VĚKY VĚKÓV, AMEN. ŽÁDOŠT VŠEHO
DOBRÉHO, V PÁNU BOHU BRATŘIE MILÍ
A VĚDĚTÍŤ VÁM DÁVÁM, ŽEŤ MNĚ JEST
ZPRAVILA NEBOŤKE KUČTAJNOVA ŽENA
ZE DVORCE, ŽE JEST DALA SCHOVATI PE-
ŘINY A ŠATSTVIE SVĚ TU LI VÁS ĪPROCHOVI.
PROTOŽ VÁS PROŠÍM, ABYŠTE JÍ TO PRO-
PUŠTILI, COŽ JEST JEJIEHO. JAN ŽIŽKA
Z KALICHU, ZPRÁVKE LIDU TÁBORIKÉHO
V NADĚJI BOŽÍ.
HEJTMANÓM I VŠIE OBCE MĚŠTA DOMAŽ-
LICKÉHO BUĎ TENTO LIST DÁN.

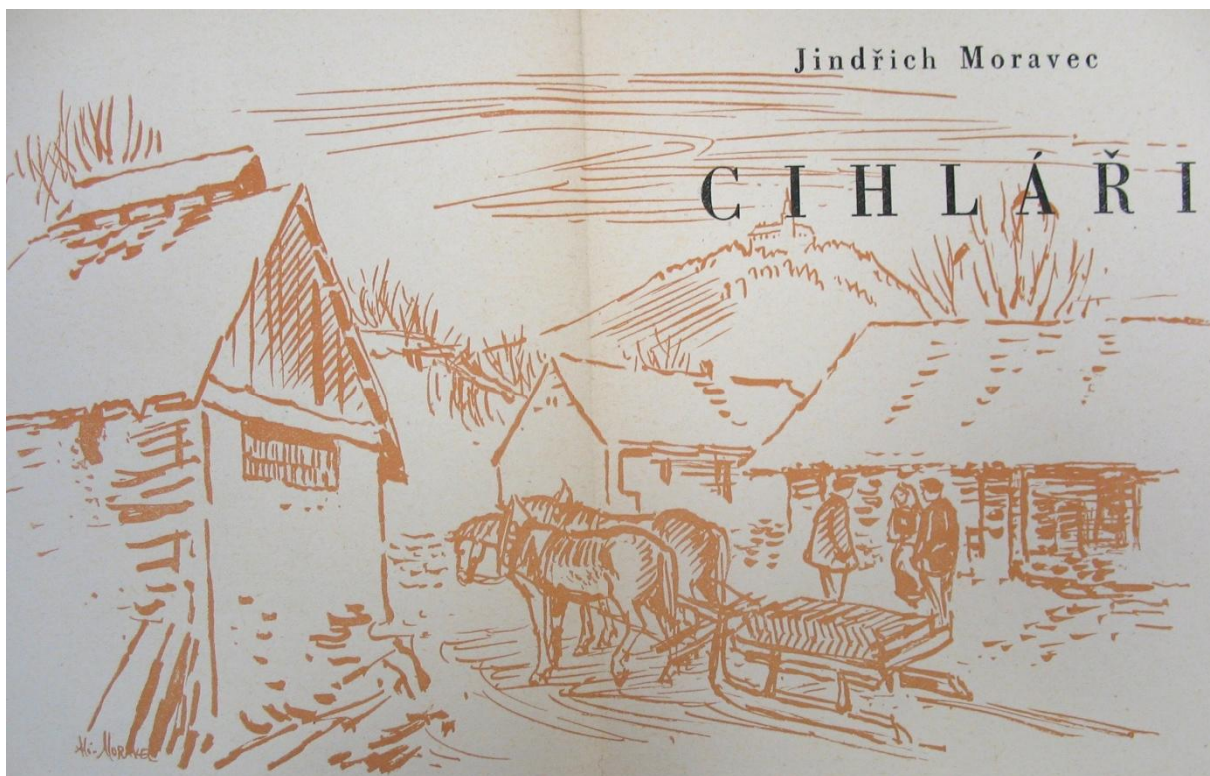
38. A. M., *Bojující husitští válečníci a vineta s husou*, F. M. Bartoš, *Listy a řád vojenský J. Žižky*, Praha 1935.

39. Alois Moravec, frontispice, Jindřich Moravec, *Čtyři melodie*, Praha 1932.

40. A. M., přebal, J. Moravec, *Cihláři*, Č. B. 1944. 41. A. M., návrh k přebalu, J. Moravec, Č. B. 1944.

42. Alois Moravec, frontispice, Jindřich Moravec, *Cihláři*, České Budějovice 1944.

43. Alois Moravec, návrh pro frontispice, Jindřich Moravec, *Cihláři*, České Budějovice 1944.

44. A. M., nepoužitý návrh, J. Moravec, *Cihláři*, 1944.

45. A. M., *Krumlovská madona*, L. Stehlík, 1944.

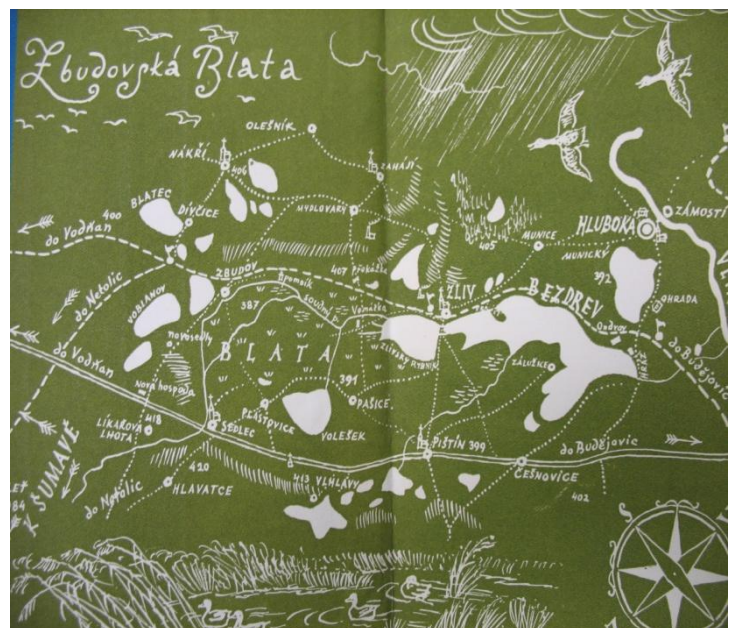
46. A. M., *Kamennoújezdská madona*, L. Stehlík, 1944.

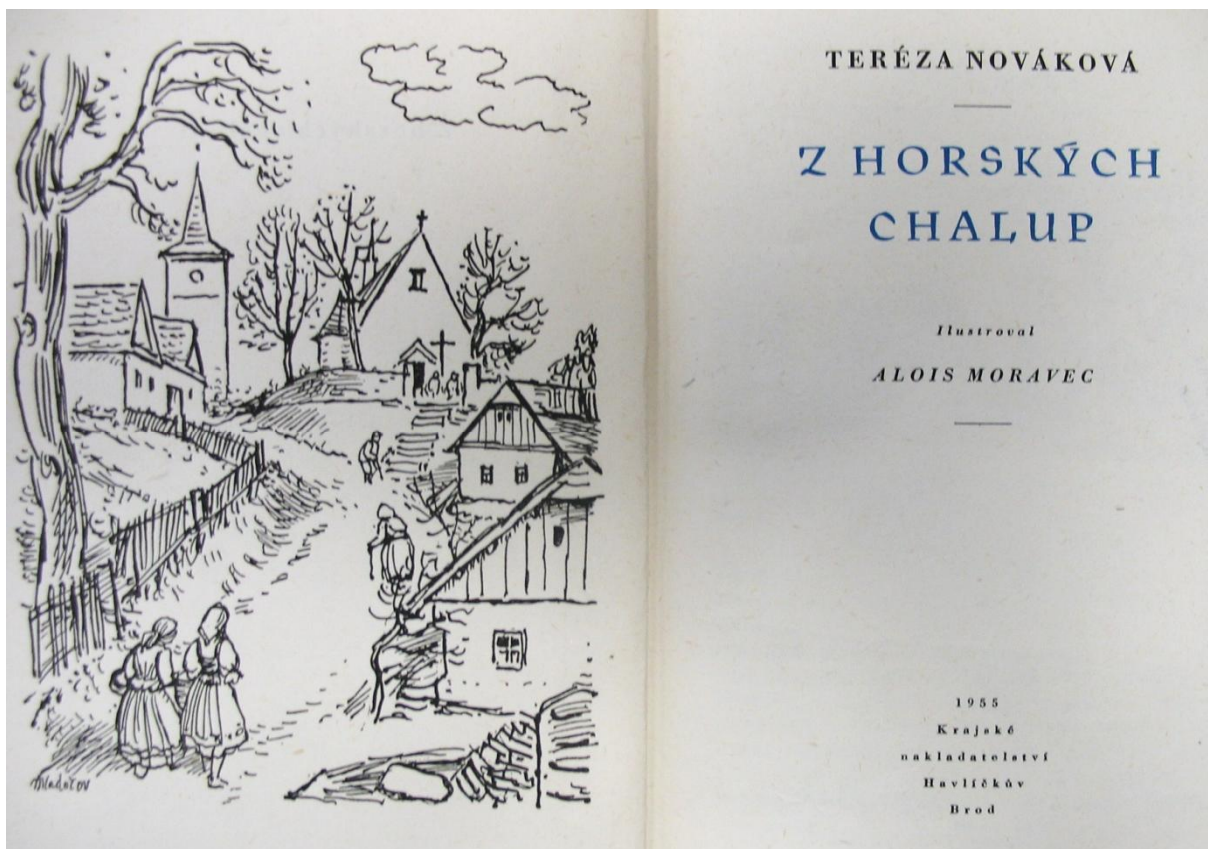
47. *Kamennoújezdská madona*, (1430-1440), AJG.

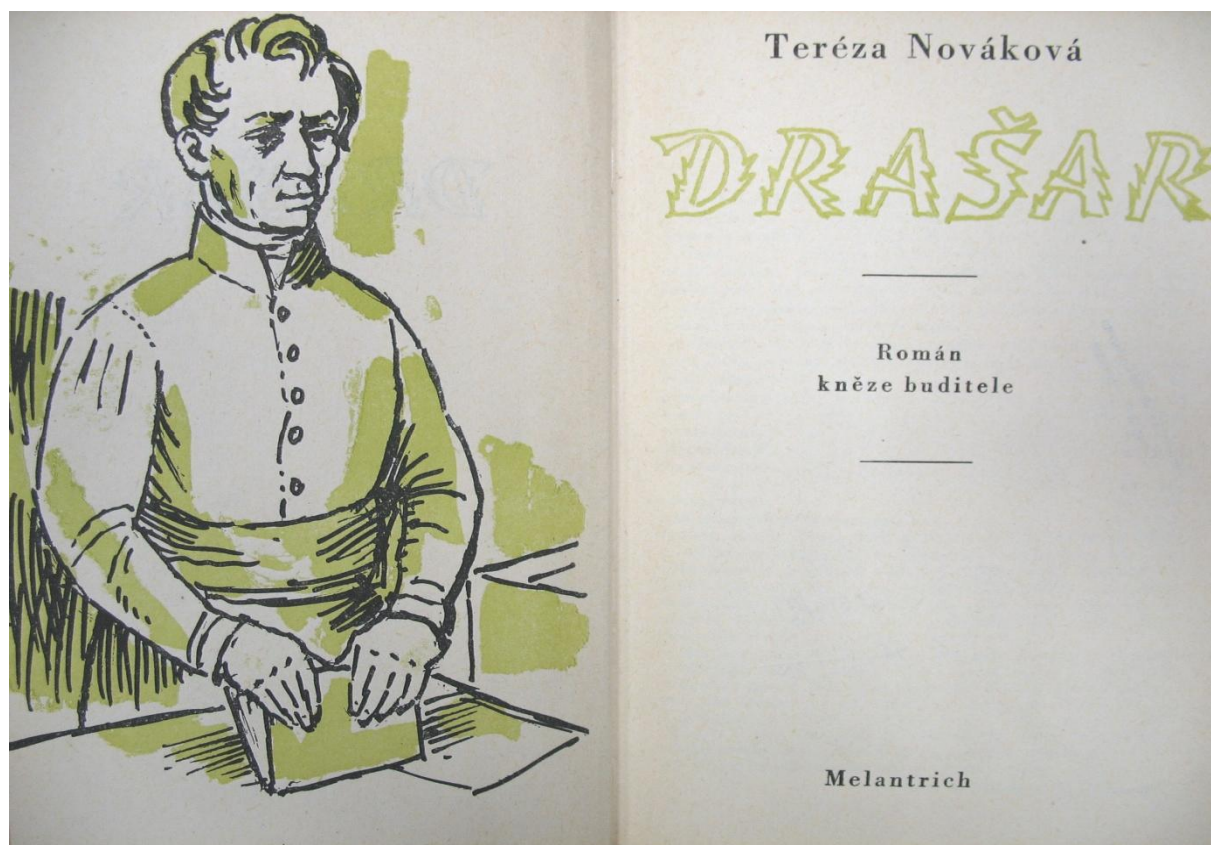
49. Alois Moravec, ilustrace s povozem, Karel Klostermann, *Mlhy na Blatech*, Praha 1951.

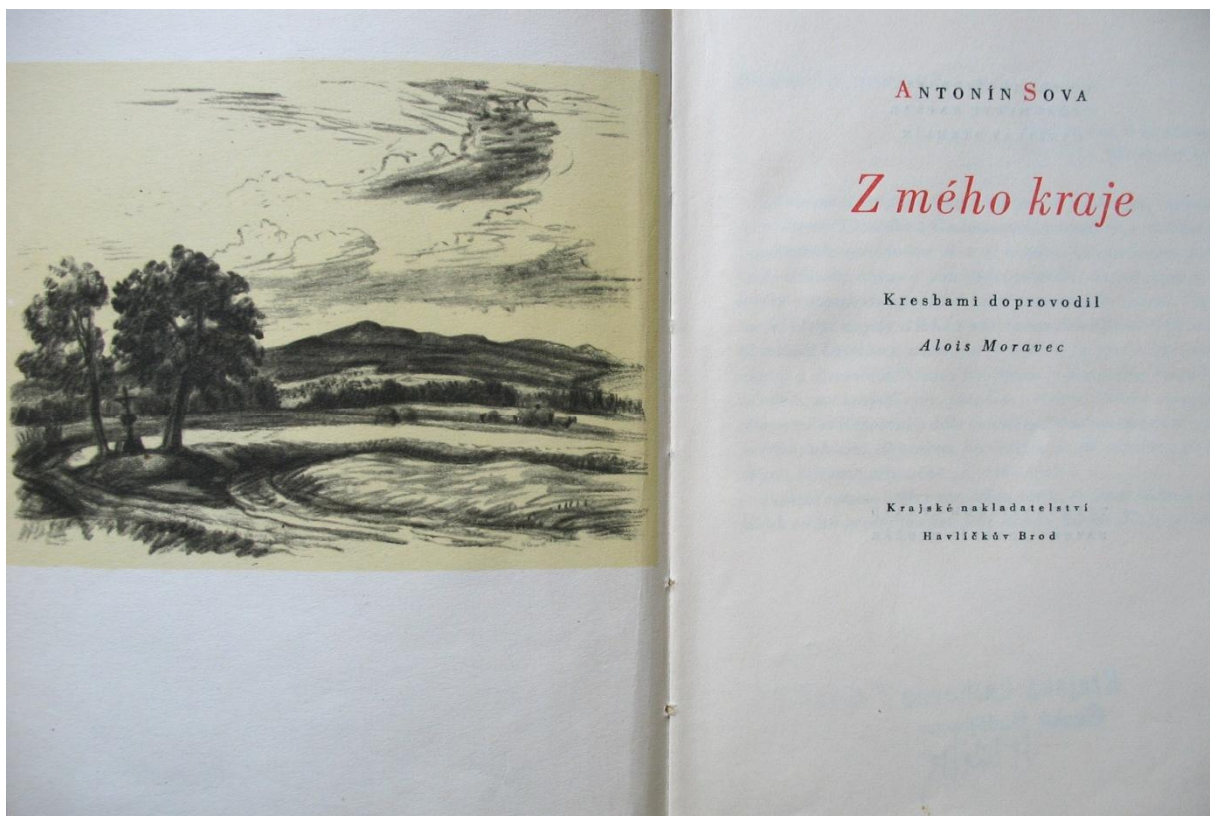
50. A. M., přebal, K. Klostermann, Praha 1951. 51. A. M., předsádka, K. Klostermann, *Mlhy na Blatech*, 1951.

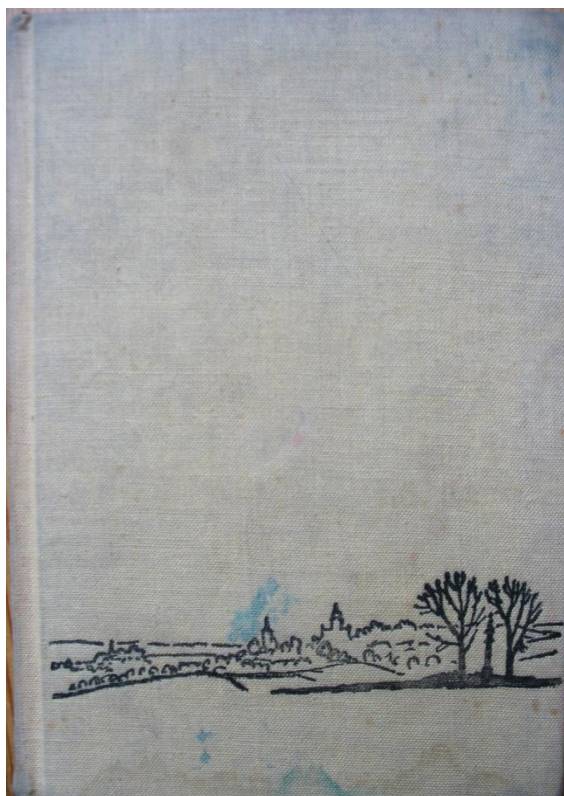
52. Alois Moravec, frontispice, Teréza Nováková, *Z horských chalup*, Havlíčkův Brod 1955.

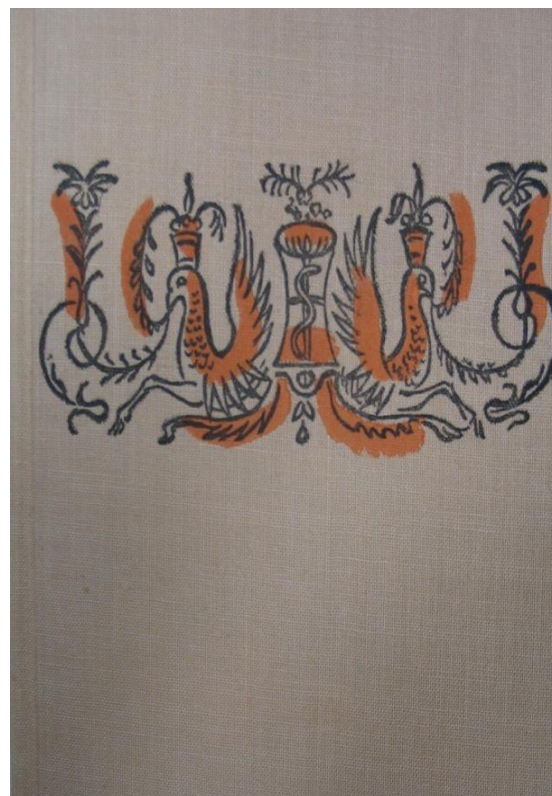
57. Alois Moravec, frontispice, Teréza Nováková, *Drašar*, Praha 1971.

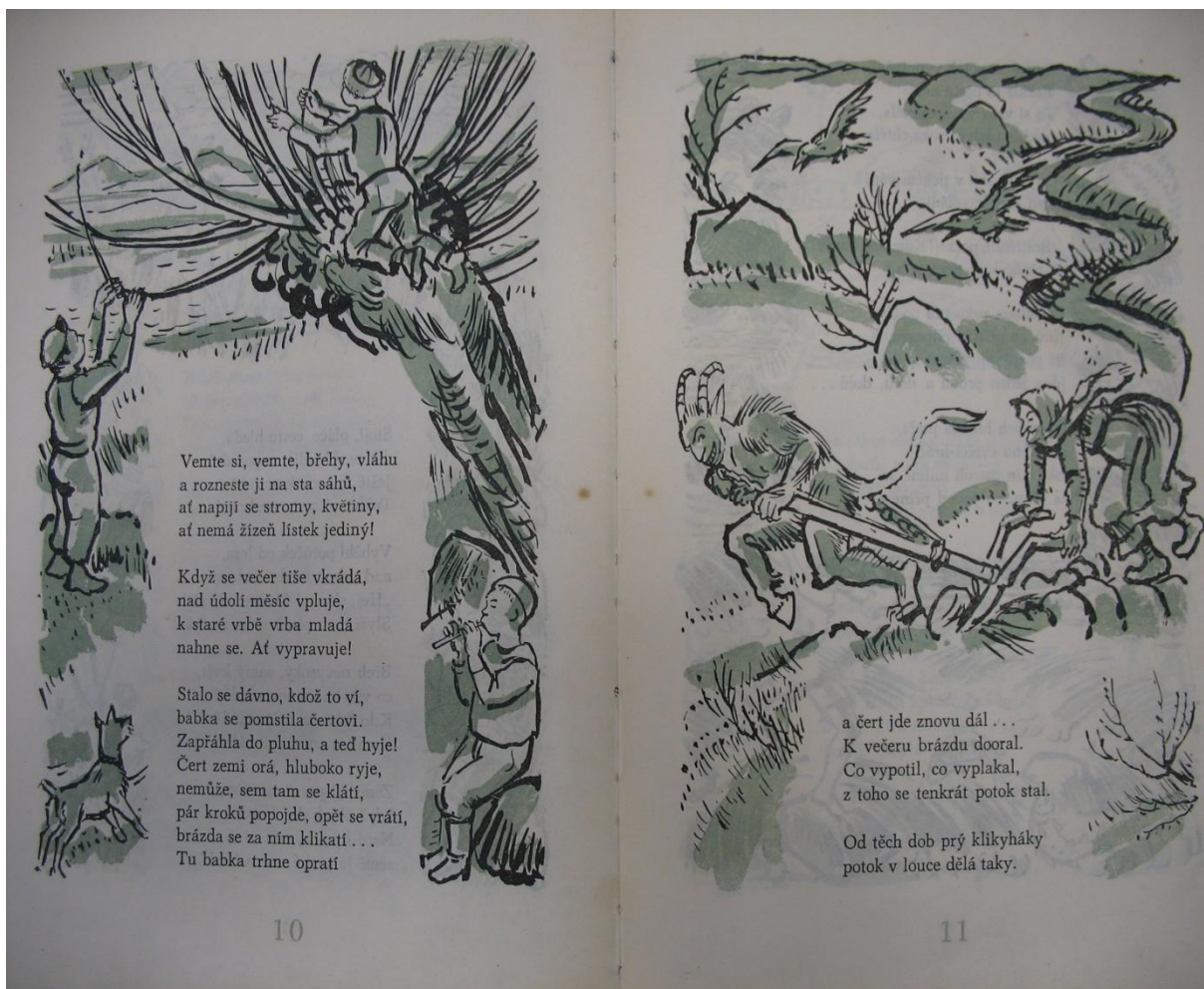
58. Alois Moravec, frontispice, Antonín Sova, *Z mého kraje*, Havlíčkův Brod 1954.

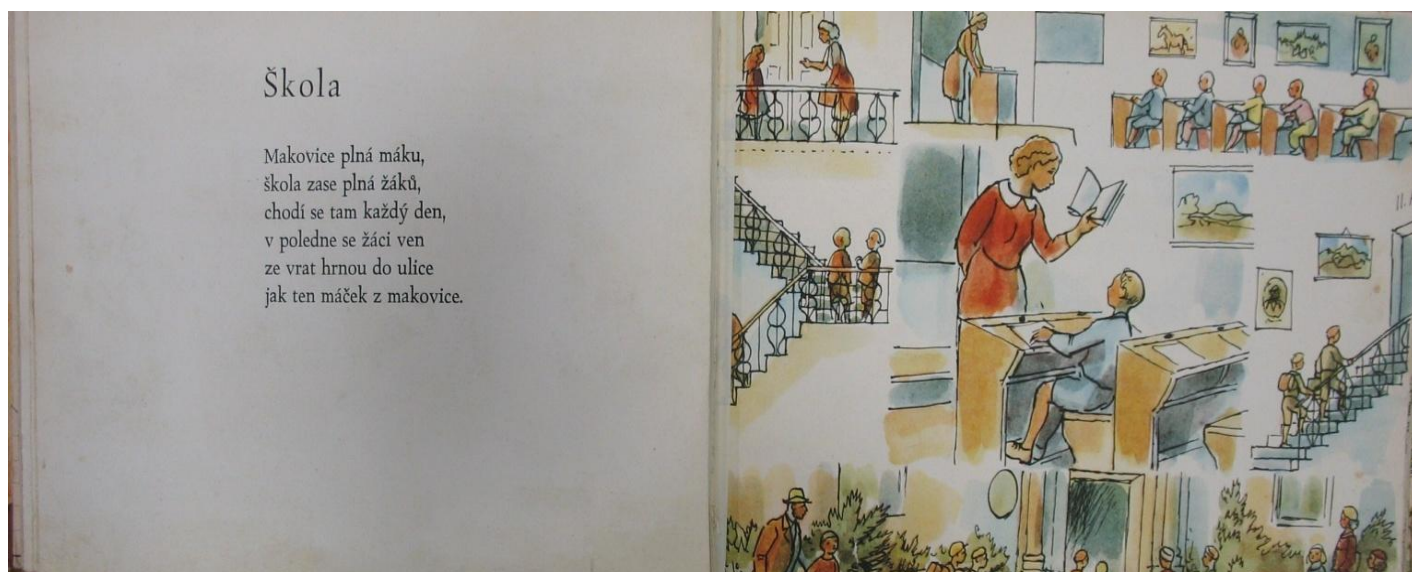
60. A. M., vazba, A. Sova, *Z mého kraje*, H. B. 1954.

61. A. M., vazba, A. Sova, *Zaniklý domov*, H. B. 1960.

69. Alois Moravec, ilustrace, Donát Šajner, *Teče voda, vodička*, Praha 1959.

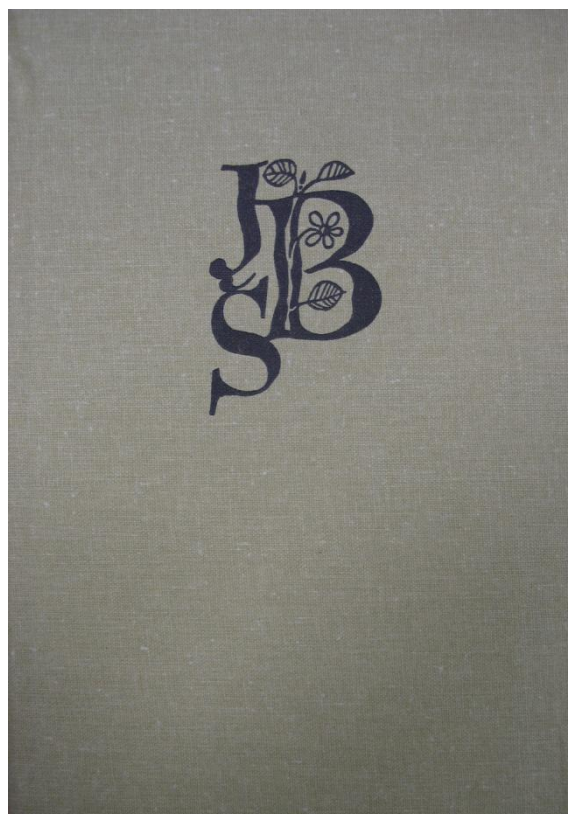
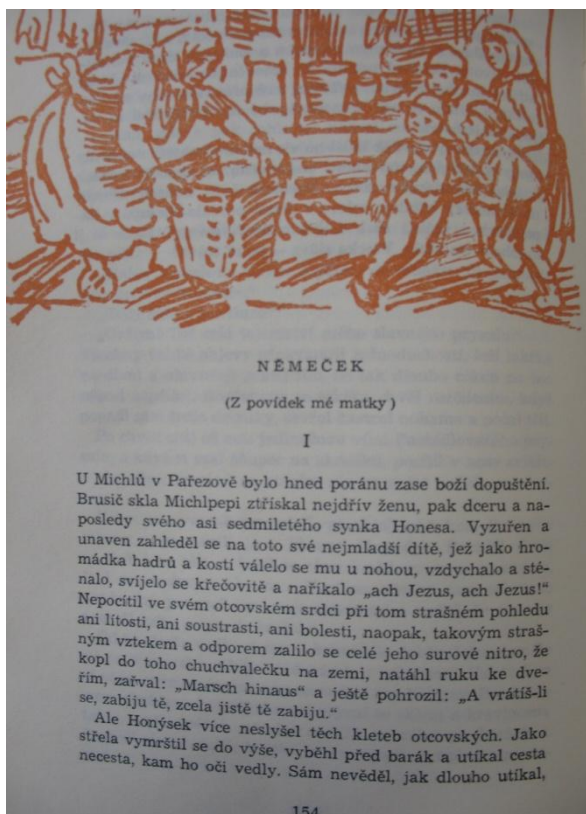
70. Alois Moravec, *Škola*, František Hrubín, *Školáčkův rok*, Praha 1956.

73. Alois Moravec, *Pišťalička*, Oldřich Syrovátka, *Padej, padej, deštičku!*, Praha 1956.

75. A. M., *Obrat*, M. Nohejl, *Neslýchaná věc*, 1957. 76. A. M., ilustrace, M. Nohejl, *Neslýchaná věc*, 1957.

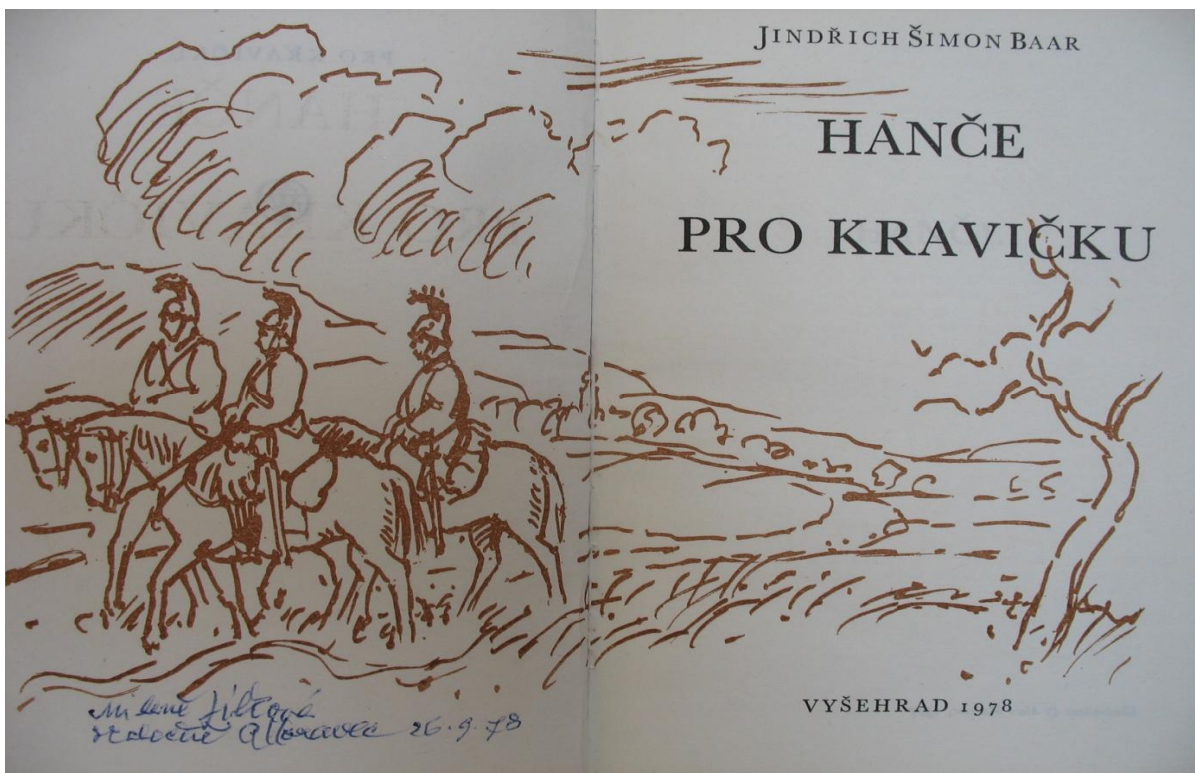

77. A. M., Němeček, J. Š. Baar, *Báby a dědkové*, 1973.

78. A. M., vazba, J. Š. Baar, *Báby a dědkové*, 1973.

79. Alois Moravec, přebal, Jindřich Šimon Baar, *Mžikové obrázky*, Praha 1975.

80. Alois Moravec, frontispice, Jindřich Šimon Baar, *Hanče, Pro kravičku*, Praha 1978.

82. A. M., ilustrace, J. Š. Baara, *Hanče*, 1978. 83. A. M., ilustrace, J. Š. Baar, *Poslední soud*, 1980.

84. A. M., ilustrace, J. Š. Baar, *Mžikové obrázky*, 1975. 85. A. M., ilustrace, J. Š. Baar, *Báby a dědkové*, 1973.

86. A. M., přebal, Jan Morávek, *Zpáteční voda*, 1977. 87. A. M., přebal, Jan Morávek, *Veselá ves*, 1978.

88. A. M., přebal, Jan Morávek, *Kuropění*, 1985. 89. A. M., ilustrace, J. Morávek, *Zpáteční voda*, 1977.

90. A. M., ilustrace, J. Morávek, *Veselá ves*, 1978. 91. A. M., ilustrace, J. Morávek, *Kuropění*, 1985.

94. Alois Moravec, *Jaro*, 1919, lept, papír, *Roční období*, Praha 1920, SOA Třeboň.

96. Alois Moravec, *Kdyň od východu*, 1925, lept, papír, *Z Kdyňského Pošumaví*, Plzeň 1925.

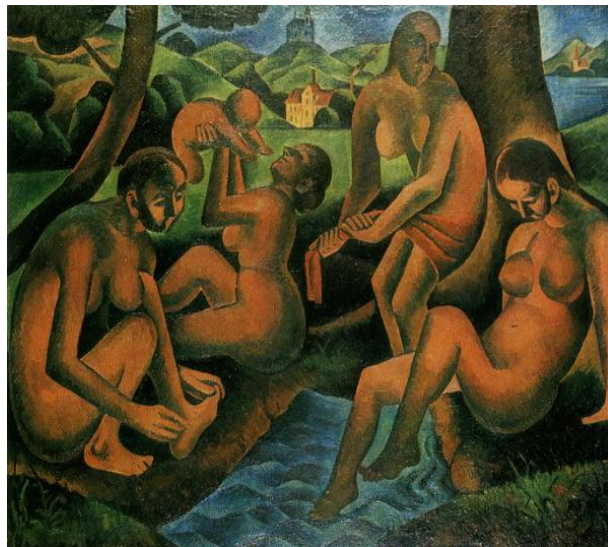
100. Alois Moravec, *Žně pod Rábím*, 1921, dřevoryt, papír, Alšova jihočeská galerie v Hluboké nad Vltavou.

106. Alois Moravec, *Portrét chlapce*, 1919, olej, plátno, Galerie výtvarného umění v Chebu.

109. A. Moravec, *Koupání*, 1922, olej, soukr. sb.

110. Bohumil Kubišta, *Jaro*, 1911, NG Praha.

112. A. Moravec, *Smutný dvůr*, 1922, olej, GHMP.

114. Vlastimil Rada, *Chalupy*, 1932, tempera, NG Praha.

118. Alois Moravec, *Žebráci*, 1930, olej.

119. Pieter Brueghel st., *Žebráci*, 1568, olej, Louvre, Paříž.

121. A. Moravec, *Rábí*, 1930, olej, plátno, soukr. sb.

122. Bohumil Ullrych, *Večer na Otavě*, 1922, olej.

123. Alois Moravec, *Na Vltavě u Budějovic*, 1931, olej, deska, soukromá sbírka České Budějovice.

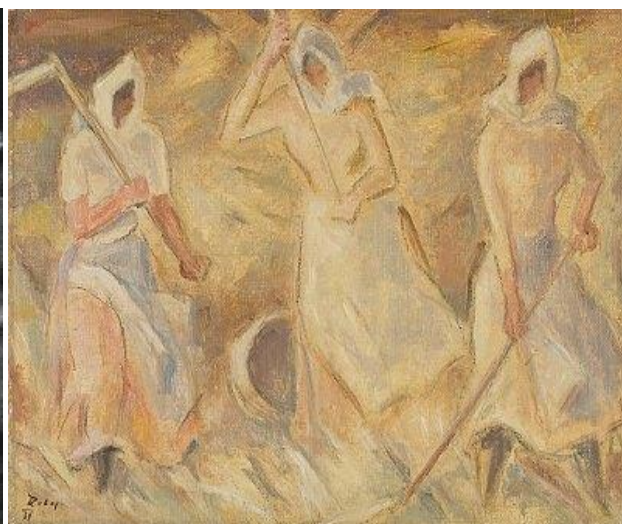
131. Alois Moravec, *Na bělidle*, 1938, olej.

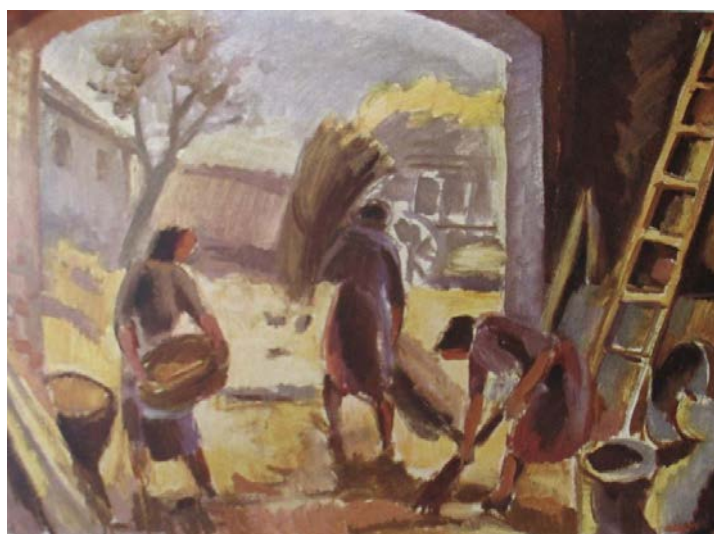
132. Bohumil Ullrych, *Pradleny*, 1938, olej.

136. A. M., *Mláčení*, 1936, olej, lepenka, NG Praha.

138. V. Rabas, *Na mlatě*, 1939, olej, plátno, GUVU Cheb.

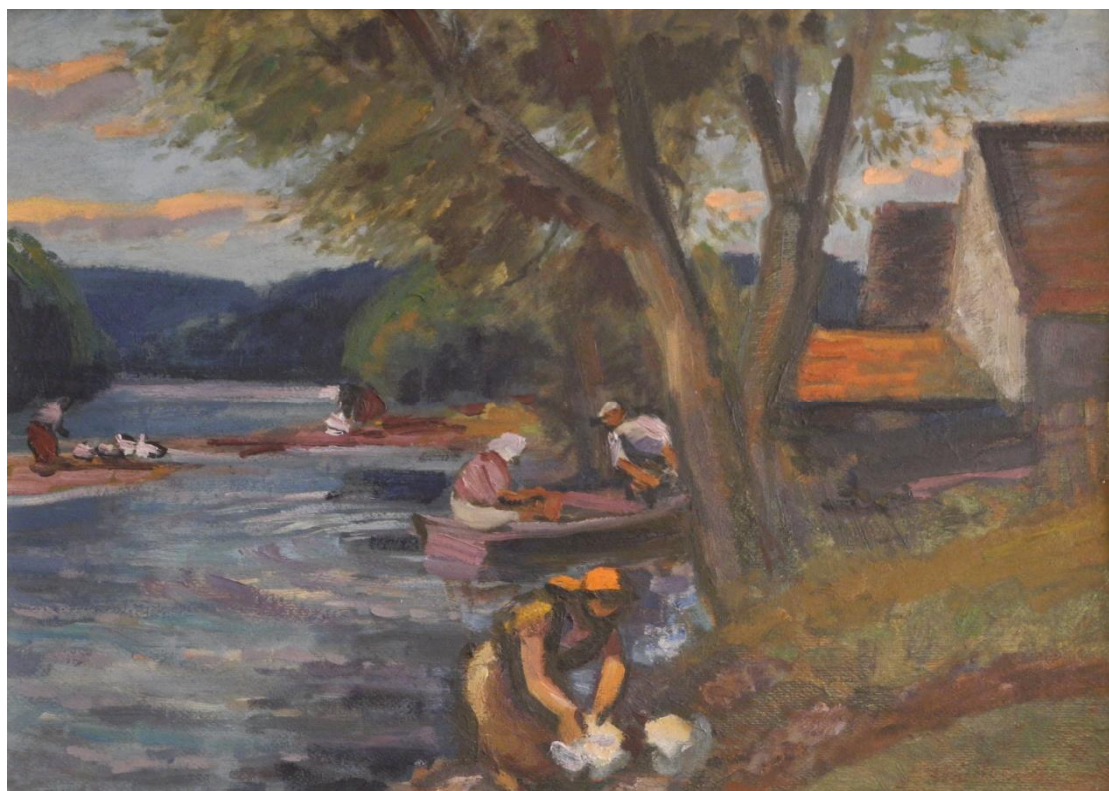
139. Alois Moravec, *Ve stodole*, 1937, olej.

140. Karel Boháček, *Ve stodole*, (1926), uhel, papír.

142. Alois Moravec, *Pastviny u Svíratc*, 1944, olej, plátno, soukromá sbírka České Budějovice.

147. Alois Moravec, *Pradlena v chaloupkách*, 1951, olej, karton, soukromá sbírka České Budějovice.

150. Alois Moravec, *Strakoňský rybník*, 1958, olej, karton, soukromá sbírka České Budějovice.

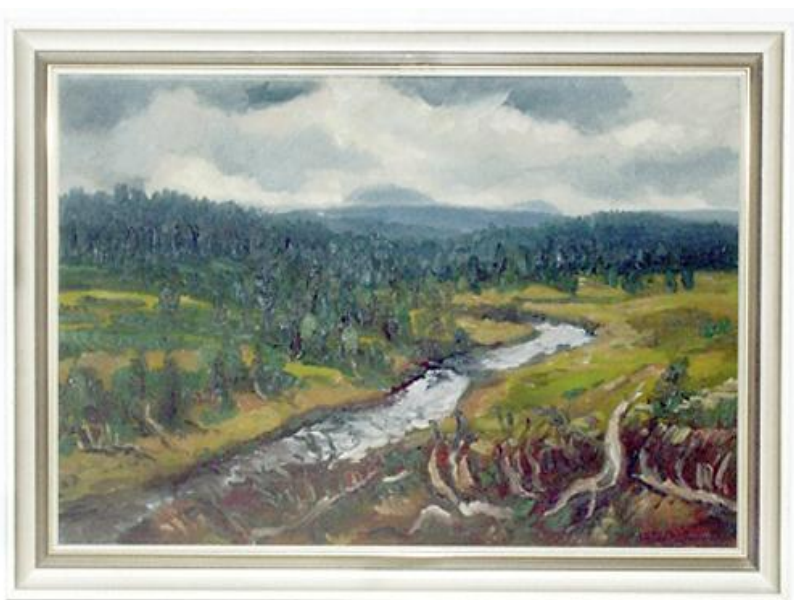
152. Václav Špála, *Pivoňky bílé na Otavě*, 1935.

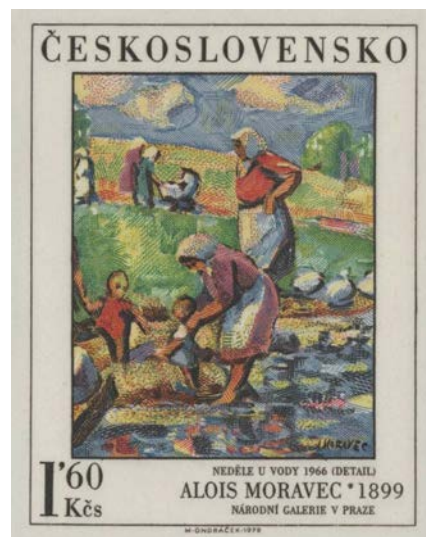
153. A. M., *Kytice pivoňek s jasmíny*, 1950, soukr. sb.

156. Alois Moravec, *Kašperské hory*, 1960, olej, 65 x 100 cm, Šumavské muzeum Kašperské Hory.

157. A. Moravec, *Roklan z Filipovy hutě*, 1962, ŠMKH.

159. A. Moravec, *Neděle u vody*, 1966, NG Praha.

160. Alois Moravec, *Ve Strašnicích u Burianů*, 1983, olej, deska, soukromá sbírka České Budějovice.

161. Alois Moravec, *Kalenická alej*, 1984, olej, deska, soukromá sbírka České Budějovice.